

Plan de Acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2025-2028

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Plan de Acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2025-2028

CM(2024)172
7 noiembrie 2024

Document elaborat de Direcția Coordonare Programe

*Document aprobat de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei
la 19 noiembrie 2024 (CM/Del/Dec(2024)1512/2.4)*

SUMAR EXECUTIV

Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 (Planul de Acțiuni) este un instrument de programare strategică, ce vizează alinierea în continuare a legislației, instituțiilor și practicilor Republicii Moldova la standardele europene în domeniul drepturilor omului, democrației și statului de drept. Planul de Acțiuni este menit să sprijine eforturile țării de a-și onora obligațiile în calitate de stat membru al Consiliului Europei și va fi implementat ca parte a Principiilor de la Reykjavik pentru democrație, prin care statele membre și-au reafirmat angajamentul de a „lucra împreună pentru a proteja și promova cele trei principii fundamentale, interdependente și inalienabile ale democrației, statului de drept și drepturilor omului, astfel cum sunt consacrate în Statutul Consiliului Europei și în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale”.¹

Prioritățile Planului de Acțiuni iau în considerare deciziile, rezoluțiile, recomandările, constatările, concluziile rapoartelor și avizelor, în special ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul), Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (Comisarul), Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și Grupului de state împotriva corupției (GRECO), precum și hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (Curtea Europeană) cu privire la Republica Moldova. Acesta se bazează pe prioritățile strategice ale Consiliului Europei reflectate în [Declarația de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre](#) și se concentrează asupra domeniilor în care Organizația poate oferi avantaje competitive.

Planul de Acțiuni reflectă în continuare recomandările din avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană (UE), emis în iunie 2022, precum și din raportul analitic privind alinierea țării la acquis-ul UE, elaborat de Comisia Europeană în februarie 2023. În plus, documentul include constatările și recomandările din raportul Comisiei Europene privind Republica Moldova, publicat în noiembrie 2023, în care Comisia recomandă Consiliului European să deschidă negocierile de aderare cu această țară și va monitoriza progresele și conformitatea în toate domeniile privind deschiderea negocierilor. În cele din urmă, Planul de Acțiuni este în conformitate cu prioritățile agendei naționale de reformă a Republicii Moldova. La 25 iunie 2024, UE a organizat prima conferință interguvernamentală la nivel ministerial și a deschis negocierile de aderare cu Republica Moldova. Aceasta a urmat deciziei Consiliului European din 14-15 decembrie 2023 de a deschide negocieri de aderare cu această țară și aprobării de către Consiliu, la 21 iunie 2024, a [cadrelor de negociere](#), în conformitate cu metodologia revizuită de extindere. Prin sprijinirea Republicii Moldova în implementarea standardelor Consiliului Europei, Planul de Acțiuni va contribui, de asemenea, la sprijinirea procesului de aderare la UE.

În cadrul prezentului Plan de Acțiuni, Consiliul Europei și autoritățile Republicii Moldova au convenit să realizeze în comun, prin programe de cooperare, reforme care vizează să: consolideze implementarea Convenției Europene a Drepturilor Omului (Convenția) și a jurisprudenței Curții Europene la nivel național, inclusiv prin integrarea tuturor cursurilor relevante ale Programului European pentru Formarea Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului (HELP); să alinieze legislația națională și practicile antidiscriminare la standardele europene; să promoveze egalitatea de gen; să consolideze independența și răspunderea sistemului judiciar; să îmbunătățească legislația și practica electorală; să continue reforma sistemelor penale, de probațiune și de prevenire a criminalității; să îmbunătățească asistența medicală în instituțiile de tip închis, inclusiv a asistenței medicale în domeniul sănătății mintale și a tratamentului pacienților în privința cărora nu au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, dar și a celor pacienți în privința cărora așa tip de măsuri au fost aplicate; să implementeze o strategie națională globală privind drogurile, bazată pe drepturile omului; să promoveze conformitatea practicilor naționale cu standardele europene în domeniul mass-media și al internetului; să îmbunătățească calitatea democrației locale; să sporească protecția drepturilor economice și sociale; să dezvolte în continuare politicile pentru tineret; și să faciliteze participarea societății civile la procesul decizional la toate nivelurile.

Aceasta va include, după caz, o dimensiune parlamentară menită să sporească impactul acțiunilor Parlamentului Republicii Moldova și să asigure implicarea membrilor acestuia. Proiectele care vizează schimbări legislative trebuie să beneficieze de schimburi inter pares între deputații din Parlamentul Republicii Moldova și deputații din alte state membre cu privire la experiența lor în acest domeniu.

¹ Principiile de la Reykjavik pentru democrație fac parte din „[Declarația de la Reykjavik – Uniți în jurul valorilor noastre](#)”, adoptată la cel de-al 4-lea Summit al Șefilor de Stat și de Guvern din cadrul Consiliului Europei, care a avut loc la Reykjavik, la 16 și 17 mai 2023.

Implementarea Planului de Acțiuni poate fi completată de proiecte ale Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE). BDCE poate cofinanța proiecte de investiții cu o valoare socială ridicată care au fost aprobate de Guvernul Republicii Moldova. Aceasta oferă deja asistență sub formă de granturi și împrumuturi.

Acest Plan de Acțiuni se bazează pe rezultatele Planului de Acțiuni precedent pentru Republica Moldova pentru perioada 2021-2024, care a avut ca rezultat: consolidarea capacității instituționale a Mecanismului Național de Prevenire și a Avocatului Poporului (Ombudsman); consolidarea protecției drepturilor omului ale refugiaților și migranților; îmbunătățirea măsurilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice; îmbunătățirea capacităților de protecție a copiilor împotriva violenței; consolidarea capacității Consiliului pentru Egalitate de a combate discriminarea în conformitate cu standardele europene; îmbunătățirea evaluării funcționării instanțelor judecătorești printr-o mai bună colectare, analiză și raportare a statisticilor judiciare; un cadru juridic îmbunătățit în domeniul prevenirii și combaterii corupției, spălării banilor și finanțării terorismului; îmbunătățirea managementului și a furnizării de asistență medicală în penitenciare și îmbunătățirea accesului la servicii de calitate de tratare a consumului de droguri; îmbunătățirea sănătății mintale generale și a îngrijirii pacienților în instituțiile psihiatrice, precum și îmbunătățirea capacităților serviciului de probațiune; îmbunătățirea capacităților părților relevante din mass-media; îmbunătățirea reglementărilor electorale, în conformitate cu standardele electorale ale Consiliului Europei; îmbunătățirea drepturilor sociale, facilitând accesul persoanelor din grupurile vulnerabile la educație și formare profesională și la ocuparea ulterioară a unui loc de muncă; un dialog consolidat între autoritățile naționale și locale și un mecanism de consultare îmbunătățit; avansarea procesului de promovare a unei agende de guvernare deschisă, care include, de asemenea, și o componentă locală; consolidarea capacităților Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova de a monitoriza și evalua reforma administrației publice la nivel național; consolidarea capacităților profesorilor de educație civică și istorie și programe integrate privind cetățenia democratică în sistemul de învățământ secundar; consolidarea capacității instituționale a Oficiului Agentului Guvernamental de a urmări executarea hotărârilor Curții Europene, la nivel național; și conformitatea cadrului național privind arestul preventiv și sentințele penale cu standardele europene.

Planul de Acțiuni urmărește să sprijine Republica Moldova în eforturile sale de a pune în aplicare [Obiectivele ONU de Dezvoltare Durabilă](#) (ODD-uri) ale [Agendei ONU 2030 pentru dezvoltare durabilă](#), în special Obiectivele 1, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 13, 15 și 16.

Necesitățile totale de finanțare pentru acest Plan de Acțiuni sunt estimate la 30 de milioane EUR. Deși finanțarea în valoare de 8 milioane EUR (26,7% din necesitățile estimate) a fost asigurată până la 10 octombrie 2024, este esențială o finanțare suplimentară pentru punerea în aplicare integrală a acțiunilor prioritare identificate pentru 2025-2028.

Consiliul Europei și Republica Moldova vor continua să coopereze pentru a îmbunătăți cadrele legislative existente, pentru a asigura punerea efectivă în aplicare a acestora și pentru a consolida capacitățile instituțiilor naționale în vederea apropierei legislației și practicii țării de standardele europene, pentru a promova drepturile omului, a consolida statul de drept și a asigura principiile democratice de guvernare.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	2
CUPRINS	4
LISTA DE ABREVIERI	6
PARTEA I – INTRODUCERE	8
1.1 PREZENTARE GENERALĂ	8
1.1.1 REPUBLICA MOLDOVA ȘI CONSILIUL EUROPEI	8
1.1.2 VALOAREA ADĂUGATĂ A PROGRAMELOR DE ASISTENȚĂ tehnică ale Consiliului Europei.	9
1.1.3 PRINCIPALELE REZULTATE ALE PLANULUI(RILOR) DE ACȚIUNE PRECEDENT(E)	10
1.1.4 PROCESUL DE CONSULTARE	13
1.2 OBIECTIVELE PLANULUI DE ACȚIUNI	13
PARTEA II - ACȚIUNI PROPUSE PENTRU PERIOADA 2025-2028	15
2.1 ASIGURAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE	15
2.1.1 EXECUTAREA HOTĂRĂRIILOR CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI.	17
2.1.2 IMPLEMENTAREA EFICACE A CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI LA NIVEL NAȚIONAL	18
2.2 PROMOVAREA JUSTIȚIEI SOCIALE, A SĂNĂTĂȚII ȘI A UNUI MEDIU DURABIL	19
2.2.1 IMPLEMENTAREA EFICACE A CARTEI SOCIALE EUROPENE	21
2.2.2 DREPTURILE OMULUI ÎN BIOMEDICINĂ ȘI SĂNĂTATE	23
2.2.3 CALITATEA MEDICAMENTELOR ȘI A ASISTENȚEI MEDICALE	23
2.2.4 PROTECȚIA MEDIULUI ȘI DREPTURILE OMULUI	24
2.2.5 MEDIUL DE AFACERI ȘI DREPTURILE OMULUI	25
2.2.6 SECRETARIATUL BĂNCII DE DEZVOLTARE A CONSILIULUI EUROPEI	26
2.3 ACȚIUNI PENTRU EGALITATE, DIVERSITATE ȘI RESPECT	26
2.3.1 EGALITATEA DE GEN – VIOLENȚA ÎMPOTRIVA FEMEILOR ȘI VIOLENȚA DOMESTICĂ – TRAFICUL DE FIINȚE UMANE	28
2.3.2 ANTIDISCRIMINAREA, DIVERSITATEA ȘI INCLUZIUNEA – ROMII ȘI NOMAZII – MINORITĂȚILE NAȚIONALE, LIMBILE REGIONALE SAU MINORITARE – LGBTI – MIGRANȚII	32
2.3.3 DREPTURILE COPILULUI	35
2.4 CONSOLIDAREA ÎNCREDERII ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE	37
2.4.1 INDEPENDENȚA ȘI EFICIENȚA JUSTIȚIEI	37
2.4.2 PENITENCIARELE, POLIȚIA ȘI PRIVAREA DE LIBERTATE	39
2.5 MENȚINEREA SIGURANȚEI, SECURITĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII SOCIETĂȚII ȘI A PERSOANELOR	42
2.5.1 CORUPȚIA – SPĂLAREA BANILOR	42
2.5.2 PROVOCĂRI DIGITALE: CRIMINALITATEA INFORMATICĂ - PROTECȚIA DATELOR	45
2.5.3 INTEGRITATEA ȘI GUVERNANȚA SPORTULUI	46
2.6 ANCORAREA VALORILOR DEMOCRATICE ÎN SOCIETĂȚILE EUROPENE	47
2.6.1 LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI DE INFORMARE - SIGURANȚA JURNALIȘTILOR	49
2.6.2. DEMOCRAȚIA LOCALĂ	51
2.6.3. GUVERNANȚA DEMOCRATICĂ ȘI DIALOGUL – SOCIETATEA CIVILĂ. ALEGERILE	52
2.6.4 EDUCAȚIA	56
2.6.5 TINERETUL	57
2.6.6 CULTURA ȘI PATRIMONIUL CULTURAL	58

PARTEA III – IMPLEMENTARE	59
3.1 METODOLOGIA	59
3.1.1 ABORDAREA BAZATĂ PE DREPTURILE OMULUI	59
3.1.2 LECȚIILE ÎNVĂȚATE	63
3.1.3 GESTIONAREA RISCURILOR ȘI DURABILITATEA	65
3.2 CONTRIBUȚIA LA OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE	65
3.3 COORDONARE	68
3.4 FINANȚARE	69
3.5 GUVERNANȚA	70
ANEXA I: CADRUL LOGIC PENTRU PLANUL DE ACȚIUNI AL CONSILIULUI EUROPEI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA PENTRU ANII 2025-2028	72
ANEXA II: REGISTRUL RISCURILOR	92
ANEXA III: TABEL FINANCIAR LA 10 OCTOMBRIE 2024	97
ANEXA IV: SURSE/DOCUMENTE RELEVANTE	98

LISTA DE ABREVIERI

Planul de Acțiuni	Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025- 2028
CSB/CFT	Combaterea Spălării Banilor/Combaterea Finanțării Terorismului
Convenția de la Berna	Convenția Consiliului Europei privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa
Convenția de la Budapesta	Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică
CALM	Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova
MCI	Măsurile de consolidare a încrederii ale Consiliului Europei
CCPE	Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
CE	Comisia Europeană
CEC	Comisia Electorală Centrală
CEPEJ	Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției
Carta	Carta Socială Europeană
CM	Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei
Congres	Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei
Convenția	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CPT	Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante
OSC	Organizație a societății civile
IPNFD-uri	Întreprinderi și profesii nefinanciare desemnate
DCP	Direcția Coordonare Programe
CERI	Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței
CEDS	Comitetul European pentru Drepturi Sociale
ECD/EDO	Educație pentru cetățenie democratică și educație pentru drepturile omului
DECM	Directoratul European pentru Calitatea Medicamentelor și a Asistenței Medicale
UE	Uniunea Europeană
Curtea Europeană	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
UIF	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiară)
GR-DEM	Grupul de raportori pentru democrație
GRECO	Grupul de state împotriva corupției
GRETA	Grupul de experți privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane
GREVIO	Grupul de experți privind acțiunile împotriva violenței asupra femeilor și a violenței domestice al Consiliului Europei
HELP	Programul Consiliului Europei pentru Formarea Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului
Convenția de la Istanbul	Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice
JUSTAT/AIS	Un sistem informatic automatizat (SIA), disponibil online, care poate fi utilizat pentru consultarea și analiza datelor statistice privind sistemul judiciar
Comitetul de la Lanzarote	Comitetul părților la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale
Convenția de la Lanzarote	Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale

LGBTI	Persoane lesbiene, homosexuale, bisexuale, transgen și intersexuale
Convenția de la Macolin	Convenția privind manipularea competițiilor sportive
MONEYVAL	Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului
IMM-uri	Întreprinderi mici și mijlocii
ONG	Organizație neguvernamentală
MNP	Mecanismul Național de Prevenire
ONP-uri	Organizații non-profit
ODIHR	Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
PGD	Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
Convenția de la Oviedo	Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane în ceea ce privește aplicațiile biologiei și ale medicinei
APCE	Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei
MGP	Metodologia de gestionare a proiectelor a Consiliului Europei
Grupul Pompidou	Grupul de cooperare pentru combaterea abuzului și a traficului ilicit de droguri
PFET	Persoane cu funcții executive de top
CCR-uri	Centre de cazare pentru refugiați
CRCCD	Cadrul de referință al competențelor pentru cultură democratică
Convenția de la Saint-Denis	Convenția referitoare la abordarea integrată a siguranței, securității și serviciilor la partidele de fotbal și la alte evenimente sportive
ODD-uri	Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite
SLAPP-uri	Procese strategice împotriva participării publice
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
StratCom	Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării
Comisar	Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei
Convenția de la Tromsø	Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
ICNUR	Înaltul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați
UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
Comisia de la Veneția	Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept
EFP	Educație și formare profesională

PARTEA I – INTRODUCERE

1.1 PREZENTARE GENERALĂ

1.1.1 REPUBLICA MOLDOVA ȘI CONSILIUL EUROPEI

Republica Moldova a devenit cel de-al 36-lea stat membru al Consiliului Europei, la 13 iulie 1995. În consecință, aceasta și-a asumat și a fost de acord să onoreze o serie de angajamente specifice, care sunt enumerate în [Avizul 188 \(1995\)](#) al Adunării Parlamentare.

Republica Moldova a acceptat obligațiile care revin tuturor statelor membre în temeiul articolului 3 din Statut:² respectarea principiilor democrației pluraliste și a statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția sa.

Până în prezent, țara a semnat și ratificat 110³ convenții și protocoale ale Consiliului Europei, inclusiv Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote) și Convenția privind drepturile omului și biomedicina (Convenția de la Oviedo) și este subiectul unui ansamblu de mecanisme ale Consiliului Europei, inclusiv cele ale Curții Europene a Drepturilor Omului (Curtea Europeană), Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, Adunării Parlamentare (APCE), Congresului Autorităților Locale și Regionale (Congresul), Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (Comisarul), Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (CERI), Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT), Grupului Statelor Împotriva Corupției (GRECO), Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (MONEYVAL), Comitetului European pentru Drepturi Sociale (CEDS), Grupului de experți al Consiliului Europei privind acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO), Comitetului părților la Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Comitetul de la Lanzarote) și Grupului de experți privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane (GRETA). Republica Moldova este membră a Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE) din anul 1998. Republica Moldova a aderat la Acordul parțial extins privind Registrul daunelor cauzate de agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei, care a fost instituit printr-o rezoluție a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, în mai 2023.

Republica Moldova a beneficiat de programe de cooperare cu Consiliul Europei, începând din anul 2006. Programele anterioare susținute de Uniunea Europeană (UE) au vizat sprijinirea procesului de reformă a sistemului judiciar, îmbunătățirea accesului la justiție, combaterea criminalității economice, consolidarea rezilienței cibernetice și combaterea discriminării, a discursului de instigare la ură și a infracțiunilor motivate de ură. În mod similar, contribuțiile voluntare ale statelor membre ale Consiliului Europei au făcut posibilă implementarea unor proiecte menite să promoveze un sistem de justiție penală conform cu drepturile omului, să consolideze reformele din domeniul penitenciar și al probațiunii, să combată corupția, să îmbunătățească practicile electorale și să protejeze drepturile grupurilor vulnerabile, inclusiv, dar fără a se limita la femei, copii, migranți și refugiați. Planurile de Acțiuni stabilite pentru sprijinirea reformelor democratice în Republica Moldova pentru anii 2013-2016, 2017-2020 și 2021-2024 au oferit un cadru mai strategic pentru cooperarea cu Consiliul Europei.

La 3 martie 2022, Republica Moldova a depus o cerere de aderare la UE și a primit statutul de candidat la UE, în iunie 2022. La 12 decembrie 2023, Consiliul European a lăudat progresele substanțiale înregistrate de Republica Moldova în îndeplinirea obiectivelor de aderare, în contextul războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei și al atacurilor hibride chiar împotriva Republicii Moldova. În raportul său, Consiliul European a afirmat că ar fi necesară continuarea progreselor în materie de reformă, în special în domeniile statului de drept, justiției și a drepturilor fundamentale, pentru ca Republica Moldova să avanseze în continuare pe calea aderării. În cadrul reuniunii Consiliului European din 14 și 15 decembrie 2023 s-a decis deschiderea negocierilor cu Republica Moldova. Acesta a invitat Consiliul să adopte cadrul de negocieri pentru aderarea Republicii Moldova după adoptarea etapelor prevăzute în recomandările Comisiei din noiembrie 2023.

² Documentul constituțional al Consiliului Europei, <https://rm.coe.int/1680935bd0>.

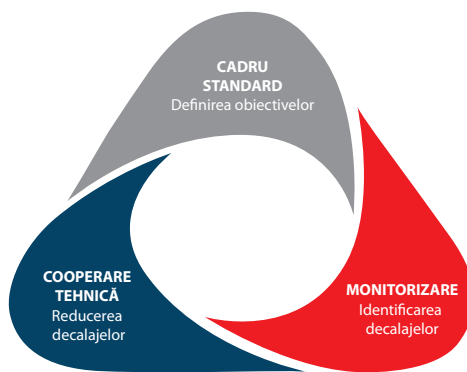
³ Biroul Tratatelor al Consiliului Europei, [Lista tratatelor pentru Republica Moldova: semnături cu ratificare și Lista tratatelor pentru Republica Moldova: semnături fără ratificare](#).

La 25 iunie 2024, UE a organizat prima conferință interguvernamentală la nivel ministerial pentru a deschide negocierile de aderare cu Republica Moldova. Decizia UE de a acorda Republicii Moldova statutul de țară candidată a pregătit terenul pentru extinderea cooperării în curs și lansarea de noi proiecte pentru a ajuta țara să facă față noilor provocări și pentru a sprijini agenda sa de reformă pentru aderare, bazată pe standardele Consiliului Europei. Perspectiva de aderare a țării la UE și [cadru de negociere](#) convenit cu UE vor fi un factor major în stabilirea priorităților pentru cooperare, concentrându-se pe obiectivele de referință pe care țara își propune să le atingă și pe baza recomandărilor organismelor de monitorizare și consultative ale Consiliului Europei și a jurisprudenței Curții Europene.

Consiliul Europei rămâne cel mai bine plasat pentru a sprijini integrarea țării în Uniunea Europeană și implementarea unor reforme ambițioase pentru a progresa către acest obiectiv.

1.1.2 VALOAREA ADĂUGATĂ A PROGRAMELOR DE ASISTENȚĂ tehnică ale Consiliului Europei

După cum se subliniază în „[Declarația de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre](#)”, programele de cooperare ale Consiliului Europei fac parte integrantă din triunghiul strategic unic al stabilirii standardelor, monitorizării și cooperării: elaborarea de standarde obligatorii din punct de vedere juridic este legată de monitorizarea acestora de către organisme independente de monitorizare și alte mecanisme și completată de cooperarea tehnică pentru a facilita punerea lor în aplicare. Acțiunile Consiliului Europei sunt dezvoltate și implementate în domenii în care Organizația are o expertiză și o valoare adăugată solide.

Figura 1: Triunghiul strategic al Consiliului Europei

Acest Plan de Acțiuni se bazează, în mare măsură, pe cele mai recente decizii, rezoluții, recomandări, constatări, concluzii ale rapoartelor și avize ale mecanismelor de monitorizare și ale organelor consultative de experți ale Consiliului Europei cu privire la țară, precum și pe hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (Curtea Europeană) referitoare la Republica Moldova. Acesta ia, de asemenea, în considerare Principiile de la Reykjavik pentru democrație și rapoartele anuale ale Secretarului General privind situația democrației, drepturilor omului și statului de drept în Europa. În plus, el este elaborat pe baza rezultatelor Planului de Acțiuni anterior al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru perioada 2021-2024 și reflectă prioritățile de reformă ale țării, inclusiv cele prevăzute în Acordul de Asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova, precum și Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și Raportul analitic al Comisiei Europene din februarie 2023.

Documentul include, de asemenea, constatările și recomandările din raportul Comisiei Europene privind Republica Moldova, publicat în noiembrie 2023, în care Comisia recomandă Consiliului să deschidă negocierile de aderare cu această țară și va monitoriza progresele și conformitatea în toate domeniile referitoare la deschiderea [negocierilor](#).

La elaborarea prezentului Plan de Acțiuni și la conceperea sprijinului de cooperare tehnică acordat reformelor, au fost luate în considerare lacunele identificate de instituțiile, mecanismele de monitorizare și organismele consultative de experți ale Consiliului Europei, documentele sursă relevante fiind incluse în Anexa IV.

Convențiile relevante ale Consiliului Europei și alte instrumente ale Organizației au fost, de asemenea, utilizate ca material de referință pentru domeniile de cooperare incluse în prezentul Plan de Acțiuni.

1.1.3 PRINCIPALELE REZULTATE ALE PLANULUI(RILOR) DE ACȚIUNE PRECEDENT(E)

Prezentul Plan de Acțiuni ia în considerare rezultatele Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru perioada 2021-2024 în șase componente transversale, astfel cum sunt rezumate mai jos.

Asigurarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

- În perioada 2021-2022, Ministerul Justiției a beneficiat de sprijin extins din partea experților în procesul de modificare a Codului de procedură penală și a Codului penal în conformitate cu recomandările Consiliului Europei, aducând cadrul de detenție preventivă și de condamnare penală din Republica Moldova mai aproape de standardele europene.
- În 2022, Parlamentul a adoptat amendamente la legea pentru consolidarea capacității și eficienței Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsman). Programul de dezvoltare strategică a Oficiului Avocatului Poporului pentru perioada 2023-2030, elaborat cu asistența Consiliului Europei, a fost adoptat în 2023.
- În 2023, Consiliul Europei a facilitat crearea de către autoritățile Republicii Moldova a unui grup de lucru interinstituțional în cadrul Procuraturii Generale pentru prevenirea și combaterea torturii și relelor tratamente.

Promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil

- Cunoașterea de către autoritățile naționale a lacunelor și a neajunsurilor în domeniul drepturilor sociale a crescut în urma unei evaluări a necesităților realizate de Consiliul Europei în 2023, cu un accent deosebit pe drepturile lucrătorilor și pe drepturile la angajare ale persoanelor din grupurile vulnerabile.
- Judecătorii, profesioniștii din domeniul juridic și funcționarii publici din Republica Moldova au o mai bună înțelegere a jurisprudenței Comitetului European pentru Drepturile Sociale (CEDS) și sunt capabili să o aplice în practică.
- Inspectorii de muncă și-au sporit cunoștințele cu privire la standardele naționale și internaționale, inclusiv cele din Carta Socială Europeană, în domeniul inspecției muncii.

Acțiuni pentru egalitate, diversitate și respect

- Republica Moldova a ratificat [Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice \(Convenția de la Istanbul\)](#), care a intrat în vigoare în anul 2022. Cadrul politic pentru egalitatea de gen a fost consolidat și mai mult în 2023 prin adoptarea [Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027](#) și prin înființarea Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie. Consiliul Europei a oferit consiliere și sprijin în această privință.
- Coordonarea pentru investigarea și urmărirea penală eficientă a cazurilor de abuz sexual asupra copiilor într-o manieră prietenoasă copiilor a fost îmbunătățită prin înființarea unui comitet specializat pentru coordonarea și monitorizarea [implementării Convenției Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzului sexual \(Convenția de la Lanzarote\)](#).
- Consiliul Europei a sprijinit autoritățile din Republica Moldova în gestionarea celui mai mare aflux de refugiați din istoria țării, cauzat de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, [prin consolidarea capacităților funcționarilor publici și ale practicienilor din domeniul juridic](#) privind apatridia și standardele europene privind drepturile omului în materie de migrație și azil.
- În 2023, Consiliul Audiovizualului din Republica Moldova a adoptat metodologia de evaluare și tratare a discursului de instigare la ură în mass-media, pe baza unui ghid elaborat de Consiliul Europei.
- În 2023, Consiliul Europei a contribuit la consolidarea legislației secundare în domeniul egalității prin furnizarea de expertiză pentru revizuirea regulamentului intern al Consiliului pentru Egalitate în conformitate cu modificările recente ale Legii privind asigurarea egalității (nr. 121/2012) și ale Legii privind Consiliul pentru Egalitate (nr. 298/2012).

- Au fost create patru rețele de organizații publice locale și ale societății civile pentru a proteja drepturile grupurilor vulnerabile (persoane LGBTI, femei, minoritatea romă, persoane cu dizabilități).
- A fost elaborat un cod de conduită pentru prevenirea și combaterea discursului de instigare la ură și a discriminării în contextul alegerilor locale (2023), care contribuie la reducerea discursului de instigare la ură, inclusiv a sexismului, în timpul campaniilor politice.

Consolidarea încrederii în instituțiile publice

- Modificările constituționale care sporesc independența judecătorilor și a organelor de autoguvernare judiciară, elaborate cu sprijinul Consiliului Europei, au fost adoptate și au intrat în vigoare în 2022.
- Consiliul Superior al Magistraturii a elaborat, aprobat și implementat conceptul JUSTAT, care a urmărit să evalueze eficiența instanțelor și a sistemului judiciar pe baza unei varietăți de date statistice și indicatori-cheie de performanță.
- Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor, cu asistență de specialitate din partea Consiliului Europei, au elaborat și adoptat reglementări importante privind numirea, evaluarea și procedurile disciplinare pentru judecători și procurori.
- Consiliul Europei a contribuit la reforma Curții Supreme de Justiție (CSJ), care a fost inițiată prin modificări legislative adoptate în 2023, marcând o revizuire majoră a structurii și funcțiilor CSJ pentru a asigura interpretarea și aplicarea consecventă a legii în cadrul sistemului judiciar național.
- Consiliul Europei a consolidat capacitatea sistemelor penitenciare și de probațiune pentru o mai bună gestionare a riscurilor și un tratament individualizat al infractorilor, facilitând astfel implementarea unui sistem progresiv de executare a pedepselor privative și neprivative de libertate.
- Noile politici și proceduri standard de operare, precum și metodologiile durabile de consolidare a capacităților furnizate de Consiliul Europei au avut ca rezultat îmbunătățirea tratamentului grupurilor vulnerabile de deținuți, combaterea violenței între deținuți, promovarea securității dinamice, protecția tinerilor și abordarea infractorilor violenți și dependenți de alcool și dezvoltarea unui răspuns strategic la supraaglomerarea penitenciarelor.
- Sprijinul Consiliului Europei a condus la îmbunătățirea condițiilor materiale din unitățile medicale și din spitalele penitenciare și la adoptarea de noi norme privind asistența medicală în penitenciare, la îmbunătățirea standardelor de nutriție și igienă pentru toate categoriile de deținuți, inclusiv pentru cei mai vulnerabili, și la eliberarea din compasiune a deținuților grav bolnavi, în conformitate cu recomandările de lungă durată ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei și ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT).
- Expertiza furnizată de Consiliul Europei a contribuit la îmbunătățirea legislației naționale privind asistența medicală în sănătate mintală, inclusiv noile criterii pentru internarea nevoluntară, astfel cum se reflectă în noua Lege privind sănătatea și bunăstarea mintală;⁴ și a contribuit la îmbunătățirea reabilitării psihosociale a deținuților și a pacienților psihiatrici, inclusă acum în Programul național privind sănătatea mintală pe anii 2023-2027.
- Cu asistență de specialitate din partea Grupului Pompidou, Administrația Națională a Penitenciarelor a dobândit o mai bună înțelegere a obstacolelor aflate în calea accesului la un tratament de calitate al dependenței de droguri în penitenciare și a luat măsuri pentru depășirea acestora, prin formarea personalului și ajustări ale actualei oferte de tratament și reabilitare.
- Cunoștințele și capacitățile judecătorilor, ofițerilor din cadrul autorităților de aplicare a legii, avocaților și profesioniștilor din domeniul juridic au fost îmbunătățite prin intermediul cursurilor tematice ale Programului European pentru Formarea Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului al Consiliului Europei (HELP), în special cursul „Calitatea justiției - activitatea Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ)”, elaborat și lansat în 2023 în limba engleză și franceză și tradus în limba română, în 2024.

⁴ Noua Lege privind sănătatea și bunăstarea mintală din Republica Moldova, aprobată de Parlament la 16 mai 2024.

Sustinerea sigurantei, securității și integrității societății și a persoanelor

- Cadru juridic în domeniul eticii, evaluării performanțelor și răspunderii disciplinare a inspectorilor judiciari a fost îmbunătățit după ce Consiliul Europei a oferit sprijin substanțial autorităților pentru a accelera implementarea [recomandărilor cuprinse în rapoartele Grupului de state împotriva corupției \(GRECO\)](#) (rundele a 4-a și a 5-a de evaluare).
- A fost consolidată capacitatea funcționarilor din cadrul autorităților de aplicare a legii de a efectua evaluări și de a gestiona riscurile de corupție în zonele cu risc ridicat de corupție, în timp ce autoritățile naționale au beneficiat de orientări cu privire la modul de consolidare a instrumentelor metodologice existente pentru evaluarea și gestionarea riscurilor de corupție.
- Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea privind declararea averii au fost modificate, ținând seama de recomandările Consiliului Europei.
- În 2022, [Republica Moldova a semnat al doilea Protocol adițional](#) la Convenția privind criminalitatea informatică (Convenția de la Budapesta), marcând o etapă importantă în îmbunătățirea cooperării internaționale privind criminalitatea informatică și probele electronice și deschizând noi oportunități de consolidare a capacităților în vederea sprijinirii implementării acestui nou tratat.

Ancorarea valorilor democratice în societățile europene

- În 2023, Parlamentul a adoptat o nouă [Lege privind accesul la informațiile de interes public](#) în conformitate cu Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale (Convenția de la Tromsø).
- Instituții media cheie, cum ar fi Consiliul Audiovizualului și radiodifuzorul public național Teleradio-Moldova, și-au consolidat capacitățile instituționale și au devenit mai independente, în urma consultanței de specialitate oferite parlamentului de către Consiliul Europei.
- În 2022, ca urmare a creșterii amenințării dezinformării în Republica Moldova, având în vedere contextul regional, Parlamentul a adoptat modificări la Codul serviciilor media audiovizuale și, în 2023, o nouă Lege privind securitatea cibernetică, în consultare cu Consiliul Europei. Aceasta din urmă va reglementa securitatea rețelelor și a sistemelor informatice, contribuind la combaterea dezinformării.
- Legislația electorală a fost modificată substanțial în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția, iar în 2022 a fost adoptat un nou Cod electoral. În iulie și octombrie 2023, au fost adoptate noi modificări la Codul electoral, care prevăd posibilitatea de a interzice membrilor partidelor politice declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova să candideze la alegeri. În conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția,⁵ Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile privind interdicția de a candida la alegeri, aplicată unor persoane asociate partidelor politice declarate neconstituționale.
- Cu sprijinul Consiliului Europei, Comisia Electorală Centrală a elaborat și adoptat o foaie de parcurs privind digitalizarea proceselor electorale și metodele alternative de vot, inclusiv votul electronic.
- Consiliul Europei a consolidat capacitățile instituționale ale Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), care a elaborat și lansat planul său strategic pentru perioada 2021-2027.
- Consultarea autorităților locale de către autoritățile centrale a crescut, iar dialogul instituțional pe mai multe niveluri s-a îmbunătățit, atingând cel mai satisfăcător nivel din ultimii ani, conform Raportului de post-monitorizare a Congresului din 2023. Parlamentul, Guvernul, CALM și autoritățile locale au elaborat împreună un cadru politic și juridic pentru a îmbunătăți în continuare mecanismul de consultare, cu sprijinul Consiliului Europei.
- Al cincilea Plan de Acțiuni pentru o Guvernare Deschisă pentru Republica Moldova (2023-2025) a fost elaborat în comun de autoritățile locale și centrale, pentru prima dată de la aderarea Republicii Moldova la Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă (PGD) în 2011, iar două autorități locale – Căușeni și Leova – au devenit parte a Programului Local al Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă.

⁵ [www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)048-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)048-e)

1.1.4 PROCESUL DE CONSULTARE

Prezentul Plan de Acțiuni a fost elaborat în urma unor consultări ample cu autoritățile Republicii Moldova și în cadrul unui proces incluziv care a implicat reprezentanțele permanente ale statelor membre ale Consiliului Europei. Documentele strategice naționale relevante care identifică prioritățile și/sau liniile principale de acțiune au fost, de asemenea, consultate pentru a se asigura că sprijinul Consiliului Europei corespunde necesităților și priorităților țării și este consecvent cu alte inițiative naționale. Orice referire în prezentul Plan de Acțiuni la legislația, strategiile, politicile, planurile de acțiuni naționale sau la orice alt document național nu reprezintă o aprobare a acestor documente de către Consiliul Europei.

În plus, în timpul pregătirii acestui document au avut loc consultări cu partenerii internaționali, în special cu Uniunea Europeană, prin intermediul reuniunilor Comitetului director de coordonare și de proiect.

La 3 octombrie 2023, Comitetul de Miniștri a examinat raportul de evaluare a progreselor (care acoperă perioada ianuarie 2021 - martie 2023) privind implementarea Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024 și a salutat progresele înregistrate în implementarea Planului de Acțiuni și a încurajat realizarea tuturor obiectivelor stabilite în acesta.

La 23 ianuarie 2024, reprezentanți ai Secretariatului Consiliului Europei și ai autorităților Republicii Moldova au organizat o reuniune a Comitetului director la Chișinău pentru a evalua implementarea Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024. Peste 70 de participanți la reuniune, inclusiv reprezentanți ai societății civile, au confirmat relevanța și importanța Planului de Acțiuni pentru a răspunde necesităților și priorităților autorităților naționale și pentru a ajuta Republica Moldova să continue implementarea reformelor democratice în conformitate cu standardele europene privind drepturile omului, democrația și statul de drept, în special în contextul statutului său de țară candidată la aderarea la UE.

La 22 martie 2024, au avut loc la Chișinău în paralel, trei mese rotunde cu partenerii naționali și părțile interesate, inclusiv reprezentanți ai societății civile, pentru a identifica prioritățile de cooperare în cadrul noului Plan de Acțiuni pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028, în conformitate cu angajamentele internaționale relevante ale Republicii Moldova și cu cele mai recente recomandări, rezoluții și constatări ale organismelor de monitorizare ale Consiliului Europei.

La 22 aprilie 2024, Secretariatul Grupului Raportor pentru Democrație (GR-DEM) și DCP, în strânsă coordonare cu autoritățile Republicii Moldova, au organizat o reuniune de informare cu toate delegațiile interesate la Consiliul Europei, pentru a discuta și a face schimb de opinii cu privire la schița prezentului Plan de Acțiuni.

O evaluare externă a Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024 a fost finalizată în mai 2024. [Raportul de evaluare](#) a concluzionat că toate intervențiile implementate în cadrul Planului de Acțiuni pentru anii 2021-2024 au fost, în mare parte, determinate de cerere și au fost aliniate, în mod clar, la gama largă de strategii și politici ale Republicii Moldova referitoare la domeniile de reformă. Relevanța Planului de Acțiuni a crescut în urma dobândirii de către Republica Moldova a statutului de țară candidată la UE și a deschiderii negocierilor de aderare.

1.2 OBIECTIVELE PLANULUI DE ACȚIUNI

Prezentul Plan de Acțiuni este un instrument de programare strategică pentru perioada 2025-2028. Planul de Acțiuni urmărește să sprijine în continuare eforturile Republicii Moldova de a-și îndeplini obligațiile în calitate de stat membru al Consiliului Europei și de a alinia în continuare legislația, instituțiile și practicile țării la standardele Consiliului Europei în domeniul drepturilor omului, democrației și statului de drept. Scopul său este de a sprijini țara în implementarea reformelor-cheie care sunt importante pentru procesul de aderare la UE. Acesta va ajuta, de asemenea, autoritățile naționale să abordeze provocările reprezentate de crizele regionale și globale și de consecințele războiului de agresiune în curs al Federației Ruse împotriva Ucrainei.

Consiliul Europei va continua să sprijine autoritățile Republicii Moldova în avansarea (și finalizarea, acolo unde este posibil) a reformelor întreprinse în domeniile strategice, în special în următoarele:

Asigurarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

- Implementarea Convenției Europene a Drepturilor Omului (Convenția) la nivel național.
- Consolidarea capacităților naționale pentru executarea deplină, eficientă și promptă a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.
- Integrarea drepturilor omului în politicile și practicile locale.

Promovarea justiției sociale, a sănătății și a dezvoltării durabile

- Facilitarea accesului la drepturile sociale pentru grupurile vulnerabile printr-o mai bună implementare a Cartei Sociale Europene.
- Consolidarea protecției drepturilor omului ale persoanelor care suferă de tulburări legate de consumul de substanțe și de alte dependențe și reducerea presiunii asupra sistemului de sănătate publică printr-o abordare globală a tratamentului și îngrijirii acestora.

Acțiuni pentru egalitate, diversitate și respect

- Promovarea egalității de gen și a luptei împotriva tuturor formelor de violență împotriva femeilor și a violenței domestice.
- Consolidarea luptei împotriva exploatării sexuale a copiilor și dezvoltarea unui sistem judiciar puternic, adaptat la necesitățile copiilor.
- Combaterea traficului de ființe umane.
- Combaterea discriminării, a urii și a rasismului indiferent de motiv.
- Consolidarea egalității și a protecției drepturilor omului ale grupurilor vulnerabile (în special, persoanele LGBTI, femeile, comunitatea romă, persoanele cu dizabilități) prin combaterea discriminării, a discursului de instigare la ură și a infracțiunilor motivate ură.
- Abordarea nevoilor refugiaților și migrantilor și construirea unui sistem de migrație, azil și primire rezilient.

Consolidarea încrederii în instituțiile publice

- Consolidarea independenței, profesionalismului, integrității și transparenței sistemului judiciar.
- Îmbunătățirea sistemelor penale și de probațiune, inclusiv a sistemelor de îngrijire medicală și psihică din penitenciare.
- Consolidarea tratamentului pacienților din instituțiile psihiatrice și avansarea tranziției de la modelul medicalizat de tratare a pacienților la un model centrat pe necesitățile individuale ale pacienților.
- Îmbunătățirea organizării psihiatriei medico-legale prin revizuirea abordărilor față de tratamentul pacienților în privința cărora au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, clarificarea statutului acestor pacienți și ajustarea legislației privind tratamentul prin constrângere la cele mai bune practici internaționale și standardele Consiliului Europei.
- Contribuția la reformele din domeniul justiției penale, inclusiv în ceea ce privește prevenirea torturii și a relelor tratamente și aplicarea măsurilor de detenție preventivă.
- Contribuția la prevenirea criminalității și la reformele poliției.

Susținerea siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor

- Combaterea corupției.
- Combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului.
- Combaterea criminalității informatice.

Ancorarea valorilor democratice în societățile europene

- Consolidarea libertății de exprimare, prin combaterea dezinformării și îmbunătățirea peisajului mass-media și al societății informaționale.
- Consolidarea autonomiei locale, în special prin încurajarea unei alinieri mai strânse a cadrului autonomiei locale la principiile consacrate în Carta Europeană a Autonomiei Locale.
- Consolidarea democrației participative, promovarea unui mediu deschis și incluziv la nivel local, în special prin participarea efectivă a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice.
- Îmbunătățirea dialogului pe mai multe niveluri între instituțiile de la nivel local și central.
- Integrarea unei abordări bazate pe drepturile omului în activitatea autorităților locale, cu accent pe grupurile subreprezentate, migrantii și refugiații.

- Sprijinirea alegerilor, referendumurilor și finanțării politice în conformitate cu standardele internaționale.
- Consolidarea dimensiunii parlamentare a cooperării pentru a spori impactul acțiunilor Parlamentului și pentru a asigura asumarea responsabilității de către deputați.
- Ancorarea educației pentru democrație în sistemul educațional.
- Sprijinirea măsurilor de consolidare a încrederii, în conformitate cu politica națională.

Consiliul Europei și autoritățile din Republica Moldova au identificat împreună noi domenii de cooperare pe baza lucrărilor mai recente desfășurate de instituțiile, mecanismele de monitorizare și organismele consultative de experți ale Consiliului Europei, în special următoarele.

- Protejarea mediului prin prisma drepturilor omului.
- Integrarea drepturilor omului în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea politicii în domeniul drogurilor.
- Consolidarea respectului pentru drepturile omului în sectorul afacerilor.
- Asigurarea respectării drepturilor omului în domeniul biomedicinii și al sănătății.
- Asigurarea respectării drepturilor omului în dezvoltarea și utilizarea sistemelor de inteligență artificială.
- Garantarea protecției datelor.
- Consolidarea asistenței juridice garantate de stat pentru grupurile vulnerabile.
- Sprijinirea integrității și guvernantei în sport.
- Promovarea și consolidarea participării semnificative a tinerilor la procesul decizional.
- Păstrarea culturii și a patrimoniului cultural.
- Promovarea libertății artistice.

Activitățile întreprinse în aceste domenii se vor baza pe convențiile Consiliului Europei și/sau pe recomandările organismelor de monitorizare și consiliere relevante. Planul de Acțiuni va oferi asistență tehnică și de specialitate pentru punerea în aplicare practică a standardelor Consiliului Europei în domeniile prioritare și pentru consolidarea capacității instituțiilor relevante de a funcționa, în mod eficace. Acesta va include, de asemenea, măsuri de consolidare a acțiunilor coordonate între părțile interesate, care sunt o condiție prealabilă pentru abordarea provocărilor complexe în materie de guvernanță și pentru promovarea dialogului cu societatea civilă.

Consiliul Europei aplică o abordare bazată pe drepturile omului la toate nivelurile și în toate etapele activităților sale. Această abordare încorporează normele și procesele privind drepturile omului în gestionarea proiectelor. În același timp, abordarea bazată pe drepturile omului încearcă să evite orice prejudiciu neintenționat, orice dezechilibru sau impact negativ asupra drepturilor omului în activitatea sa. Această abordare este o prioritate transversală pentru Planul de Acțiuni. Ca parte a abordării bazate pe drepturile omului, promovarea egalității de gen și, prin urmare, integrarea dimensiunii de gen rămâne o componentă-cheie a prezentului Plan de Acțiuni. Integrarea dimensiunii de gen va contribui la abordarea mai eficientă a nevoilor persoanelor care trăiesc în Republica Moldova, fără discriminare, și la îmbunătățirea calității și eficacității implementării Planului de Acțiuni.

În îndeplinirea obiectivelor sale, prezentul Plan de Acțiuni va sprijini, de asemenea, Republica Moldova în eforturile sale de a implementa [Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare durabilă](#).

PARTEA II - ACȚIUNI PROPUSE PENTRU PERIOADA 2025-2028

Acțiunile propuse sunt detaliate mai jos pentru fiecare pilon operațional, astfel cum este definit de structura Programului și Bugetului Consiliului Europei pentru perioada 2024-2027.

2.1 ASIGURAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE

Republica Moldova a ratificat principalele instrumente europene și internaționale privind drepturile omului, inclusiv Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenția). Cu toate acestea, punerea în aplicare efectivă la nivel național a Convenției și a hotărârilor Curții Europene, în special în ceea ce privește problemele sistemice și structurale privind drepturile omului, rămâne principala provocare pentru asigurarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, Ministerul Justiției a beneficiat de sprijin extins din partea experților în procesul de modificare a Codului de procedură penală și a Codului penal în conformitate cu recomandările Consiliului Europei, aducând cadrul pentru arestul preventiv și condamnarea penală din Republica Moldova mai aproape de standardele europene. În 2022, Parlamentul a adoptat modificări legislative pentru a consolida capacitatea și eficiența instituției Avocatului Poporului (Ombudsmanului).⁶ În plus, în 2023, a fost adoptat Programul de dezvoltare strategică a instituției Avocatului Poporului (Ombudsmanului) pentru perioada 2023-2030, elaborat cu sprijinul Consiliului Europei. În același an, Consiliul Europei a facilitat înființarea de către autoritățile Republicii Moldova, sub egida Procuraturii Generale, a unui grup de lucru interinstituțional pentru prevenirea și combaterea torturii și a rezelor tratamente.

Majoritatea cauzelor aflate sub supravegherea Comitetului de Miniștri, în special grupul de cauze *Cosovan și ID împotriva Republicii Moldova*, se referă, printre altele, la încălcări ale interzicerii tratamentelor inumane și degradante din cauza lipsei accesului la asistență medicală adecvată, inclusiv la tratament medical specializat, precum și la condițiile precare de detenție. În acest sens, Consiliul Europei a contribuit la elaborarea de noi norme privind examinarea medicală a deținuților grav bolnavi, privind îmbunătățirea aplicării procedurii de eliberare, de înlocuire sau revocare a arestului preventiv. În plus, Consiliul Europei a furnizat autorităților naționale recomandări cuprinzătoare privind o abordare strategică pentru prevenirea și reducerea supraaglomerării penitenciarelor, inclusiv o analiză a resurselor financiare necesare pentru a face față acestei provocări.

Cu toate acestea, implementarea Convenției la nivel național este îngreunată de lipsa unei capacități instituționale, a unor structuri sau a unei legislații adecvate, de conștientizarea limitată a publicului, de lipsa de cunoștințe în rândul profesioniștilor din domeniul juridic și al altor profesioniști relevanți și de atenția insuficientă acordată drepturilor omului de către profesioniștii din domeniul juridic. De asemenea, persistă dificultăți serioase în ceea ce privește implementarea unei serii de hotărâri ale Curții Europene.

Scopul acestui pilon operațional este de a asigura punerea efectivă în aplicare a Convenției și a hotărârilor Curții Europene la nivel național pentru a garanta drepturile omului și libertățile fundamentale. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme.

- Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.
- Implementarea efectivă a Convenției Europene a Drepturilor Omului la nivel european și național.

Acțiunile întreprinse în cadrul acestui pilon operațional vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri): Obiectivul 5 (țintele 5.1,⁷ 5.2,⁸ 5.b⁹ și 5.c),¹⁰ Obiectivul 8 (ținta 8.7),¹¹ Obiectivul 10 (țintele 10.2¹² și 10.7),¹³ Obiectivul 13 (ținta 13.3)¹⁴ și Obiectivul 16 (țintele 16.1,¹⁵ 16.3,¹⁶ 16.6,¹⁷ 16.10¹⁸ și 16.a).¹⁹

⁶ Comisia de la Veneția a adoptat un aviz privind proiectul de lege de modificare a unor acte normative referitoare la Avocatul Poporului (CDL-AD(2021)017) în cadrul celei de-a 126-a sesiuni plenary (online, 19-20 martie 2021).

⁷ Obiectivul 5, ținta 1: Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

⁸ Obiectivul 5, ținta 2: Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului de ființe umane, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare.

⁹ Obiectivul 5, ținta b: Intensificarea utilizării tehnologiei favorabile, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor, pentru a promova emanciparea femeilor.

¹⁰ Obiectivul 5, ținta c: Adoptarea și consolidarea unor politici solide și a unei legislații efective pentru promovarea egalității de gen și a emancipării tuturor femeilor și fetelor, la toate nivelurile.

¹¹ Obiectivul 8, ținta 7: Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.

¹² Obiectivul 10, ținta 2: Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de alte caracteristici.

¹³ Obiectivul 10, ținta 7: Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.

¹⁴ Obiectivul 13, ținta 3: Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

¹⁵ Obiectivul 16, ținta 1: Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și a ratelor de deces care rezultă din acestea, pretutindeni.

¹⁶ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

¹⁷ Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

¹⁸ Obiectivul 16, ținta 10: Asigurarea accesului publicului la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

¹⁹ Obiectivul 16, ținta a: Consolidarea instituțiilor naționale relevante, inclusiv prin cooperare internațională, pentru consolidarea capacității la toate nivelurile, în special în țările în curs de dezvoltare, pentru a preveni violența și a combate terorismul și criminalitatea.

2.1.1 EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI

Declarația de la Reykjavik afirmă că „executarea hotărârilor Curții Europene și supravegherea eficace a acestui proces sunt de o importanță fundamentală pentru a asigura durabilitatea, integritatea și credibilitatea pe termen lung a sistemului Convenției”. Executarea integrală, efectivă și la timp a hotărârilor Curții Europene este un aspect esențial al garanției colective instituite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului pentru protecția drepturilor omului, a democrației și a statului de drept în Europa.

În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, au fost înregistrate progrese semnificative în consolidarea capacității instituționale a Oficiului Agentului Guvernamental de a urmări executarea hotărârilor Curții Europene. Acest lucru a fost realizat ca urmare a înființării Consiliului consultativ privind executarea hotărârilor Curții Europene în cadrul Agentului Guvernamental, după aprobarea modificărilor la Regulamentul privind Consiliul consultativ în cadrul Agentului Guvernamental de către Guvernul Republicii Moldova, în octombrie 2023. Format din reprezentanți ai autorităților publice, ai mediului academic și ai societății civile, Consiliul consultativ are drept scop asigurarea reprezentării eficace a Republicii Moldova în fața Curții Europene și executarea hotărârilor acesteia împotriva Republicii Moldova. Cu privire la cazurile ce vizează executarea hotărârilor relevante pentru sistemul penitenciar, vă rugăm să consultați secțiunea 2.4.2, Penitenciarele, poliția și privarea de libertate.

Cu toate acestea, hotărârile Curții Europene cu privire la Republica Moldova constituie unul dintre cele mai mari grupuri de cauze pendinte în fața Comitetului de Miniștri. Acestea se referă la aspecte precum relele tratamente și tortura în custodia poliției, condițiile materiale precare de detenție, tratamentul medical inadecvat în penitenciare și lipsa unei căi de atac interne în această privință, diverse încălcări ale dreptului la libertate și securitate în contextul detenției ilegale, neadoptarea de către autorități a unor măsuri eficiente pentru a proteja victimele violenței în familie și pentru a asigura pedepsirea agresorilor, precum și încălcarea dreptului la libertatea de exprimare.

În martie 2024, 163 de cauze din Republica Moldova se aflau sub supravegherea continuă a Comitetului de Miniștri, ceea ce înseamnă că 27% din hotărârile pronunțate de Curtea Europeană împotriva Republicii Moldova rămân neexecutate, evidențiind necesitatea unei reforme semnificative a justiției penale la nivel național.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să execute hotărârile Curții Europene cu privire la Republica Moldova și să asigure vizibilitatea și transparența procesului de executare;
- să asigure în continuare un mai mare respect pentru drepturile omului în funcționarea sistemului de justiție penală, în conformitate cu standardele europene privind drepturile omului.

Rezultate preconizate

- Executarea îmbunătățită a hotărârilor Curții Europene cu privire la Republica Moldova.
- Capacitate crescută a Agentului Guvernamental al Republicii Moldova de a reprezenta statul în fața Curții Europene, de a supraveghea, în mod adecvat, măsurile de executare a hotărârilor și de a implementa standardele Convenției la nivel național.

Principali parteneri naționali: Parlamentul, Curtea Supremă de Justiție, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, Uniunea Avocaților, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), Consiliul Național pentru Prevenirea Torturii (Mecanismul Național de Prevenire), Institutul Național al Justiției.

2.1.2 IMPLEMENTAREA EFICACE A CONVENȚIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI LA NIVEL NAȚIONAL

[Declarația de la Reykjavik](#) subliniază „obligăția principală a tuturor Înaltelor Părți Contractante la Convenție de a garanta tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Convenție, în conformitate cu principiul subsidiarității, importanța luării în considerare a jurisprudenței Curții [Europene] într-un mod care să dea efect deplin Convenției”.

În ultimii ani, Republica Moldova a întreprins reforme legislative semnificative menite să consolideze protecția drepturilor omului și să îmbunătățească funcționarea instituțiilor sale publice. O realizare notabilă este modificarea Codului de procedură penală și a Codului penal de către Parlamentul Republicii Moldova. Aceste modificări au adus cadrul național privind arestarea preventivă și condamnarea penală în conformitate cu standardele europene.

În 2023, Consiliul Europei a facilitat înființarea de către autoritățile Republicii Moldova a unui grup de lucru²⁰ interinstituțional, în cadrul Procuraturii Generale, pentru a preveni și combate tortura și relele tratamente și pentru a promova cooperarea eficientă între diferite instituții în această privință. Grupul de lucru este dedicat prevenirii și combaterii torturii și relelor tratamente, exemplificând un răspuns proactiv la recomandările experților Consiliului Europei.

S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește creșterea competențelor și a capacităților atât ale Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsman), cât și ale Mecanismului Național de Prevenire de a-și exercita mandatele. Programul de Dezvoltare Strategică pentru anii 2023-2030 al Oficiului Avocatului Poporului, elaborat cu sprijinul Consiliului Europei, a fost aprobat în martie 2023. Acest document strategic prezintă prioritățile pentru următorii opt ani și reprezintă o viziune holistică pentru Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), poziționându-l ca un apărător și promotor puternic al drepturilor omului în țară. Ca dovadă a capacităților sale instituționale sporite, în octombrie 2023, Oficiul Avocatului Poporului a fost reacreditat cu [statutul „A”](#) de către Alianța globală a instituțiilor naționale pentru drepturile omului, confirmând conformitatea sa cu Principiile de la Paris ale Organizației Națiunilor Unite.

În plus, Programul Consiliului Europei pentru Formarea Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului (HELP) a sprijinit autoritățile judiciare și de aplicare a legii din Republica Moldova în implementarea Convenției la nivel național, în conformitate cu [Recomandarea \(2004\)4](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind Convenția Europeană a Drepturilor Omului în învățământul universitar și formarea profesională și cu Declarația de la Bruxelles din 2014.

Cu toate acestea, în ciuda evoluțiilor pozitive, autoritățile din Republica Moldova trebuie încă să facă față mai multor provocări pentru a asigura în continuare conformitatea cadrelor juridice și politice naționale cu Convenția și cu standardele europene în materie de drepturile omului. De exemplu, avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană indică faptul că:

„trebuie făcute mai multe în ceea ce privește dreptul la un proces echitabil și investigarea și urmărirea penală adecvate a actelor de rele tratamente. Persoanele private de libertate nu se bucură de toate garanțiile juridice fundamentale încă de la începutul detenției lor. Anchetarea inadecvată a presupuselor cazuri de rele tratamente conduce la un sentiment de impunitate”.

Acest lucru impune, de asemenea, autorităților obligația să consolideze „atât independența funcțională deplină a Procuraturii ... cât și eficiența Procuraturii Generale”. De asemenea, trebuie subliniată necesitatea de a consolida capacitatea autorităților naționale, precum și de a spori expertiza judecătorilor, procurorilor și a altor profesioniști din domeniul juridic.

Formarea Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului (HELP) va continua să joace un rol semnificativ în sprijinirea capacității naționale a Republicii Moldova de a implementa Convenția și alte standarde ale Consiliului Europei, precum și recomandările entităților și mecanismelor de monitorizare ale Consiliului Europei, în parteneriat cu instituțiile locale și bazându-se pe expertiza dezvoltată în diferite sectoare ale Organizației. Cursurile online HELP tematice relevante vor fi integrate transversal în activitățile de consolidare a capacităților din cadrul secțiunilor tematice de mai jos.

²⁰ Formarea grupului de lucru pe domeniul prevenirii și combaterii fenomenului relelor tratamente, [Procuratura Generală a Republicii Moldova](#).

Planul de Acțiuni va sprijini, de asemenea, consolidarea capacității instituționale a Oficiului Agentului Guvernamental de a monitoriza, în mod adecvat, măsurile luate pentru implementarea hotărârilor Curții Europene și pentru implementarea standardelor Convenției Europene la nivel național.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova :

- să alinieze procedura penală și alte cadre legislative și politice relevante la Convenție;
- să consolideze capacitatea instituțională a autorităților de stat de a implementa, în mod eficace, Convenția și jurisprudența Curții Europene și de a sprijini executarea hotărârilor Curții Europene;
- să asigure formarea profesională a profesioniștilor din domeniul juridic cu privire la sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului prin implementarea programului HELP al Consiliului Europei.

Rezultate preconizate

- Legislație, politici și practici îmbunătățite pentru o mai bună implementare a Convenției Europene a Drepturilor Omului la nivel național.
- Capacitate consolidată a autorităților judiciare, de urmărire penală și de aplicare a legii de a asigura aplicarea consecventă a Convenției și a altor standarde conexe ale Consiliului Europei.
- Capacitate instituțională consolidată a Oficiului Avocatului Poporului de a proteja mai bine drepturile cetățenilor și de a aborda, în mod eficace, încălcările drepturilor omului.

Principali parteneri naționali: Parlamentul, Curtea Constituțională, Curtea Supremă de Justiție, Ministerul Justiției, Oficiul Agentului Guvernamental, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, Uniunea Avocaților, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), Consiliul Național pentru Prevenirea Torturii (Mecanismul Național de Prevenire), Institutul Național al Justiției, organizații ale societății civile.

2.2 PROMOVAREA JUSTIȚIEI SOCIALE, A SĂNĂTĂȚII ȘI A UNUI MEDIU DURABIL

[Declarația de la Reykjavik](#) subliniază „urgența de a lua măsuri coordonate pentru a proteja mediul prin combaterea triplei crize planetare a poluării, a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității”, afirmând că „drepturile omului și mediul sunt interconectate și că un mediu curat, sănătos și durabil face parte integrantă din exercitarea deplină a drepturilor omului de către generațiile prezente și viitoare”.

Consiliul Europei a elaborat mai multe convenții care recunosc dreptul la un mediu sănătos și, deși nu este consacrat, în mod explicit, în Convenția Europeană a Drepturilor Omului și în Carta Socială Europeană, jurisprudența Curții Europene și concluziile Comitetului European pentru Drepturi Sociale [afirmă interconexiunea incontestabilă dintre mediu și drepturile omului](#). Aceste standarde au rezultate pozitive pe scară largă, cum ar fi combaterea sărăciei extreme și a excluziunii sociale și, ca vector al coeziunii sociale, refacerea legăturilor sociale și a încrederii în instituțiile naționale, precum și reziliența democratică. Cu toate acestea, există deficiențe grave în sistemele de protecție a unei game largi de drepturi sociale și drepturi ale omului în domeniul sănătății și al mediului. Consiliul Europei are un istoric solid în ceea ce privește protecția drepturilor sociale, a sănătății publice și a mediului prin intermediul unei serii de instrumente unice care stau la baza acțiunii sale.

Republica Moldova este semnatară a [Cartei Sociale Europene revizuite \(Carta\)](#), acceptând 71 din cele 98 de prevederi ale acesteia. La nivel național, diverse strategii și programe promovează protecția drepturilor sociale și economice, în special pentru tinerii din grupurile vulnerabile. În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru perioada 2021-2024, a fost efectuată o evaluare a necesităților în domeniul drepturilor sociale pentru a orienta procesul de reformă. De asemenea, a fost sporită capacitatea autorităților naționale, cum ar fi Inspectoratul de Stat al Muncii, de a pune în aplicare Carta, concentrându-se în special asupra drepturilor lucrătorilor. Cu toate acestea, potrivit Comitetului European pentru Drepturi Sociale (CEDS), în Republica Moldova persistă provocări semnificative în diverse domenii, inclusiv, dar fără a se limita la politicile de ocupare a forței de muncă, accesul la educație și oportunități de angajare pentru persoanele cu dizabilități și securitatea socială.

Republica Moldova a ratificat mai multe convenții referitoare la protecția drepturilor omului în domeniul sănătății și biomedical, inclusiv [Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei \(Convenția Oviedo\)](#), [Convenția MEDICRIME](#) și [Convenția Consiliului European împotriva traficului de organe umane](#). Țara este, de asemenea, membră a Grupului de Cooperare Internațională pentru Combaterea Consumului și Traficului Illicit de Droguri ([Grupul Pompidou](#)) al Consiliului European, al cărui scop este de a oferi cunoștințe, sprijin și soluții pentru politici eficiente, bazate pe dovezi, în materie de droguri, care respectă pe deplin drepturile omului. Datorită noului său mandat adoptat în 2021, Grupul Pompidou va putea oferi Republicii Moldova asistență pentru a îmbunătăți bunăstarea și sănătatea mintală a cetățenilor săi prin abordarea atât a tulburărilor legate de consumul de substanțe, cât și a dependențelor comportamentale. În 2017, Republica Moldova a ratificat [Convenția privind elaborarea unei Farmacopee Europene](#) și, în consecință, a devenit parte a Comisiei Farmacopeii Europene.

Țara este, de asemenea, parte la [Convenția Consiliului European privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa \(Convenția de la Berna\)](#) pentru conservarea vieții sălbatice și la [Convenția Europeană a peisajului](#) pentru protecția peisajului. Aceasta participă la Acordul EUR-OPA privind Riscurile majore pentru reducerea pericolelor de dezastre. La nivel național, în august 2024, Republica Moldova a adoptat Programul național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030, aliniindu-se eforturilor globale de atenuare a impactului schimbărilor climatice.

Obiectivul pilonului operațional „Promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil” este de a promova justiția socială, sănătatea și un mediu durabil pentru toți. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme:

- Implementarea eficace a Cartei Sociale Europene;
- Drepturile omului în biomedicină și sănătate;
- Calitatea medicamentelor și a asistenței medicale;
- Protecția mediului și drepturile omului;
- Mediul de afaceri și drepturile omului;
- Secretariatul Băncii de Dezvoltare a Consiliului European.

Aceste acțiuni vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri): Obiectivul 1 (ținte 1.1,²¹ 1.2²² și 1.3),²³ Obiectivul 3 (ținte 3.5²⁴ și 3.8),²⁵ Obiectivul 4 (ținte 4.1,²⁶ 4.2,²⁷ 4.3,²⁸ 4.4,²⁹ 4.5³⁰ și 4.6),³¹ Obiectivul 5 (ținte 5.1,³² 5.a³³ și 5.c),³⁴

²¹ Obiectivul 1, ținta 1: Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.

²² Obiectivul 1, ținta 2: Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.

²³ Obiectivul 1, ținta 3: Implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.

²⁴ Obiectivul 3, ținta 5: Întărirea prevenirii și tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool.

²⁵ Obiectivul 3, ținta 8: Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente și vaccinuri esențiale sigure, eficiente, de calitate și la prețuri accesibile, pentru toți.

²⁶ Obiectivul 4, ținta 1: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării.

²⁷ Obiectivul 4, ținta 2: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.

²⁸ Obiectivul 4, ținta 3: Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.

²⁹ Obiectivul 4, ținta 4: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, obținerea unui loc de muncă decent și antreprenoriatul.

³⁰ Obiectivul 4, ținta 5: Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile.

³¹ Obiectivul 4, ținta 6: Până în 2030, asigurarea faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, sunt alfabetizați și pot efectua calcule matematice de bază.

³² Obiectivul 5, ținta 1: Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

³³ Obiectivul 5, ținta a: Întreprinderea de reforme pentru a acorda femeilor drepturi egale la resursele economice, precum și acces la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, servicii financiare, moștenire și resurse naturale, în conformitate cu legislația națională.

³⁴ Obiectivul 5, ținta c: Adoptarea și consolidarea unor politici solide și a unei legislații eficiente pentru promovarea egalității de gen și a emancipării tuturor femeilor și fetelor, la toate nivelurile.

Obiectivul 8 (ținte 8.5,³⁵ 8.6³⁶ și 8.8),³⁷ Obiectivul 10 (ținte 10.2³⁸ și 10.3),³⁹ Obiectivul 11 (ținte 11.1,⁴⁰ 11.7⁴¹ și 11.b),⁴² Obiectivul 13 (ținte 13.1,⁴³ 13.2⁴⁴ și 13.3),⁴⁵ Obiectivul 15 (ținte 15.3,⁴⁶ 15.5⁴⁷ și 15.9)⁴⁸ și Obiectivul 16 (ținta 16.3).⁴⁹

2.2.1 IMPLEMENTAREA EFICACE A CARTEI SOCIALE EUROPENE

Ațiunea Consiliului Europei se bazează pe [Carta Socială Europeană \(Carta\)](#), un tratat al Consiliului Europei care garantează drepturile sociale și economice fundamentale, ca o contraparte la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. [Declarația de la Reykjavik](#) subliniază importanța justiției sociale pentru stabilitatea și securitatea democratică și reafirmă „angajamentul său deplin față de protecția și implementarea drepturilor sociale garantate de sistemul Cartei Sociale Europene”.

În 2001, Republica Moldova a ratificat Carta Socială Europeană revizuită, acceptând 71 din cele 98 de prevederi ale Cartei. Codul Muncii, Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Programul de ocupare a forței de muncă pentru perioada 2022-2026, Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineretul 2030” contribuie, de asemenea, la susținerea drepturilor sociale și economice ale cetățenilor Republicii Moldova, în special ale tinerilor din grupurile vulnerabile.

În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, Consiliul Europei s-a axat pe sporirea capacităților autorităților naționale de a implementa Carta Socială Europeană și a efectuat o evaluare a necesităților în domeniul drepturilor sociale, cu un accent specific pe drepturile muncii și drepturile de angajare ale persoanelor din grupurile vulnerabile. Raportul de evaluare a necesităților urmărește să servească drept instrument pentru autoritățile naționale în implementarea reformelor, care sunt aliniate la obiectivele de politică ale țării de a spori respectarea drepturilor sociale în Republica Moldova. În plus, sprijinul Consiliului Europei a fost acordat Inspectoratului de Stat al Muncii în procesul de reformă privind combaterea muncii nedecarate, inițiat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Capacitățile Oficiului Avocatului Poporului (Ombudsman), precum și ale Consiliului pentru Egalitate privind sistemul Cartei Sociale Europene și rolul organizațiilor societății civile de a se implica în procedura de monitorizare a Comitetului European pentru Drepturile Sociale (CEDS) au fost îmbunătățite.

În plus, cursul de Formare a Juriștilor în Domeniul Drepturilor Omului (HELP) „Drepturile muncii ca drepturi ale omului” a fost adaptat la cadrul juridic național în cooperare cu Institutul Național al Justiției, permițând judecătorilor, procurorilor și avocaților specializați în acordarea asistenței juridice garantată de stat să își dezvolte expertiza și competența și să asigure o mai bună protecție a drepturilor muncii.

³⁵ Obiectivul 8, ținta 5: Până în 2030, atingerea unei ocupări depline și productive a forței de muncă, locuri de muncă decente pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoane cu dizabilități și remunerație egală pentru muncă egală.

³⁶ Obiectivul 8, ținta 6: Până în 2020, reducerea substanțială a ponderii tinerilor care nu au un loc de muncă, nici nu urmează cursuri de educație sau formare.

³⁷ Obiectivul 8, ținta 8: Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei cu locuri de muncă precare.

³⁸ Obiectivul 10, ținta 2: Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de alte caracteristici.

³⁹ Obiectivul 10, ținta 3: Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității economice, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

⁴⁰ Obiectivul 11, ținta 1: Până în 2030, accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și modernizarea cartierelor sărace.

⁴¹ Obiectivul 11, ținta 7: Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități.

⁴² Obiectivul 11, ținta b: Până în 2020, creșterea substanțială a numărului de orașe și așezări umane care adoptă și pun în aplicare politici și planuri integrate pentru incluziune, utilizarea eficientă a resurselor, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, reziliența la dezastre, precum și dezvoltarea și punerea în aplicare, în conformitate cu Cadru de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre 2015-2030, a gestionării holistice a riscului de dezastre la toate nivelurile.

⁴³ Obiectivul 13, ținta 1: Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare la riscurile legate de climă și dezastrelor naturale în toate țările.

⁴⁴ Obiectivul 13, ținta 2: Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.

⁴⁵ Obiectivul 13, ținta 3: Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

⁴⁶ Obiectivul 15, ținta 3: Până în 2030, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații și depunerea de eforturi pentru a atinge o lume neutră din punct de vedere al degradării solului.

⁴⁷ Obiectivul 15, ținta 5: Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, a stopa pierderea biodiversității și, până în 2020, a proteja și preveni extincția speciilor amenințate.

⁴⁸ Obiectivul 15, ținta 9: Până în 2020, integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii și planurile de reducere a sărăciei.

⁴⁹ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

Cu toate acestea, în timp ce monitoriza implementarea Cartei în Republica Moldova, CEDS a identificat mai multe lacune încă prezente la nivelul național. De exemplu, eforturile politicii de ocupare a forței de muncă nu au fost adecvate în combaterea șomajului și promovarea creării de locuri de muncă. De asemenea, s-a observat un acces limitat la educație și la ocuparea forței de muncă, în special pentru persoanele cu dizabilități. În plus, sistemele de securitate socială existente nu acoperă un procent semnificativ din populație.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să actualizeze legislația pentru a asigura protecție și asistență socială adecvată, inclusiv ajustarea legilor referitoare la indemnizațiile de șomaj și clarificarea procedurilor de transfer al drepturilor sociale în contextul mobilității forței de muncă;
- să consolideze mecanismele de protecție a drepturilor lucrătorilor, inclusiv prin modernizarea Inspectoratului de Stat al Muncii și promovarea angajării legale și a condițiilor de muncă echitabile;
- să consolideze capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă de a dezvolta și de a pune în aplicare noi măsuri active de ocupare a forței de muncă, în special sprijinirea activităților independente și sprijinirea creării de locuri de muncă în zonele rurale și să instituie un sistem de monitorizare și evaluare pentru serviciile de ocupare a forței de muncă;
- să consolideze capacitatea profesională a personalului din sistemul de protecție socială, inclusiv prin digitalizare, pentru a furniza servicii sociale într-un mod mai eficient;
- să consolideze dialogul social între guvern și partenerii sociali cu privire la toate reglementările și practicile sociale și economice;
- să asigure accesul egal la educație, formare profesională și locuri de muncă pentru toți, inclusiv pentru persoanele din grupurile vulnerabile;
- să asigure o mai bună concordanță între competențele din domeniul educației și formării profesionale (EFP) și necesitățile pieței forței de muncă prin îmbunătățirea interacțiunii dintre instituțiile EFP și industrie, precum și dintre studenții EFP și angajatori.

Rezultate preconizate

- Legislație, politici și practici naționale, inclusiv Codul muncii, armonizate cu prevederile Cartei Sociale Europene.
- Capacitate consolidată a părților interesate, statale și nestatale, inclusiv a societății civile, de a urmări protecția drepturilor sociale, în special a drepturilor la angajare ale persoanelor din grupurile vulnerabile, și de a aborda provocările la adresa coeziunii sociale.
- Capacitate consolidată a prestatorilor relevanți de protecție socială de a asigura furnizarea eficientă a serviciilor sociale.
- Capacitate consolidată a părților interesate, statale și nestatale, de a elabora și pune în aplicare programe privind piața forței de muncă, pentru a spori crearea de locuri de muncă formale și disponibilitatea forței de muncă calificate.
- Acces îmbunătățit la educație și ocuparea forței de muncă pentru toți, inclusiv pentru persoanele din grupurile vulnerabile.
- Capacitate consolidată a instituțiilor EFP de a facilita accesul la EFP și angajarea ulterioară în câmpul muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile, inclusiv a tinerilor care nu sunt încadrați în muncă, educație sau formare și a persoanelor cu dizabilități.
- Grad de conștientizare sporit a părților interesate, statale și nestatale, inclusiv a societății civile, cu privire la sistemul Cartei Sociale Europene, inclusiv acceptarea prevederilor adiționale ale Cartei Sociale Europene și ale mecanismului de reclamații colective.
- Proces de monitorizare a CEDS îmbunătățit, ca urmare a ameliorării calității rapoartelor elaborate de autoritățile naționale.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Comisia parlamentară pentru protecție socială, sănătate și familie, Inspectoratul de Stat al Muncii, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Confederația Națională a Sindicatelor, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Egalitate, Institutul Național al Justiției, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.2.2 DREPTURILE OMULUI ÎN BIOMEDICINĂ ȘI SĂNĂTATE

Protecția drepturilor omului în domeniul sănătății și biomedical, inclusiv dreptul la protecția sănătății, este un element esențial al vieții în societate, după cum demonstrează pandemia Covid-19, cu un impact direct asupra altor drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Republica Moldova este parte la [Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei \(Convenția Oviedo\)](#), singurul instrument internațional obligatoriu din punct de vedere juridic care abordează, în mod specific, protecția drepturilor omului în domeniul biomedical, inclusiv al asistenței medicale. În plus, Republica Moldova este stat membru al [Grupului de Cooperare Internațională pentru Combaterea Consumului și Traficului Illicit de Droguri \(Grupul Pompidou\)](#), contribuind la dezvoltarea și consolidarea politicilor privind drogurile, care garantează un echilibru corect între cerințele de siguranță publică și protecția drepturilor persoanelor. În plus, primul și singurul tratat internațional care abordează problema contrafacerii produselor medicale, [Convenția MEDICRIME](#), care vizează protejarea drepturilor victimelor și urmărirea penală a contrafacerii produselor medicale și a infracțiunilor conexe, este în vigoare în Republica Moldova din 2016.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să consolideze cadrele legislative și politice naționale
  - o să protejeze drepturile omului în domeniile biomedicinei și al sănătății;
  - o să prevină și să combată consumul și dependențele de droguri;
- să consolideze capacitatea părților interesate din sectorul sănătății, cu accent pe respectarea drepturilor pacienților și combaterea discriminării în domeniul asistenței medicale.

Rezultate preconizate

- Legislație, politici și practici îmbunătățite pentru protejarea, în mod eficace, a drepturilor omului în domeniile biomedicinei și sănătății, în conformitate cu standardele europene.
- Politici, legislație și practici îmbunătățite în domeniul combaterii drogurilor și al dependenței, în conformitate cu valorile fundamentale ale Consiliului Europei, pentru a aborda riscurile legate de consumul de droguri și de dependențele comportamentale.
- Capacitate crescută a părților interesate la nivel național și a profesioniștilor din domeniul sănătății de a asigura protecția adecvată a drepturilor omului în domeniul biomedical și al sănătății, inclusiv în ceea ce privește provocările relevante generate de noile evoluții științifice și tehnologice.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.2.3 CALITATEA MEDICAMENTELOR ȘI A ASISTENȚEI MEDICALE

După cum a demonstrat pandemia Covid-19, asigurarea disponibilității și accesului la medicamente și asistență medicală de bună calitate, pentru o sănătate mai bună pentru toți, rămâne o provocare pentru statele membre ale Consiliului Europei. Prin activitățile sale de stabilire a standardelor și de cooperare, Directoratul European pentru Calitatea Medicamentelor și Asistenței Medicale (DECM) contribuie la dreptul la protecția sănătății consacrat la articolul 11 din [Carta Socială Europeană \(Carta\)](#).

Republica Moldova a ratificat [Convenția Consiliului Europei împotriva traficului de organe umane](#). Convenția identifică diverse activități care constituie trafic de organe umane; statele membre care o ratifică trebuie să le considere infracțiuni penale. Principiul central al convenției este „prelevarea ilicită de organe umane”. Convenția include măsuri de protecție a martorilor și a victimelor și solicită părților semnatare să coopereze în cadrul cercetărilor și urmărilor penale internaționale. De asemenea, sunt prevăzute măsuri preventive, atât la nivel național, cât și internațional, care vor viza asigurarea transparenței, promovarea accesului egal la transplanturi și desemnarea punctelor naționale de contact pentru schimbul de informații referitoare la traficul de organe umane.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să consolideze standardele naționale menite să îmbunătățească calitatea medicamentelor și a asistenței medicale;
- să consolideze capacitatea autorităților sanitare și a profesioniștilor din domeniul sănătății de a preveni, detecta și combate traficul de organe umane;
- să asigure accesul pe piață la medicamente de calitate și la produse de sănătate destinate consumatorilor, prin acțiuni coordonate între autoritățile naționale din domeniul sănătății și alte părți interesate relevante.;
- să asigure consolidarea capacităților autorităților naționale din domeniul sănătății și a altor părți interesate relevante prin colaborarea cu Directoratul European pentru Calitatea Medicamentelor și a Asistenței Medicale (DECM).

Rezultate preconizate

- Standarde armonizate și dezvoltate în continuare pentru îmbunătățirea calității medicamentelor și a asistenței medicale la nivel național.
- Acces îmbunătățit pe piață la medicamente de calitate și la produse de sănătate destinate consumatorilor, prin acțiuni coordonate între autoritățile naționale din domeniul sănătății și alte părți interesate relevante.
- Cadre juridice, de reglementare și politice îmbunătățite pentru prevenirea și combaterea traficului de organe umane, în conformitate cu standardele Convenției Consiliului Europei împotriva traficului de organe umane.
- Capacitatea, credibilitatea și procesul decizional ale autorităților naționale din domeniul sănătății și al altor părți interesate relevante consolidate prin colaborarea cu Directoratul European pentru Calitatea Medicamentelor și Asistenței Medicale (DECM).

Principalii parteneri naționali: Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

2.2.4 PROTECȚIA MEDIULUI ȘI DREPTURILE OMULUI

Drepturile omului și mediul sunt interconectate, iar un mediu curat, sănătos și durabil este parte integrantă a exercitării depline a drepturilor omului de către generațiile prezente și viitoare. [Declarația de la Reykjavik](#) subliniază „urgența unor eforturi suplimentare pentru a proteja mediul, precum și pentru a contracara impactul triplei crize planetare a poluării, schimbărilor climatice și pierderii biodiversității asupra drepturilor omului, democrației și statului de drept”, și prin urmare se angajează să „consolideze activitatea Consiliului Europei în acest domeniu”.

[Recomandarea CM/Rec\(2022\)20](#) invită statele membre să își revizuiască legislația și practicile naționale pentru a se asigura că acestea sunt conforme cu recomandările, principiile și orientările „privind natura, conținutul și implicațiile dreptului la un mediu curat, sănătos și durabil și, pe această bază, să ia în considerare, în mod activ, recunoașterea la nivel național a acestui drept ca un drept al omului care este important pentru exercitarea drepturilor omului și are legătură cu alte drepturi și legislația internațională în vigoare”.

[Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni \(CCPE\)](#) a adoptat un [nou Aviz nr.17](#) ca răspuns la Recomandarea Comitetului de Miniștri privind drepturile omului și protecția mediului. Avizul CCPE subliniază, în mod special, rolul procurorilor ca actori-cheie în orice strategie de protecție a mediului, a sănătății și siguranței publice, prin intermediul dreptului penal, administrativ și civil. Planul de Acțiuni va consolida capacitatea autorităților naționale și a celor de aplicare a legii de a preveni, detecta și combate infracțiunile împotriva mediului printr-o abordare holistică și cooperare între mai multe părți interesate. De asemenea, va fi acordat sprijin pentru consolidarea capacității profesioniștilor din domeniul juridic de a aborda, în mod eficace, legăturile dintre problemele de mediu, dreptul penal și drepturile omului, la nivel național. Planul de Acțiuni va contribui, de asemenea, la alinierea cadrului juridic la standardele europene, inclusiv la directivele UE relevante privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal și investigarea infracțiunilor împotriva mediului.

Republica Moldova este parte la [Convenția Consiliului Europei privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa \(Convenția de la Berna\)](#), singura convenție regională de acest gen la nivel mondial, care are ca scop conservarea florei și faunei sălbatice și a habitatelor lor naturale, precum și promovarea cooperării europene în acest domeniu. În plus, [Convenția Europeană a peisajului](#), primul tratat internațional care promovează protecția, gestionarea și planificarea peisajului, a intrat în vigoare în țară, în 2004. În plus, Republica Moldova este membră a [Acordului EUR-OPA Riscuri majore](#) – o platformă de cooperare menită să îmbunătățească prevenirea și protecția populației împotriva dezastrelor naturale sau tehnologice majore și să promoveze proiecte care abordează rolul soluțiilor bazate pe natură în reducerea riscurilor de dezastre.

În vederea transformării mediului într-o prioritate vizibilă pentru Organizație, așa cum este prevăzut în [Anexa V a Declarației de la Reykjavik](#), Republica Moldova și alte state sunt invitate să participe, în mod activ, în cadrul Grupului multidisciplinar pentru mediu în vederea pregătirii Strategiei Consiliului Europei privind mediul și a Planului de Acțiuni al acesteia.

- Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:
- să se asigure că instrumentele juridice și politice respectă standardele europene privind un mediu curat, sănătos și durabil și protecția drepturilor omului aferente acestuia;
- să dezvolte capacitatea părților interesate, statale și nestatale, de a proteja mai bine dreptul omului la un mediu sănătos;
- să sensibilizeze publicul cu privire la dreptul omului la un mediu sănătos.

Rezultate preconizate

- Legislație, politici și practici îmbunătățite la nivel național care contribuie la un mediu curat, sănătos și durabil și care protejează drepturile omului aferente acestuia.
- Cadru legislativ și de reglementare îmbunătățit pentru prevenirea, identificarea și combaterea infracțiunilor împotriva mediului.
- Capacitate consolidată a autorităților naționale relevante de a proteja dreptul omului la un mediu sănătos.
- Nivel crescut de conștientizare a publicului cu privire la importanța protejării mediului și a drepturilor omului conexe.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Mediului și – în ceea ce privește peisajul – Ministerul Educației și Cercetării, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), grupuri profesionale, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.2.5 MEDIUL DE AFACERI ȘI DREPTURILE OMULUI

Pe baza Principiilor directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului din 2011, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat [Recomandarea CM/Rec\(2016\)3](#) privind drepturile omului și afacerile, oferind orientări specifice pentru a ajuta statele membre să prevină și să remedieze încălcările drepturilor omului de către întreprinderile comerciale și insistând asupra măsurilor care să determine întreprinderile să respecte drepturile omului.

În Republica Moldova, punerea efectivă în aplicare a standardelor privind mediul de afaceri și drepturile omului este limitată din cauza lipsei de conștientizare în rândul întreprinderilor comerciale a rolului lor în promovarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept. În plus, sfera drepturilor omului a fost, în mod tradițional, echivalată cu o obligație a statului în Republica Moldova și există o lipsă de cadre de politici, standarde și practici detaliate în domeniul mediului de afaceri și a drepturilor omului, la nivel național.

Consiliul Europei este gata să sprijine autoritățile și asociațiile de afaceri din Republica Moldova în elaborarea și adoptarea cadrelor legislative și de politici care vizează integrarea mai eficientă a abordării bazate pe drepturile omului în politicile publice și practicile de afaceri, în vederea prevenirii abuzurilor asupra drepturilor omului de către întreprinderile comerciale și asigurării accesului corespunzător la căi de atac pentru victimele abuzurilor din partea mediului de afaceri, atunci când acestea au loc.

Rezultate preconizate

- Armonizarea legislației și politicilor naționale cu standardele internaționale privind prevenirea și remedierea încălcărilor drepturilor omului de către întreprinderile comerciale.
- Creșterea gradului de conștientizare a entităților comerciale cu privire la rolul lor în promovarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept.

Principali parteneri naționali: Oficiul Avocatului Poporului, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, asociații de afaceri.

2.2.6 SECRETARIATUL BĂNCII DE DEZVOLTARE A CONSILIULUI EUROPEI

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei (BDCE) investește în proiecte cu o valoare adăugată socială ridicată, care au fost aprobate de statul membru în cauză și în urma unui proces de aplicare condus de statul membru. Astfel de proiecte promovează incluziunea și contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață ale celor mai vulnerabile populații din Europa. Prin Cadru strategic 2023-2027, BDCE s-a angajat să își consolideze concentrarea asupra statelor membre în care nevoile sociale și valoarea adăugată a BDCE tind să fie mai mari. BDCE cofinanțează proiecte în cadrul următoarelor linii de acțiune: Investiții în oameni și consolidarea capitalului uman, Promovarea unor medii de viață incluzive și reziliente și Sprijinirea locurilor de muncă și a incluziunii economice și financiare.

Republica Moldova a devenit membru al BDCE în 1998.⁵⁰ De atunci, BDCE a jucat un rol activ în țară, în special prin cofinanțarea construcției unui nou penitenciar; renovarea de clădiri, cum ar fi locuințele sociale, căminele studentești și căminele pentru bătrâni, inclusiv îmbunătățirea eficienței energetice a acestora; construcția de facilități de asistență medicală și de îngrijire de urgență; și cofinanțarea proiectelor menite să faciliteze accesul la credite pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), pentru a sprijini crearea și menținerea de locuri de muncă viabile. De asemenea, BDCE a sprijinit Guvernul Republicii Moldova în eforturile sale de a atenua răspândirea și consecințele Covid-19 și de a contribui la atenuarea impactului crizei asupra întreprinderilor mici și mijlocii. În total, finanțarea aprobată s-a ridicat la puțin peste 290 de milioane EUR.

BDCE este pregătită să examineze cererile din partea autorităților naționale ale Republicii Moldova pentru dezvoltarea în continuare a infrastructurii sociale, în cazul în care acestea vor exista.

2.3 ACȚIUNI PENTRU EGALITATE, DIVERSITATE ȘI RESPECT

Egalitatea cetățenilor este consacrată în articolul 16 din Constituția Republicii Moldova.

[Raportul 2023 al Grupului de experți privind acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice \(GREVIO\)](#) a lăudat Republica Moldova pentru eforturile sale de combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, inclusiv [ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice \(Convenția de la Istanbul\)](#) precum și recente amendamentele aduse legilor privind protecția sporită a femeilor victime ale violenței și urmărirea penală a autorilor.

Cu toate acestea, GREVIO a identificat mai multe domenii care necesită îmbunătățiri pentru a spori conformitatea cu Convenția de la Istanbul. Printre acestea se numără dependența de donatorii internaționali pentru finanțarea serviciilor esențiale, numărul și distribuția inadecvată ale adăposturilor pentru femeile victime și copiii acestora și lipsa de atenție judiciară acordată violenței împotriva femeilor în deciziile privind custodia și drepturile de vizită. GREVIO a evidențiat, de asemenea, lacune în ceea ce privește răspunsul la alte forme de violență decât violența domestică și a subliniat necesitatea unei finanțări durabile pentru instituțiile naționale și ONG-urile de femei care se ocupă de egalitatea de gen și de drepturile femeilor, precum și a unui acces mai bun la protecție pentru femeile care sunt sau pot fi expuse riscului de discriminare⁵¹ intersecțională. O mai bună formare la locul de muncă pentru profesioniștii din prima linie și o mai bună colectare a datelor necesită, de asemenea, atenția țării.

⁵⁰ Pentru mai multe informații cu privire la Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, vă rugăm să vizitați: <https://coebank.org/en/>.

⁵¹ www.coe.int/en/web/gender-matters/intersectionality-and-multiple-discrimination#:~:text=Intersectional%20discrimination%20%E2%80%93%20when%20two,and%20specific%20forms%20of%20discrimination

Republica Moldova a ratificat [Convenția Consiliului European privind lupta împotriva traficului de ființe umane](#). În 2022, a fost aprobat un nou ghid privind identificarea victimelor și a presupuselor victime ale traficului de ființe umane, iar în ianuarie 2024 a fost lansat Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028. În pofida progreselor înregistrate de autoritățile relevante din Republica Moldova, inclusiv, dar fără a se limita la, Procuratura Generală și Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, fenomenul traficului de ființe umane rămâne în continuare prevalent, exploatarea prin muncă și exploatarea sexuală reprezentând problemele-cheie în această privință.

În domeniul combaterii discriminării, cadrul juridic din Republica Moldova este cuprinzător, astfel cum se menționează în [cel de-al cincilea Aviz al Comitetului Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale](#), amendamentele recente prevăzând pedepse mai aspre pentru infracțiunile motivate de ură. Consiliul pentru Egalitate joacă un rol esențial în combaterea discriminării și a infracțiunilor motivate de ură; cu toate acestea, domeniul de aplicare și sfera de acțiune a Consiliului sunt limitate, subliniind necesitatea unor reforme adecvate în acest domeniu. În ciuda faptului că societatea moldovenească este, în general, tolerantă, atacurile etnice și rasiale persistă, în special împotriva minorității rome. S-au observat îmbunătățiri juridice, de asemenea, și în domeniul drepturilor persoanelor LGBTI; cu toate acestea, discriminarea îndreptată împotriva persoanelor LGBTI este încă prezentă în țară, care nu are o legislație care să reglementeze parteneriatele civile pentru persoanele LGBTI și recunoașterea legală a genului.

Guvernul Republicii Moldova a demonstrat un leadership eficace în gestionarea fluxului de refugiați cauzat de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei. Înființarea de centre pentru refugiați și crearea de platforme online pentru accesarea cu ușurință a informațiilor și serviciilor ilustrează angajamentul autorităților naționale și al societății moldovenești de a primi refugiații din Ucraina și de a asigura accesul acestora la servicii și infrastructură; cu toate acestea, capacitățile naționale de a face față provocărilor cu care se confruntă refugiații rămân limitate, ceea ce evidențiază necesitatea acordării de asistență suplimentară Republicii Moldova.

Protecția drepturilor copilului în Republica Moldova a fost consolidată prin programe precum Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, care vizează ameliorarea sistemului de protecție socială a copiilor din țară. În plus, Consiliul European a sprijinit consolidarea capacităților profesioniștilor din domeniul justiției penale de a gestiona cazurile de exploatare și abuz asupra copiilor. Cu toate acestea, [cel de-al 8-lea raport de activitate al Comitetului părților la Convenția Consiliului European privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale \(Comitetul de la Lanzarote\)](#) subliniază că în Republica Moldova persistă provocări, în special în ceea ce privește combaterea exploatării sexuale a copiilor și asigurarea participării copiilor la procesele decizionale.

Obiectivul acestui pilon operațional este de a asigura egalitatea de gen, protecția drepturilor copilului și consolidarea unor societăți incluzive, fără marginalizare, excludere, rasism, intoleranță și discriminare pe orice motiv. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme:

- Egalitatea de gen - Violența împotriva femeilor și violența domestică – Traficul de ființe umane;
- Antidiscriminarea, diversitatea și incluziunea – Romii și nomazii – Minoritățile naționale, limbile regionale sau minoritare – LGBTI – Migranții;
- Drepturile copiilor.

Aceste acțiuni vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri): Obiectivul 1 (țintele 1.1⁵² și 1.2),⁵³ Obiectivul 3 (țintă 3.8),⁵⁴ Obiectivul 4 (țintele 4.1,⁵⁵ 4.2,⁵⁶ 4.3,⁵⁷ 4.4,⁵⁸ 4.5,⁵⁹

⁵² Obiectivul 1, ținta 1: Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.

⁵³ Obiectivul 1, ținta 2: Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.

⁵⁴ Obiectivul 3, ținta 8: Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente și vaccinuri esențiale sigure, eficiente, de calitate și la prețuri accesibile, pentru toți.

⁵⁵ Obiectivul 4, ținta 1: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării.

⁵⁶ Obiectivul 4, ținta 2: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.

⁵⁷ Obiectivul 4, ținta 3: Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.

⁵⁸ Obiectivul 4, ținta 4: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, obținerea unui loc de muncă decent și antreprenoriatul.

⁵⁹ Obiectivul 4, ținta 5: Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile

4.6⁶⁰ și 4.7),⁶¹ Obiectivul 5 (țintele 5.1,⁶² 5.2,⁶³ 5.3,⁶⁴ 5.4,⁶⁵ 5.5,⁶⁶ 5.6,⁶⁷ 5.a,⁶⁸ 5.b⁶⁹ și 5.c),⁷⁰ Obiectivul 8 (țintele 8.5,⁷¹ 8.6,⁷² 8.7⁷³ și 8.8),⁷⁴ Obiectivul 10 (țintele 10.2,⁷⁵ 10.3⁷⁶ și 10.7),⁷⁷ Obiectivul 11 (țintele 11.1,⁷⁸ 11.3⁷⁹ și 11.7)⁸⁰ și Obiectivul 16 (țintele 16.1,⁸¹ 16.2,⁸² 16.3⁸³ și 16.6).⁸⁴

2.3.1 EGALITATEA DE GEN – VIOLENȚA ÎMPOTRIVA FEMEILOR ȘI VIOLENȚA DOMESTICĂ – TRAFICUL DE FIINȚE UMANE

➤ Egalitatea de gen și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

[Declarația de la Reykjavik](#) subliniază importanța egalității de gen, reamintind că „egalitatea de gen și participarea deplină, egală și efectivă a femeilor la procesele decizionale publice și private sunt esențiale pentru statul de drept, democrație și dezvoltare durabilă” și subliniind „rolul de pionierat al Consiliului Europei, inclusiv prin Convenția de la Istanbul, în lupta împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice”. [Strategia Consiliului Europei privind egalitatea de gen pentru anii 2024-2029](#) prezintă angajamente suplimentare pentru realizarea efectivă a egalității de gen, precum și pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor și a violenței domestice.

În 2022, Parlamentul Republicii Moldova a ratificat [Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice \(Convenția de la Istanbul\)](#), cel mai cuprinzător tratat internațional de combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. În [raportul său de evaluare de referință](#), publicat în noiembrie 2023, Grupul de experți privind acțiunile împotriva

⁶⁰ Obiectivul 4, ținta 6: Până în 2030, asigurarea faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, sunt alfabetizați și pot efectua calcule matematice de bază.

⁶¹ Obiectivul 4, ținta 7: Asigurarea, până în 2030, că toți elevii și studenții dobândesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stilurile de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenie globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

⁶² Obiectivul 5, ținta 1: Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

⁶³ Obiectivul 5, ținta 2: Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului de persoane, exploatarea sexuală și a altor tipuri de exploatare.

⁶⁴ Obiectivul 5, ținta 3: Eliminarea tuturor practicilor dăunătoare, cum ar fi căsătoria minorilor, căsătoria precoce și forțată și mutilarea genitală feminină.

⁶⁵ Obiectivul 5, ținta 4: Recunoașterea și monetizarea sarcinilor de îngrijire neremunerate și activităților casnice prin furnizarea de servicii publice, infrastructură și politici de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în cadrul gospodăriei și familiei, la nivel național.

⁶⁶ Obiectivul 5, ținta 5: Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

⁶⁷ Obiectivul 5, ținta 6: Asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă și a drepturilor reproductive, în conformitate cu prevederile Programului de acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare, ale Platformei de acțiune de la Beijing și a documentelor finale ale conferințelor de revizuire ale acestora.

⁶⁸ Obiectivul 5, ținta a: Întreprinderea de reforme pentru a acorda femeilor drepturi egale la resursele economice, precum și acces la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, servicii financiare, moștenire și resurse naturale, în conformitate cu legislația națională.

⁶⁹ Obiectivul 5, ținta b: Intensificarea utilizării tehnologiei favorabile, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor, pentru a promova emanciparea femeilor.

⁷⁰ Obiectivul 5, ținta c: Adoptarea și consolidarea unor politici solide și a unei legislații eficiente pentru promovarea egalității de gen și a emancipării tuturor femeilor și fetelor, la toate nivelurile.

⁷¹ Obiectivul 8, ținta 5: Până în 2030, atingerea unei ocupări depline și productive a forței de muncă, locuri de muncă decente pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoane cu dizabilități și remunerație egală pentru muncă egală.

⁷² Obiectivul 8, ținta 6: Până în 2020, reducerea substanțială a ponderii tinerilor care nu au un loc de muncă, nici nu urmează cursuri de educație sau formare.

⁷³ Obiectivul 8, ținta 7: Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.

⁷⁴ Obiectivul 8, ținta 8: Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei cu locuri de muncă precare.

⁷⁵ Obiectivul 10, ținta 2: Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de alte caracteristici.

⁷⁶ Obiectivul 10, ținta 3: Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității economice, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

⁷⁷ Obiectivul 10, ținta 7: Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.

⁷⁸ Obiectivul 11, ținta 1: Până în 2030, accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și modernizarea cartierelor sărace.

⁷⁹ Obiectivul 11, ținta 3: Până în 2030, îmbunătățirea urbanizării incluzive și durabile și a capacității de planificare și gestionare participative, integrate și durabile a așezărilor umane în toate țările.

⁸⁰ Obiectivul 11, ținta 7: Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități.

⁸¹ Obiectivul 16, ținta 1: Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și a ratelor de deces care rezultă din acestea, pretutindeni.

⁸² Obiectivul 16, ținta 2: Încetarea abuzului, exploatarea, traficului și tuturor formelor de violență și tortură împotriva copiilor.

⁸³ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

⁸⁴ Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

violentei asupra femeilor și violentei domestice (GREVIO) a salutat angajamentul semnificativ demonstrat de autoritățile Republicii Moldova în combaterea violentei împotriva femeilor și în implementarea Convenției de la Istanbul.

Printre acestea se numără adoptarea Legii privind prevenirea și combaterea violentei în familie, din 2007, și amendamentele recente la o serie de legi pentru a spori protecția femeilor victime ale violentei și urmărirea penală a autorilor prin, de exemplu, acordarea de asistență juridică gratuită victimelor violentei domestice și sexuale în cadrul procedurilor penale și permiterea ofițerilor de aplicare a legii să emită ordine de interdicție de urgență pe loc. În plus, la nivel politic, o serie de programe naționale consecutive au constituit baza pentru o abordare strategică a prevenirii și combaterii violentei împotriva femeilor și a violentei domestice. De asemenea, sunt foarte relevante măsurile luate de autorități pentru a institui mecanisme de cooperare interinstituțională în ceea ce privește cazurile de violență domestică, pentru a asigura o cooperare productivă între toate părțile interesate relevante.

Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei a forțat femeile și fetele să își părăsească țara, crescând riscul de violență bazată pe gen, violență sexuală împotriva femeilor și trafic de ființe umane. De la începutul războiului de agresiune, Guvernul Republicii Moldova a dat dovadă de un leadership eficace în gestionarea fluxului de refugiați din Ucraina, în special a femeilor migrante, refugiate și solicitante de azil din cauza violentei. Planul de Acțiuni va sprijini consolidarea capacităților naționale de protecție a drepturilor femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil, în conformitate cu [Recomandarea privind protecția drepturilor femeilor și fetelor migrante, refugiate și solicitante de azil](#) a Consiliului Europei din 2022 și cu Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU și rezoluțiile ulterioare privind femeile, pacea și securitatea. Planul de Acțiuni va contribui, de asemenea, la consolidarea cooperării între partenerii naționali și părțile interesate, inclusiv OSC-uri, în aceste domenii.

În domeniul protecției și sprijinului pentru femeile victime ale violentei, GREVIO a salutat înființarea primului centru pentru agresiuni sexuale la Ungheni, care oferă asistență medicală imediată, sprijin pentru traume, examinări medico-legale și asistență psihologică, de către profesioniști calificați. De asemenea, GREVIO salută eforturile autorităților din Republica Moldova de a oferi sprijin și protecție femeilor care fug de războiul din Ucraina.

În același timp, GREVIO a observat mai multe aspecte care necesită măsuri urgente pentru a atinge un nivel mai ridicat de conformitate cu obligațiile care decurg din Convenția de la Istanbul. Raportul subliniază importanța consolidării implementării Convenției de la Istanbul în ceea ce privește toate formele de violență împotriva femeilor, inclusiv dimensiunea digitală a acesteia. Multe forme de violență, cum ar fi căsătoriile forțate, mutilarea genitală a femeilor, sterilizarea forțată și avortul forțat, nu sunt abordate în prezent prin politici. În plus, GREVIO încurajează ferm autoritățile din Republica Moldova să includă prevenirea și combaterea violentei împotriva femeilor în politicile, măsurile și programele care abordează nevoile specifice ale grupurilor de femei care se confruntă cu discriminarea intersecțională, inclusiv, dar fără a se limita la femeile cu dizabilități, femeile rome, femeile din comunitățile rurale și femeile lesbiene, bisexuale, transgen și intersexuale. În plus, GREVIO identifică o necesitate urgentă de creștere a nivelurilor de finanțare pentru instituțiile naționale și organizațiile societății civile (OSC-uri) care lucrează pe aceste teme, precum și o îmbunătățire a răspunsului justiției penale la toate formele de violență împotriva femeilor, o mai bună colectare a datelor și necesitatea de a organiza ateliere de consolidare a capacităților pentru profesioniștii din prima linie.

Noua recomandare a Comitetului de Miniștri [CM/Rec\(2024\)1](#) privind egalitatea femeilor și fetelor rome și nomade este menită să ajute statele membre și alte părți interesate relevante în promovarea și realizarea egalității pentru femeile și fetele rome și nomade și în protejarea acestora împotriva discriminării, urii și violentei, cu un accent specific pe domeniile în care acestea sunt cele mai expuse discriminării intersecționale.

Adoptarea Programului național privind prevenirea și combaterea violentei față de femei și a violentei în familie pentru anii 2023-2027 și a Setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor GREVIO, cu sprijinul Consiliului Europei, a consolidat cadrul politic privind egalitatea de gen la nivel național. De asemenea, în aprilie 2024, a fost făcut un pas important în combaterea violentei împotriva femeilor și a violentei în familie prin convocarea Comisiei specializate pentru implementarea Convenției de la Istanbul în cadrul Consiliului Național pentru Drepturile Omului, unde autoritățile din Republica Moldova au prezentat o foaie de parcurs pentru implementarea recomandărilor GREVIO.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să dezvolte legislația națională și un set coordonat de politici privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și a violenței domestice, în conformitate cu standardele Consiliului Europei;
- să îmbunătățească competența profesioniștilor relevanți în ceea ce privește aplicarea Convenției de la Istanbul și a standardelor Consiliului Europei privind egalitatea de gen atunci când abordează cazuri de violență împotriva femeilor și violență în familie;
- să îmbunătățească înțelegerea Convenției de la Istanbul și a standardelor Consiliului Europei privind egalitatea de gen în cadrul organizațiilor și sectoarelor la nivel național;
- să crească calitatea serviciilor de sprijin pentru femeile și fetele victime ale violenței împotriva femeilor și ale violenței în familie;
- să dezvolte standarde minime comune referitoare la programele pentru agresori, în conformitate cu Convenția de la Istanbul și cu cele mai bune practici recunoscute.

Se va pune un accent deosebit pe lucrul cu femeile care suferă sau pot suferi discriminare intersecțională sau care sunt expuse riscului unei astfel de discriminări, de exemplu lucrătoarele casnice, femeile și fetele migrante, refugiate și solicitante de azil, femeile cu dizabilități, femeile în vârstă, femeile și fetele rome, femeile din comunitățile rurale și femeile lesbiene, bisexuale, transgen și intersexuale. În plus, o atenție deosebită va fi acordată elaborării de politici care să abordeze manifestările digitale ale violenței împotriva femeilor. Alături de activitățile specifice fiecărei țări, eforturile de îmbunătățire a accesului femeilor la justiție și la serviciile de sprijin pentru victimele violenței vor fi completate, de asemenea, și la nivel regional și local. Aceasta va implica cooperarea cu echipe multidisciplinare, permițând identificarea celor mai bune practici și schimbul de informații și experiențe în rândul părților interesate din regiune.

➤ **Combaterea traficului de ființe umane**

Traficul de ființe umane este o încălcare gravă a demnității unei persoane, reducând ființele umane la statutul de marfă. În prezent, crizele multiple generate de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei reprezintă factori-cheie care influențează fenomenul traficului de ființe umane în Republica Moldova. Tendințele și riscurile semnificative neprevăzute, asociate în special cu aflusul masiv de refugiați, împreună cu crizele economice și energetice, sporesc vulnerabilitatea populației, precum și faptul că Republica Moldova a devenit o țară de destinație pentru traficul de ființe umane, odată cu creșterea atenției internaționale asupra acestei probleme. Noi forme de trafic apar, în mod constant, și necesită o analiză continuă și ajustarea răspunsului organelor de combatere a traficului de persoane.

Republica Moldova a ratificat [Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane](#), care este un cadru cuprinzător pentru combaterea traficului de ființe umane, urmând o abordare bazată pe drepturile omului și centrată pe victimă. La nivel național, cadrul juridic pentru prevenirea traficului de persoane, asistența și protecția victimelor și urmărirea penală a traficanților este stabilit prin Legea privind prevenirea și combaterea traficului de persoane. În 2022, Ministerul Afacerilor Interne a aprobat ghidul privind identificarea victimelor și a presupuselor victime ale traficului de ființe umane în contextul fluxurilor migratorii mixte. Mai mult, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028, care a intrat în vigoare în ianuarie 2024.

În ceea ce privește cadrul instituțional de acțiune împotriva traficului de ființe umane în Republica Moldova, a fost creat Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, ca organ consultativ al Guvernului, care are drept scop coordonarea activității de prevenire și combatere a traficului de ființe umane. Consiliul de coordonare a organelor de aplicare a legii cu atribuții în domeniul combaterii traficului de ființe umane a fost, de asemenea, creat în cadrul Procuraturii Generale în scopul coordonării activității autorităților de aplicare a legii și a altor organe competente în combaterea traficului. În plus, în cadrul Procuraturii Generale a fost înființată o unitate specializată - Secția de combatere a traficului de ființe umane - care contribuie la implementarea unitară de către Procuratura Generală a politicii de stat în domeniul combaterii traficului de ființe umane, a traficului de copii, a traficului de organe și a migrației ilegale organizate.

Deși a devenit recent o țară de destinație, Republica Moldova este, în principal, o țară de origine și de tranzit pentru trafic. Cu 169 de victime identificate în anul 2023, fenomenul rămâne prevalent în țară. O analiză a cazurilor de trafic arată că principala formă de exploatare a victimelor adulte rămâne aceeași ca în anii precedenți - exploatarea prin muncă - iar țările de destinație în care sunt exploatați cetățenii Republicii Moldova sunt țările Uniunii Europene. Principala formă de exploatare a victimelor traficului de copii rămâne

exploatarea sexuală, iar locul de exploatare este teritoriul Republicii Moldova. Traficanții își adaptează modelele de afaceri la „noua normalitate” creată de pandemia Covid-19, în special prin utilizarea abuzivă a tehnologiilor moderne de comunicare, ceea ce este, de asemenea, deosebit de relevant, în contextul refugiaților ucraineni.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile GRETA, mecanismul relevant de monitorizare al Consiliului Europei, care în cel mai recent raport⁸⁵ al său a solicitat Republicii Moldova:

- să faciliteze accesul victimelor traficului de persoane la despăgubiri, inclusiv prin revizuirea criteriilor de eligibilitate și a altor condiții pentru acordarea despăgubirilor de stat;
- să se asigure că victimele beneficiază de asistență juridică specializată și asistență juridică gratuită, într-un stadiu incipient;
- să se asigure că victimele traficului de persoane beneficiază de asistență și sprijin adecvate, inclusiv prin asigurarea unei finanțări adecvate pentru centrele de asistență a victimelor traficului de persoane și prin înființarea de centre care să ofere cazare și alte tipuri de asistență victimelor de sex masculin;
- să îmbunătățească prevenirea traficului de copii și identificarea și asistența acordate copiilor victime, prin consolidarea capacității și a resurselor profesioniștilor din domeniul protecției copilului și prin asigurarea unui mediu protector pentru copiii aflați pe străzi și pentru copiii solicitanți de azil neînsoțiți sau separați;
- să asigure formarea inspectorilor de muncă pentru a le permite să joace un rol de primă linie în prevenirea și identificarea traficului în scopul exploatarei prin muncă;
- să sensibilizeze publicul cu privire la riscurile traficului de persoane la nivel național și local.

Rezultate preconizate

Egalitatea de gen și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice

- Cadre legislative și normative îmbunătățite pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și a violenței domestice, inclusiv în dimensiunea lor digitală, în conformitate cu constatările GREVIO și cu prevederile Convenției de la Istanbul.
- Capacitate crescută a părților interesate naționale relevante de a asigura o implementare coordonată și eficace a standardelor Consiliului Europei privind egalitatea de gen și protecția de violență împotriva femeilor.
- Expertiză și capacitate îmbunătățite ale profesioniștilor din prima linie, inclusiv a profesioniștilor din domeniul juridic și a asistenților sociali, de a preveni și combate violența împotriva femeilor și violența în familie în conformitate cu prevederile Convenției de la Istanbul.
- Acces consolidat la justiție și la servicii de sprijin pentru femei, în special pentru femeile rome și femeile victime ale violenței, în conformitate cu Convenția de la Istanbul.
- Calitate și disponibilitate îmbunătățite ale programelor de tratament pentru autorii violenței domestice, în conformitate cu principiile Convenției de la Istanbul.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Institutul Național al Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Națională pentru Prevenirea și Combaterea Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, organizații ale societății civile (OSC-uri).

Combaterea traficului de ființe umane

- Legislație și politici naționale consolidate pentru prevenirea și combaterea eficace a traficului de persoane și protejarea drepturilor victimelor, în conformitate cu Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.
- Capacitate operațională și de reacție consolidată a autorităților relevante de aplicare a legii și a altor organisme competente în combaterea TFU la nivel național și local.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Educației și Cercetării, Institutul Național al Justiției, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală, Comitetul Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane.

⁸⁵ Cel de-al treilea raport al runde de evaluare a GRETA privind Republica Moldova a fost publicat la 3 decembrie 2020: <https://rm.coe.int/greta-2020-11-fgr-mda-en/1680a09538>

2.3.2 ANTIDISCRIMINAREA, DIVERSITATEA ȘI INCLUZIUNEA – ROMII ȘI NOMAZII – MINORITĂȚILE NAȚIONALE, LIMBILE REGIONALE SAU MINORITARE – LGBTI – MIGRANȚII

➤ **Antidiscriminarea, diversitatea și incluziunea, romii și nomazii, minoritățile naționale, limbile regionale sau minoritare, LGBTI**

Discriminarea reprezintă o încălcare gravă a drepturilor omului. Inegalitățile, rasismul și intoleranța adâncesc diviziunile și destabilizează democrațiile. [Declarația de la Reykjavik](#) recunoaște „necesitatea de a asigura egalitatea și de a combate orice fel de discriminare, precum și rolul important pe care Organizația îl joacă în această privință” și, prin urmare, se angajează să „consolideze activitatea în vederea creării unor societăți incluzive, fără marginalizare, excludere, rasism și intoleranță”.

În domeniul nediscriminării și al egalității, cadrul juridic național din Republica Moldova este cuprinzător, după cum se menționează în cel de-al [cincilea](#) [Avis](#) al Comitetului consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, publicat în 2023. Modificările la Codul penal și la Codul contravențional privind discursul de instigare la ură și incitarea la discriminare au fost adoptate, prevăzând pedepse mai aspre pentru infracțiunile motivate de stereotipuri sau prejudecăți bazate pe rasă, culoare, etnie, origine națională, origine socială, cetățenie, sex, gen, limbă, religie sau convingeri religioase, opinii politice, identitate de gen, orientare sexuală, sănătate, vârstă, dizabilități sau stare civilă. În plus, Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a salutat rolul activ al Avocatului Poporului în combaterea discriminării și rolul Consiliului pentru Egalitate în monitorizarea și soluționarea cazurilor de discriminare.

Deși societatea moldovenească rămâne în mare parte tolerantă, au fost raportate totuși cazuri de atacuri etnice și rasiale. Stigmatizarea și stereotipizarea sunt încă prezente, alimentând atitudinile discriminatorii față de romii și alte minorități. Minoritatea romă continuă să se confrunte cu obstacole majore în ceea ce privește accesul său egal la drepturi și servicii de bază, în special în domeniile educației, ocupării forței de muncă, locuințelor, accesului la asistență medicală și servicii sociale, după cum se subliniază, de asemenea, în Concluzia din 2023 a Comitetului European pentru Drepturi Sociale.⁸⁶ În consecință, în ciuda faptului că autoritățile din Republica Moldova dau dovadă de un angajament continuu față de protecția drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, promovând totodată participarea efectivă a acestora la viața publică, Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale subliniază necesitatea de a garanta în continuare reprezentarea minorităților naționale nu numai în domeniul cultural, ci și în alte politici și legislații relevante pentru accesul lor la drepturile minorităților.

În ceea ce privește comunitatea LGBTI, Republica Moldova a urcat 14 locuri în Indexul Rainbow Europe (*Curcubeu Europa*) 2023 și a înregistrat un salt de la 21 % în 2022 la 39% în 2023,⁸⁷ ca urmare a faptului că orientarea sexuală și identitatea de gen au fost incluse, în mod pozitiv, în legislația națională, cum ar fi legea din 2022 care face ca discursurile de instigare la ură și infracțiunile motivate de ură împotriva LGBTI să constituie o infracțiune. Cu toate acestea, persoanele LGBTI se confruntă în continuare cu discriminarea, inclusiv pe piața muncii, subliniind în continuare necesitatea ca autoritățile să pună în aplicare standardele și practicile internaționale privind eliminarea segregării sociale și a discriminării pentru a se asigura că comunitățile minoritare se pot simți în siguranță ca participanți activi în societate. Inspectoratul General al Poliției are un rol important în acest sens, acela de a oferi servicii de poliție profesioniste într-o societate diversă. Pentru a asigura durabilitatea în această direcție, viitorii ofițeri de poliție necesită programe educaționale inițiale care să includă subiecte relevante privind principiile egalității și nediscriminării.

⁸⁶ Concluziile din 2023 ale Comitetului European pentru Drepturi Sociale au constatat că Republica Moldova nu a asigurat încă „protecția economică a familiilor rome și a familiilor monoparentale” și „accesul la locuințe pentru familiile rome” în conformitate cu articolul 16 din Carta Socială Europeană și nu a asigurat încă „înscriserea copiilor rome în învățământul general”, în special pentru a asigura dreptul la educație al copiilor aflați în situație de migrație ilegală, pentru a se conforma astfel articolului 17 alin. (2) din Cartă.

⁸⁷ Indexul Rainbow Europe reflectă politica juridică și situația drepturilor omului ale persoanelor LGBTI în Europa. Punctajul maxim este de 100% pentru respectarea drepturilor omului, reprezentând egalitatea deplină, punctajul minim de 0% reprezentând încălcări grave ale drepturilor omului și discriminare.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să sporească eficiența autorităților naționale, inclusiv a Consiliului pentru Egalitate, a Oficiului Avocatului Poporului și a Agenției Relații Interetnice, în combaterea discriminării, precum și în promovarea egalității, diversității și incluziunii;
- să asigure o mai bună implementare a politicilor și programelor care promovează protecția și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, a minorităților etnice, inclusiv a romilor, și a persoanelor LGBTI, pentru a asigura participarea deplină a acestora în societate;
- să dezvolte cadrul juridic prin reglementarea explicită a condițiilor și a procedurii privind recunoașterea legală a genului și să stabilească orientări clare privind furnizarea de asistență medicală care să respecte egalitatea de gen;
- în domeniul incluziunii romilor, să aloce fonduri adecvate pentru creșterea numărului de mediatori comunitari, să revizuiască grila de salarizare și să asigure o remunerare adecvată, să elaboreze o politică adecvată pentru recrutarea și menținerea mediatorilor comunitari, împreună cu condiții de lucru corespunzătoare și cursuri de formare profesională continuă;
- să consolideze autonomia instituțională și bugetară a Agenției Relații Interetnice în vederea elaborării de politici publice în domeniul său de intervenție și să monitorizeze implementarea acestora;
- să asigure monitorizarea angajamentului post-aderare de a analiza ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare;
- să sprijine predarea limbii române minorităților naționale și refugiaților, precum și predarea limbilor minoritare;
- să sensibilizeze opinia publică cu privire la pericolele discriminării, ale discursurilor de instigare la ură și infracțiunilor motivate de ură și la importanța prevenirii și combaterii acestor fenomene.

➤ **Migranții și refugiații**

Necesitatea de a aborda cu prioritate provocările referitoare la drepturile omului în domeniul refugiaților și al migrației este subliniată în [Planul de Acțiuni al Consiliului Europei privind protecția persoanelor vulnerabile în contextul migrației și azilului în Europa \(2021-2025\)](#), care oferă un cadru de măsuri pentru abordarea provocărilor privind drepturile omului care afectează cei mai vulnerabili migranți și refugiați, coordonat de Reprezentantul Special al Secretarului General al Consiliului Europei pentru Migrație și Refugiați.

Republica Moldova a fost afectată, în mod semnificativ, de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei și s-a confruntat cu cel mai mare aflux de refugiați din istoria sa. Aceasta este una dintre principalele țări de tranzit și de primire a refugiaților în criza actuală, cu peste un milion de treceri ale frontierei din Ucraina, de la sfârșitul lunii februarie 2022 și peste 100.000 de refugiați din Ucraina, în majoritate femei, copii și persoane în vârstă, înregistrați în țară.⁸⁸ Astfel, Republica Moldova găzduiește cea mai mare proporție de refugiați din Ucraina în raport cu populația sa (2,6 milioane), reprezentând o provocare logistică majoră și o povară administrativă pentru autorități. Aplicarea Directivei privind protecția temporară în Uniunea Europeană, prelungită recent până în martie 2025, și regimul de protecție temporară din Republica Moldova, care a intrat în vigoare ca urmare a Hotărârii de Guvern nr. 21/2023 în martie 2023, au oferit cadre favorabile pentru asigurarea protecției și accesului la drepturi și servicii, precum și tipuri de asistență în țările gazdă pentru refugiații din Ucraina, care reduc necesitatea imediată de a solicita azil. Provocările persistă, cu abordări diferite ale implementării protecției temporare, care pot avea un impact disproporționat asupra celor mai vulnerabile grupuri și asupra capacității acestora de a-și exercita drepturile.

Consecințele războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei au condus la extinderea portofoliului de cooperare în Republica Moldova. Reprezentantul Special al Secretarului General al Consiliului Europei pentru Migrație și Refugiați a efectuat o vizită de informare în Republica Moldova în iunie 2022, concentrându-se pe protecția refugiaților care fug de războiul din Ucraina. În 2023, în coordonare cu autoritățile naționale și partenerii internaționali, Consiliul Europei a introdus inițiative importante în domeniul consolidării protecției migranților și refugiaților. A fost oferit sprijin pentru crearea unor sisteme de migrație, azil și primire rezistente pe termen lung, bazându-se pe expertiza judiciară a Consiliului Europei și pe jurisprudența substanțială a Curții Europene în domeniul azilului și migrației.

⁸⁸ <https://data.unhcr.org/en/country/mda>.

În ciuda situației dificile, autoritățile din Republica Moldova au dat dovadă de un leadership rapid, eficace și puternic în răspunsul la această criză fără precedent. Țara a adoptat o politică de urgență și măsuri juridice pentru a permite tuturor persoanelor sosite din Ucraina să intre pe teritoriul Republicii Moldova în cadrul unui regim special de intrare și ieșire. Strategia Guvernului privind dezvoltarea domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030 subliniază obiectivele generale în domeniul migrației și azilului, inclusiv implementarea și consolidarea mecanismului de integrare a străinilor. De asemenea, au fost înființate centre de cazare pentru refugiați (CCR-uri) în întreaga țară pentru a oferi cazare refugiaților. În plus, a fost creată o [platformă online](#), care oferă informații actualizate și consolidate cu privire la statutul juridic de protecție, cazare (în special CCR-uri), accesul la asistență medicală și educație, alte drepturi și beneficii, precum și contacte ale voluntarilor. Mai mult decât atât, a fost de asemenea dezvoltat și un cadru pentru școlarizarea elevilor refugiați, inclusiv a celor care au solicitat azil.

Cu toate acestea, deși răspunsul autorităților centrale și locale, precum și al societății în general, la aflulul de refugiați ucraineni a fost deosebit de impresionant, este necesară consolidarea capacității autorităților naționale, cu accent pe protecția drepturilor omului și pe asigurarea tratamentului egal al celor mai vulnerabile grupuri, inclusiv a romilor, și satisfacerea necesităților comunităților gazdă afectate prin suplimentarea resurselor și serviciilor care rămân suprasolicitate din cauza prezenței populației de refugiați în țară.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului European și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să dezvolte cadrul juridic, politic și de reglementare în domeniul migrației și azilului, în conformitate cu standardele europene și internaționale;
- să dezvolte expertiza autorităților relevante, a Oficiului Avocatului Poporului, precum și a profesioniștilor din domeniul judiciar și al aplicării legii în domeniul migrației și azilului, pentru a face față mai bine provocărilor cu care se confruntă migrații și refugiații;
- să asigure furnizarea de servicii de asistență și de programe de integrare pentru migrații și refugiați la nivel local.

Rezultate preconizate

Antidiscriminarea, diversitatea și incluziunea, romii și nomazii, minoritățile naționale, limbile regionale sau minoritare, persoanele LGBTI

- Capacitate instituțională consolidată a autorităților naționale și locale, inclusiv a organelor de promovare a egalității, a organelor de aplicare a legii și a sistemului judiciar, de a aborda discriminarea, ura, rasismul și intoleranța și de a proteja drepturile persoanelor aparținând minorităților, în conformitate cu standardele și bunele practici ale Consiliului European.
- Capacitate îmbunătățită a autorităților locale de a elabora și implementa politici care vizează incluziunea socială durabilă a comunităților defavorizate, inclusiv a romilor și a persoanelor LGBTI.
- Grad de conștientizare crescut în rândul părților interesate nestatale, inclusiv al tinerilor și al organizațiilor societății civile, cu privire la înțelegerea drepturilor și a discriminării, precum și a pericolelor ce reprezintă ura pentru societăți.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Afacerilor Interne, Institutul Național al Justiției, Consiliul pentru Egalitate, Oficiul Avocatului Poporului, Procuratura Generală, Inspectoratul General de Poliție, Ministerul Justiției, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Consiliul Audiovizualului, Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, Agenția Relații Interetnice, CALM – Congresul Autorităților Locale din Moldova, organizații ale societății civile (OSC-uri).

Migrații și refugiați

- Cadru legislativ și politic național consolidat în domeniul migrației și azilului, în conformitate cu standardele europene și internaționale.
- Capacitate consolidată a profesioniștilor relevanți, inclusiv, dar fără a se limita la sistemul judiciar, autoritățile responsabile de migrație și azil și Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), de a răspunde, în mod eficace, necesităților migrațiilor și refugiaților.
- Acces îmbunătățit pentru migrații și refugiați la servicii de asistență și programe de integrare la nivel local.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Institutul Național al Justiției, Oficiul Avocatului Poporului, Inspectoratul General pentru Migrație din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, OSC-uri.

2.3.3 DREPTURILE COPILULUI

Violența în diferite forme și contexte, lipsa accesului la justiție și a oportunităților de participare, provocările în materie de dezvoltare tehnologică, inclusiv inteligența artificială, sărăcia, excluziunea socială și discriminarea afectează, în mod semnificativ, copiii. O legislație, servicii familiale, sociale și de protecție a copilului deficiente, precum și acele de acces al copiilor la justiție, educație și tutelă sporesc vulnerabilitatea copiilor la încălcările drepturilor omului. Din cauza accesului limitat al copiilor atât la justiția națională, cât și internațională și a dificultăților, pe care le întâmpină în a-și face auzită vocea, nevoile și drepturile copiilor sunt adesea ignorate. După cum se reiterează în [Strategia pentru drepturile copilului \(2022-2027\)](#), Consiliul Europei se angajează să asigure protecția efectivă a drepturilor copilului, cum ar fi libertatea de a nu fi supus violenței, egalitatea de șanse și incluziunea socială, accesul la tehnologii și utilizarea acestora în condiții de siguranță, o justiție adaptată copiilor, oferind o voce fiecărui copil și drepturilor copilului în situații de criză și de urgență.

Republica Moldova este parte la mai multe instrumente juridice care protejează copiii, cum ar fi [Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale \(Convenția de la Lanzarote\)](#), ratificată în 2011. În mai 2022, guvernul a aprobat crearea Comisiei specializate pentru coordonarea și monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale în cadrul Consiliului Național pentru Drepturile Omului. Aceasta include reprezentanți ai ministerelor relevante responsabile pentru protecția copiilor și pentru prevenirea și combaterea exploatării sexuale și a abuzului sexual asupra copiilor.

În ultimii ani, Republica Moldova și-a consolidat cadrele juridice și politice naționale, pentru a spori protecția drepturilor copilului. În 2022, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a lansat Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026, menit să consolideze sistemul de protecție socială a copiilor din Republica Moldova, pentru a răspunde, în mod prompt și eficient, necesităților fiecărui copil. Principalele domenii de intervenție ale programului sunt buna guvernare în domeniul protecției copilului, reducerea numărului de copii aflați în îngrijire instituțională, prevenirea și combaterea violenței în toate mediile și formele, precum și îngrijirea alternativă și asistența acordată familiilor pentru prevenirea separării. Mai mult de 8.000 de copii au fost implicați în procesul participativ de elaborare a programului.

În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pe anii 2021-2024, au fost sporite, de asemenea, capacitatea și calificările profesioniștilor din domeniul justiției penale pentru a investiga, urmări penal și condamna, în mod eficace, autorii de infracțiuni împotriva copiilor, inclusiv în mediul digital. În plus, cu sprijinul Consiliului Europei, autoritățile tutelare și profesioniștii non-juridici care lucrează cu și pentru copii sunt acum mai bine echipați cu instrumente sensibile la dimensiunea de gen, necesare pentru a identifica și raporta exploatarea sexuală și abuzul sexual asupra copiilor.

Cu toate acestea, există carențe în continuare. Cel [de-al 8-lea raport de activitate](#) al Comitetului părților la Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Comitetul de la Lanzarote), publicat în martie 2024, subliniază faptul că Republica Moldova se confruntă cu provocări semnificative în combaterea exploatării sexuale a copiilor și a abuzurilor sexuale din cauza lacunelor persistente în ceea ce privește incriminarea abuzurilor sexuale și că exploatarea sexuală în cazul prostituției și traficului reprezintă un risc grav pentru copii, în special pentru băieții care trăiesc în situații strdale. Exploatarea sexuală și abuzul sexual al copiilor, facilitate de tehnologie, au fost, de asemenea, recunoscute ca fiind o problemă din ce în ce mai gravă la nivelul țării, împreună cu exploatarea sexuală a băieților, care par a fi mai puțin dispuși să solicite sprijin sau reparații în urma abuzurilor. Multe dintre aceste riscuri sunt exacerbate în rândul copiilor ucraineni refugiați, care sunt găzduiți în Republica Moldova.

În plus, deși implicarea copiilor și a tinerilor este prevăzută în legislația națională, lipsesc mecanisme eficace de asigurare a participării copiilor la activitățile și programele guvernamentale sau la crearea politicilor publice și a legilor. Este necesar ca Republica Moldova să își intensifice eforturile pentru a se asigura că perspectivele copiilor sunt reflectate în procesele decizionale.

Ca urmare a publicării celui de-al 8-lea raport de activitate, în martie 2024, Guvernul Republicii Moldova a inițiat procedura de modificare a legislației naționale în conformitate cu recomandările Comitetului de la Lanzarote și cu directivele UE relevante. Pentru a asigura o mai bună protecție a copiilor împotriva exploatării și abuzurilor sexuale, Guvernul intenționează să reglementeze aspecte specifice cu privire la: pornografia infantilă, constrângerea unui copil în scopuri sexuale, distribuirea de materiale privind abuzurile sexuale asupra copiilor, obligarea unei persoane sub 16 ani să asiste la activități sexuale sau la acte de natură sexuală și exploatarea copiilor în scopul prostituției.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să asigure alinierea legislației naționale privind protecția drepturilor copilului, inclusiv a aspectelor referitoare la abuzul sexual și exploatarea copiilor, la standardele europene;
- să îmbunătățească accesul copiilor victime la justiție și să garanteze proceduri judiciare adaptate necesităților minorilor;
- să dezvolte și să consolideze serviciile specializate, inclusiv serviciile de reabilitare adaptate, pentru copiii victime;
- să îmbunătățească mecanismele de asigurare a participării active a copiilor la elaborarea și implementarea politicilor, a programelor de stat sau a altor inițiative privind protecția drepturilor copilului, inclusiv combaterea abuzurilor sexuale asupra copiilor;
- să își intensifice eforturile în materie de educație și conștientizare cu privire la drepturile copilului, atât în rândul copiilor, cât și al adulților, inclusiv implementarea programelor educaționale care promovează cunoașterea drepturilor și protecția necesară în rândul minorilor.

Rezultate preconizate

- Legislație, politici și practici îmbunătățite pentru a respecta, proteja și promova mai bine drepturile copilului, în conformitate cu Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și cu standardele relevante ale Consiliului Europei.
- Capacitate consolidată a autorităților naționale de a proteja și promova drepturile copilului și de a implementa, în mod eficace, Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și programele naționale ulterioare.
- Acces îmbunătățit la justiție pentru copiii victime și proceduri prietenoase copiilor în contact cu legea, adaptând procedurile judiciare la necesitățile minorilor.
- Servicii de reabilitare îmbunătățite și adaptate pentru copiii aflați în conflict cu legea.
- Implicare sporită a copiilor în elaborarea și implementarea cadrelor de politică și a inițiativelor referitoare la protecția drepturilor copilului.
- Capacități îmbunătățite ale profesioniștilor din domeniul justiției penale implicați în răspunsurile multidisciplinare interinstituționale la abuzurile (sexuale) asupra copiilor (cum ar fi modelul Barnahus).
- Cadre și capacități consolidate ale profesioniștilor care lucrează în sistemul de protecție a copilului, inclusiv în ceea ce privește migrația, tutela și serviciile pentru refugiați.
- Grad de conștientizare a publicului crescut cu privire la protecția drepturilor copiilor în Republica Moldova.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Afacerilor Interne, Cancelaria de Stat, Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Curtea Supremă de Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura, Institutul Național al Justiției, Uniunea Avocaților, Inspectoratul Național de Probațiune, Administrația Națională a Penitenciarelor, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului (Ombudsman), organizațiile societății civile (OSC-uri).

2.4 CONSOLIDAREA ÎNCREDERII ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE

În cadrul Planului de Acțiuni, Consiliul Europei va continua să acorde asistență Republicii Moldova pentru a spori independența, profesionalismul, integritatea și transparența sistemului judiciar, prin consolidarea implementării reformei justiției în conformitate cu recomandările incluse în avizele Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și în raportul de conformitate al Grupului de state împotriva corupției (GRECO), precum și cu alte standarde ale Consiliului Europei. Activitatea privind îmbunătățirea eficienței sistemelor judiciar și de urmărire penală din Republica Moldova, modernizarea administrației judiciare și calitatea serviciilor judiciare va fi asigurată prin aplicarea și diseminarea în continuare a orientărilor și instrumentelor Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Consiliul Europei va continua să abordeze problemele sistemice aferente eficienței administrării penitenciarelor și dezvoltării resurselor umane în penitenciare, asistenței medicale (inclusiv asistenței psihiatrice) și reabilitării acordate deținuților, persoanelor aflate în probațiune și persoanelor tratate în instituții de tip închis, de la admitere și până la reintegrarea acestora după eliberare, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale și standardele Consiliului Europei. Ca urmare a aderării Republicii Moldova la Grupul Pompidou, în 2012, cooperarea pentru combaterea consumului și dependențelor de droguri va continua în cadrul noului Plan de Acțiuni. Consiliul Europei va sprijini implementarea și extinderea intervențiilor preventive, creșterea conștientizării în rândul grupurilor țintă și consolidarea capacităților în rândul profesilor relevante în ceea ce privește consumul de droguri și dependența.

Consiliul Europei va sprijini în continuare autoritățile în elaborarea unui cod de conduită pentru parlamentari, care să includă norme pentru diferite situații de conflict de interese și pentru interacțiunile cu terți/lobbiști. Codul trebuie să fie completat de instituirea unui mecanism care să asigure aplicarea sa și să crească gradul de conștientizare a parlamentarilor.

Scopul acestui pilon operațional este de a consolida încrederea în instituțiile publice. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme:

- Independența și eficiența justiției;
- Penitenciare – Poliție – Privarea de libertate;
- Integritatea parlamentarilor.

Aceste acțiuni vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri): Obiectivul 3 (ținta 3.5)⁸⁹ și Obiectivul 16 (ținte 16.1,⁹⁰ 16.3,⁹¹ 16.4,⁹² 16.5,⁹³ 16.6,⁹⁴ 16.a⁹⁵ și 16.b).⁹⁶

2.4.1 INDEPENDENȚA ȘI EFICIENȚA JUSTIȚIEI

Raportul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind onorarea obligațiilor și angajamentelor de către Republica Moldova, adoptat în ianuarie 2023,⁹⁷ recunoaște că autoritățile din Republica Moldova au depus eforturi pentru a revizui funcționarea majorității instituțiilor de stat și a organelor independente și pentru a numi noi funcționari în urma procedurilor de evaluare parlamentară, declanșând întrebări cu privire la transparența și rapiditatea procesului de selecție. Adunarea ia act de necesitatea restabilirii rapide a funcționării corespunzătoare și transparente a instituțiilor democratice. Oricât de urgente și necesare ar fi reformele, Adunarea a îndemnat autoritățile să se asigure că astfel de schimbări sunt efectuate în conformitate cu statul de drept și cu standardele Consiliului Europei și că sunt elaborate cu implicarea opoziției parlamentare și a societății civile, astfel încât să faciliteze elaborarea de legi solide și să permită înființarea de instituții durabile și puternice.

⁸⁹ Obiectivul 3, ținta 5: Întărirea prevenirii și tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool.

⁹⁰ Obiectivul 16, ținta 1: Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și a ratelor de deces care rezultă din acestea, pretutindeni.

⁹¹ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

⁹² Obiectivul 16, ținta 4: Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de arme, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de criminalitate organizată.

⁹³ Obiectivul 16, ținta 5: Reducerea substanțială a corupției și mitei sub toate formele lor.

⁹⁴ Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

⁹⁵ Obiectivul 16, ținta a: Consolidarea instituțiilor naționale relevante, inclusiv prin cooperare internațională, pentru consolidarea capacității la toate nivelurile, în special în țările în curs de dezvoltare, pentru a preveni violența și a combate terorismul și criminalitatea.

⁹⁶ Obiectivul 16, ținta b: Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru dezvoltarea durabilă.

⁹⁷ Raport privind onorarea obligațiilor și angajamentelor de către Republica Moldova, dezbaterile Adunării din 26 ianuarie 2023 (cea de-a 8-a ședință) (Doc. 15680, raportul Comisiei privind onorarea obligațiilor și angajamentelor de către statele membre ale Consiliului Europei, coraportori: DI Pierre-Alain Fridez și Dna Inese Lițbița-Egnere). Text adoptat de Adunare la 26 ianuarie 2023 (cea de-a 8-a ședință).

În acest sens, Adunarea Parlamentară a salutat cooperarea strânsă a autorităților din Republica Moldova cu Consiliul European, în special cu Grupul de lucru la nivel înalt al Secretarului General privind reforma justiției și cu Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), precum și abordarea constructivă a acestora pentru a se asigura că restructurarea statului și, în mod special, reforma judiciară sunt în conformitate cu standardele Consiliului European.

Comisia de la Veneția și Direcția Generală pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului European au oferit sprijin continuu autorităților din Republica Moldova, în special pentru elaborarea legislației privind verificarea judecătorilor și procurorilor.⁹⁸ Comisia de la Veneția și DGI au subliniat o serie de garanții procedurale aplicabile procedurilor de verificare, inclusiv dreptul la participare efectivă la proceduri, dreptul de a solicita o audiere privată și dreptul la o decizie motivată. În plus, în astfel de cazuri, judecătorii și procurorii în cauză trebuie să aibă o șansă reală de a respinge prezumțiile referitoare la averea inexplicabilă și trebuie să poată invoca „inaccesibilitatea probelor” sau să beneficieze de prezumția privind deținerea proprietății cu bună credință. De asemenea, este esențial ca deciziile privind demiterea judecătorilor și procurorilor să poată fi atacate la Curtea Supremă de Justiție.

Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare la Uniunea Europeană depusă de Republica Moldova⁹⁹ a concluzionat, în ceea ce privește statul de drept, că Republica Moldova „a întreprins o revizuire majoră atât a sistemului său judiciar, cât și a celui anticorupție” după fraudă bancară din 2014. Avizul Comisiei a prezentat nouă demersuri pe care Republica Moldova trebuie să le ia pentru a progresa în continuare pe calea extinderii. Printre aceste nouă demersuri, se așteaptă ca Republica Moldova să avanseze pe calea unei reforme cuprinzătoare a justiției, să combată corupția, să abordeze deficiențele identificate de Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR, să intensifice recuperarea activelor și să reformeze instituțiile publice. La 2 februarie 2023, Comisia Europeană a publicat un raport analitic privind alinierea țării la acquis-ul UE (ansamblul de drepturi și obligații comune care constituie corpul legislației UE). Raportul analitic a evaluat alinierea juridică, precum și gradul de pregătire al Republicii Moldova pentru aplicarea acquis-ului UE. Această evaluare a fost realizată pe baza răspunsurilor la chestionare din partea țării candidate, precum și pe baza informațiilor relevante colectate de-a lungul mai multor ani în cadrul dialogurilor aprofundate din cadrul Acordului de Asociere, inclusiv al Zonelor de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Acest raport analitic completează avizele Comisiei adoptate în iunie, care s-au axat în principal pe criteriile politice și economice. La 14 decembrie 2023, Consiliul European a decis, în mod oficial, să deschidă negocierile de aderare cu această țară, cu condiția îndeplinirii a trei demersuri restante privind reforma judiciară, combaterea corupției și dezoligarhizarea. În urma reevaluării progreselor înregistrate în martie 2024, Comisia Europeană a declarat, la 7 iunie 2024, că țara a îndeplinit toate cerințele restante pentru deschiderea negocierilor oficiale de aderare, pregătind calea pentru adoptarea cadrului de negociere relevant.

Obiectivul-cheie al reformei sectorului justiției este de a spori transparența în cadrul sistemului judiciar și de a îmbunătăți nivelul de încredere al beneficiarilor în activitatea instanțelor și a actorilor din cadrul sistemului. Prioritatea pe termen mediu pentru sectorul justiției este continuarea eforturilor de implementare a unei agende de digitalizare pentru sistemul judiciar.

Planul de Acțiuni va contribui la creșterea independenței, profesionalismului, integrității și transparenței sistemului judiciar din Republica Moldova și va sprijini implementarea reformei justiției în conformitate cu avizele Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), cu raportul de conformitate al Grupului de state împotriva corupției (GRECO) și cu alte standarde ale Consiliului European. Acesta va contribui la o cooperare mai strânsă între organele judiciare și autoritățile naționale, precum și la extinderea rețelelor cu instituțiile societății civile implicate în reforma sistemului judiciar din Republica Moldova și la creșterea transparenței și accesibilității instanțelor pentru beneficiarii săi finali. Un alt domeniu important de interes va fi consolidarea capacităților instituționale ale Curții Constituționale. De asemenea, Consiliul European va depune eforturi în vederea îmbunătățirii formării judiciare și a creșterii gradului de respectare a standardelor europene de către profesioniștii din domeniul juridic. Prin aceste eforturi, Planul de Acțiuni va contribui la procesul de consolidare a statului de drept în Republica Moldova, acordând o atenție deosebită consolidării independenței, imparțialității și responsabilității sistemului judiciar din Republica Moldova, precum și îmbunătățirii accesului la justiție pentru toți cetățenii.

⁹⁸ [www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2023\)005](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2023)005); [www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2023\)023-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2023)023-e); [www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2023\)035](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2023)035).

⁹⁹ Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, 17 iunie 2022.

Cooperarea tehnică care urmează să fie implementată în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți care solicită Republicii Moldova:

- să consolideze independența sistemului judiciar și a procuraturii și să consolideze legile anticorupție;
- să asigure respectarea statului de drept și a democrației incluzive și să continue reformele care fac parte dintr-o dorință clar exprimată de integrare europeană.

Rezultate preconizate

- Cunoștințe și competențe îmbunătățite ale autorităților naționale, având ca rezultat o îmbunătățire a cadrului juridic și implementarea reformelor din sectorul justiției, în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Cultură consolidată de soluționare alternativă a litigiilor prin capacități instituționale sporite, conștientizare crescută a părților interesate și utilizare îmbunătățită a medierii.
- Eficiența instanțelor este sporită prin îmbunătățirea evaluării performanței, permițând luarea deciziilor pe baza datelor și prin modernizarea gestionării instanțelor prin utilizarea instrumentelor CEPEJ.
- Gestionare îmbunătățită a instanțelor prin utilizarea unor instrumente moderne de gestionare a instanțelor și ale CEPEJ.
- Colectare, prelucrare și analiză îmbunătățită a datelor judiciare în conformitate cu standardele și instrumentele CEPEJ.
- Organele de autoguvernare a judecătorilor și procurorilor își exercită competențele de a selecta, numi, promova, transfera, suspenda și revoca judecătorii și procurorii într-un mod eficace, obiectiv și transparent, în conformitate cu standardele europene.
- Politica de resurse umane a sistemului judiciar este actualizată pentru a asigura stabilitatea și durabilitatea, eficacitatea și angajamentul personalului, nediscriminarea, incluziunea socială și egalitatea de gen.
- Instituțiile judiciare și ale procuraturii pun în aplicare strategii moderne de comunicare pentru a spori transparența și răspunderea instituțională, pentru a îmbunătăți încrederea publică și pentru a contribui la creșterea conștientizării și educația juridică.
- Institutul Național al Justiției are o capacitate sporită de a promova calitatea justiției printr-o formare judiciară sporită.
- Capacitatea consolidată a Curții Constituționale contribuie la asigurarea justiției constituționale prin creșterea calității interpretării juridice și a transparenței funcționării și hotărârilor Curții.
- Capacitatea sporită a Curții Supreme de Justiție contribuie la asigurarea aplicării uniforme a legii și la îmbunătățirea calității și coerenței deciziilor judiciare ale Curții Europene.

Principalii parteneri naționali: Parlamentul, Ministerul Justiției, Curtea Constituțională, Institutul Național al Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Curtea Supremă de Justiție.

2.4.2 PENITENCIARELE, POLIȚIA ȘI PRIVAREA DE LIBERTATE

În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat progrese constante în alinierea sistemului său de justiție penală la standardele europene.

Una dintre cele mai notabile realizări este modificarea Codului de procedură penală, a Codului penal și a Codului de executare de către Parlamentul Republicii Moldova, în 2023. Aceste modificări vizează alinierea la standardele europene a cadrului național privind arestarea preventivă, pronunțarea sentințelor penale și executarea pedepselor penale¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Garanții sporite pentru asigurarea dreptului de petiție al deținuților; excluderea obligației de a suporta costurile asistenței medicale în urma automutilării; abrogarea sancțiunilor pentru automutilare; aranjamente extinse pentru vizite de scurtă durată, inclusiv prin videoconferință; excluderea obligației deținuților sau a rudelor acestuia de a plăti costurile vizitelor de lungă durată; deținuții în arest preventiv/condamnații a căror sentință nu este definitivă au dreptul de a fi vizitați; deținuții pe viață sunt transferați la regimuri mai blânde după 20 de ani de executare a pedepsei, pot avea întâlniri nelimitate cu serviciul de probațiune și au dreptul la o vizită de lungă durată pe trimestru.

Rata de încarcerare din Republica Moldova a fost printre cele mai ridicate din Europa în ultimii ani,¹⁰¹ 242 de deținuți la 100.000 de locuitori. La 1 ianuarie 2024, populația penitenciară era de 5.695 de deținuți, ceea ce reprezintă o scădere de 6,39% față de 2022 și de 29,29% din 2015.¹⁰² Supraaglomerarea penitenciarelor rămâne o provocare majoră pentru autoritățile naționale, în special în penitenciarele de detenție provizorie. Situația a fost exacerbată de utilizarea excesivă a arestului preventiv și a sancțiunilor privative de libertate, care au pus o presiune suplimentară asupra sistemului penitenciar. În 2023, s-a înregistrat o scădere semnificativă a supraaglomerării, în special în Penitenciarul nr. 13;¹⁰³ în ianuarie 2024, aceasta era de aproximativ 34%, dar în scădere comparativ cu anii anteriori,¹⁰⁴ datorită atât utilizării reduse a arestului preventiv, cât și implementării Legii amnistiei.

Deși ultimul raport¹⁰⁵ al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) a recunoscut unele îmbunătățiri, acesta a subliniat problema violenței între deținuți, care rămâne, în mare parte nerezolvată, iar penitenciarele încă nu reușesc, în general, să asigure un mediu sigur pentru persoanele încarcerate. Un număr mare de persoane deținute în penitenciare descriu o atmosferă generală de intimidare și violență creată de liderii informali ai penitenciarului și de cercurile apropiate ale acestora. Raportul a identificat numeroase cazuri de persoane deținute în penitenciar care au fost descoperite cu leziuni care indică violența între deținuți. Din cauza atmosferei de frică și a lipsei de încredere în capacitatea personalului de a garanta siguranța, deținuții descoperiți cu leziuni au refuzat să ofere o explicație plauzibilă cu privire la originea leziunilor lor. Mai mult, deși toate cazurile în care deținuții au suferit leziuni au fost înregistrate și raportate la procuratură, în niciunul dintre cazuri nu a fost inițiată o investigație. CPT a făcut apel la autoritățile din Republica Moldova să ia măsuri ferme, fără întârziere, pentru a aborda fenomenul ierarhiei informale a deținuților și pentru a preveni violența și intimidarea între deținuți, la nivelul întregului sistem penitenciar. În acest scop, autoritățile trebuie să pună în aplicare o strategie holistică clară, cu termene pentru implementarea acesteia.

În conformitate cu instrumentele juridice ale Consiliului Europei, cu jurisprudența Curții Europene în cauzele împotriva Republicii Moldova și cu cele mai recente recomandări ale CPT, Planul de Acțiuni va aborda mai multe domenii interconectate: arestul preventiv, condamnarea penală, executarea sentințelor penale și îmbunătățirea eficacității mecanismelor de control și monitorizare (inclusiv cele aflate la dispoziția instituției Avocatului Poporului (Ombudsmanului) și a Mecanismului Național de Prevenire) a locurilor și condițiilor de detenție. Aceste intervenții vor contribui la reducerea supraaglomerării penitenciarelor, în special prin promovarea utilizării sancțiunilor și măsurilor comunitare.

Planul de Acțiuni va sprijini, de asemenea, consolidarea capacității instituționale în sistemul penitenciar și, dincolo de aceasta, va sprijini acțiunile din întregul Plan de Acțiuni, cum ar fi implementarea hotărârilor Curții Europene și implementarea standardelor Convenției Europene a Drepturilor Omului la nivel național.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru a permite autorităților naționale să continue reformele în sectorul justiției penale, date fiind problemele structurale și sistemice profunde și pe termen lung din sistemul de justiție penală. Aceasta include implementarea documentelor strategice elaborate în cadrul Planului de Acțiuni anterior privind penitenciarele și gestionarea eficientă a resurselor umane, combaterea violenței între deținuți, supraaglomerarea și asistența medicală și psihiatrică pentru deținuți, pacienți în privința cărora nu au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, dar și a celor pacienți în privința cărora așa tip de măsuri au fost aplicate.

Acest Plan de Acțiuni oferă o platformă de cooperare interinstituțională pentru a asigura o abordare integrată, bazată pe riscuri și necesități, a reabilitării acestor categorii de cetățeni, care să conducă la reintegrarea lor în comunitate. Rezultatele abordează serviciile penitenciare, de probațiune și de sănătate mintală, într-un mod exhaustiv, asigurând consolidarea durabilă a capacităților a întregului sistem de justiție penală.

¹⁰¹ Potrivit raportului SPACE 2023, Republica Moldova are una dintre cele mai ridicate rate ale populației penitenciare dintre administrațiile penitenciare din statele membre ale Consiliului Europei, cu 242 de deținuți la 100.000 de locuitori, o creștere semnificativă a ratei populației penitenciare din 2022 până în 2023 (de la 159 de deținuți la 100.000 de locuitori sau o creștere de 52%). Pentru mai multe informații, a se vedea Penitenciarele și deținuții în Europa 2023/2022: Principalele constatări ale sondajului SPACE: <https://wp.unil.ch/space/space-i/annual-reports/>; <https://infogram.com/incarceration-rates-across-europe-in-2023-1hxj48mmv881q2v?live>.

¹⁰² Administrația Națională a Penitenciarelor, „Rapoarte statistice”, Rapoarte analitice, ANP - Administrația Națională a Penitenciarelor (gov.md).

¹⁰³ Numărul deținuților din Penitenciarul nr. 13 a scăzut, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (gov.md).

¹⁰⁴ Cifrele se bazează pe rapoartele și statisticile Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) din Republica Moldova pentru anii 2018 - 2024, furnizate de consultanții care lucrează în cadrul proiectului Consiliului Europei privind elaborarea unei strategii de combatere a supraaglomerării. Rapoartele ANP indică faptul că numărul deținuților din Penitenciarul 13 Chișinău era, la 1 ianuarie 2024, de 766, într-un penitenciar cu 570 de locuri, ceea ce reprezintă o supraaglomerare de 34%. Comparativ cu 1.069 de deținuți în 2018 sau o rată de supraaglomerare de 87,5%.

¹⁰⁵ Raport către Guvernul Republicii Moldova privind vizita ad hoc în Republica Moldova efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în perioada 5-13 decembrie 2022, publicat la 13 septembrie 2023.

Cooperarea tehnică care urmează să fie implementată în aceste domenii a fost concepută luând în considerare rezultatele Planului de Acțiuni anterior din Republica Moldova și va urmări următoarele.

- Îmbunătățirea gestionării sistemului penitenciar, inclusiv: (i) gestionarea individualizată a infractorilor în funcție de riscuri și necesități; (ii) abordarea vulnerabilităților din penitenciare datorate supraaglomerării și ierarhiilor informale, inclusiv a deținuților care prezintă un risc deosebit de abuz (cum ar fi cei acuzați sau condamnați pentru infracțiuni sexuale, persoanele LGBTI, persoanele cu probleme de sănătate mintală sau probleme legate de consumul de droguri ilicite etc.) și a celor care nu doresc (sau nu mai doresc) să fie implicați în ierarhia informală din penitenciare.
- Îmbunătățirea abordării integrate și multidisciplinare a asistenței medicale generale și a asistenței medicale psihiatrice în penitenciare.
- Consolidarea capacității serviciilor de probațiune de a răspunde necesităților infractorilor cu risc mediu și ridicat, inclusiv prin dezvoltarea de noi metode de intervenție și standarde de calitate menite să schimbe comportamentul celor aflați în probațiune, inclusiv al femeilor aflate în conflict cu legea, al agresorilor familiari, al infractorilor sexuali, al consumatorilor de droguri, al deținuților aflați în probațiune dependenți de alcool și al celor cu probleme de sănătate mintală.
- Promovarea unei mai bune cooperări între serviciul de probațiune și toți actorii din domeniul justiției penale pentru a spori utilizarea sancțiunilor și măsurilor comunitare.
- Îmbunătățirea serviciilor de reabilitare psiho-socială pentru pacienții din instituțiile psihiatrice, promovând tranziția de la modelul medicalizat la unul bazat pe necesitățile individuale ale pacienților.
- Sprijinirea reorganizării psihiatriei medico-legale în conformitate cu standardele internaționale și cu cele mai bune practici ale statelor membre ale Consiliului European.
- Îmbunătățirea mecanismului de raportare a presupuselor cazuri de tortură și rele tratamente în detenția preventivă și în timpul escortării către instanță, inclusiv a măsurilor de asistență medicală, în conformitate cu recomandările CPT.
- Asigurarea faptului că terapia cu agoniști opioizi poate fi prescrisă imediat după admiterea în penitenciar.

Rezultate preconizate

- Părțile interesate din domeniul justiției din Republica Moldova utilizează un cadru mai bun de stabilire a sentințelor penale, inclusiv sancțiuni comunitare mai eficiente.
- Aplicarea îmbunătățită a abordărilor multidisciplinare de reabilitare pentru executarea pedepselor și reabilitarea infractorilor de către serviciile penitenciare și de probațiune.
- Acces la serviciile de asistență medicală și calitate a acestora îmbunătățite, inclusiv în ceea ce privește sănătatea mintală și dependențele în penitenciare.
- Reabilitare psiho-socială îmbunătățită a pacienților din instituțiile psihiatrice și tranziție avansată de la modelul medicalizat către o abordare centrată pe necesitățile individuale ale pacienților.
- Organizare îmbunătățită a psihiatriei medico-legale, pe baza unui model revizuit de tratament coercitiv, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale și cu standardele Consiliului European.
- Competențele și cunoștințele actorilor din domeniul justiției penale sunt consolidate pentru a aplica, în mod eficient, garanțiile fundamentale în contextul procedurilor penale.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Național pentru Prevenirea Torturii, Administrația Națională a Penitenciarelor, Inspectoratul Național de Probațiune, Institutul Național al Justiției, OSC-uri.

2.5 MENȚINEREA SIGURANȚEI, SECURITĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII SOCIETĂȚII ȘI A PERSOANELOR

Pentru a garanta exercitarea efectivă a drepturilor omului, pentru a păstra stabilitatea democratică și pentru a menține siguranța cetățenilor și valorile lor intacte, este esențial să fie combătute toate amenințările la adresa statului de drept. Acestea includ criminalitatea organizată, spălarea banilor, finanțarea terorismului, corupția și criminalitatea informatică. Consiliul Europei va promova măsuri eficiente de prevenire a corupției în Republica Moldova, prin furnizarea de consultanță legislativă și politică, cu scopul de a răspunde recomandărilor pendinte ale Grupului de state împotriva corupției (GRECO). O altă prioritate a noului Plan de Acțiuni va fi sprijinirea sporirii eficacității măsurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, consolidând în același timp capacitățile structurilor specializate în domeniul recuperării activelor și al investigațiilor financiare paralele, ca urmare a recomandărilor Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (MONEYVAL). Consiliul Europei va contribui în continuare la consolidarea capacităților autorităților din Republica Moldova de a oferi un răspuns mai eficace al justiției penale la criminalitatea informatică, o utilizare mai eficientă a probelor electronice și o creștere a rezilienței cibernetice, în special prin implementarea Convenției de la Budapesta a Consiliului Europei pentru a aborda mai bine provocările amenințărilor cibernetice și pentru a îmbunătăți securitatea internetului.

Scopul acestui pilon operațional este de a asigura siguranța, securitatea și integritatea societății și a persoanelor. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme:

- Corupția – Spălarea banilor;
- Provocările digitale: Criminalitatea informatică – Protecția datelor;
- Integritatea și guvernanta sportului.

Noile domenii de cooperare vor include inteligența artificială și drepturile omului, protecția datelor și sprijinirea principiilor de integritate și guvernanta în sport.

Aceste acțiuni vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite \(ODD-uri\)](#): Obiectivul 16 (ținte 16.3,¹⁰⁶ 16.4,¹⁰⁷ 16.5,¹⁰⁸ 16.6¹⁰⁹ și 16.10).¹¹⁰

2.5.1 CORUPȚIA – SPĂLAREA BANILOR

Republica Moldova este parte la principalele instrumente anticorupție¹¹¹ și de combatere a spălării banilor¹¹² ale Consiliului Europei și, ca atare, este supusă monitorizării și evaluării de către Grupul de state împotriva Corupției (GRECO) în domeniul anticorupție și de către Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), și Conferința Părților la STE nr. 198 în domeniul combaterii spălării banilor și a finanțării terorismului.

Republica Moldova este membră a GRECO din 2001 și a fost supusă la cinci runde de evaluare axate pe diferite teme privind prevenirea și combaterea corupției. Pe scurt, 93% din recomandări au fost implementate în prima rundă de evaluare, 67% în a doua rundă de evaluare și 88% în a treia rundă de evaluare. În a patra rundă de evaluare, care a vizat prevenirea corupției în ceea ce privește parlamentarii, judecătorii și procurorii, doar 33% dintre recomandări au fost implementate integral, până în prezent. În ultimul său raport de evaluare privind Republica Moldova,¹¹³ adoptat în decembrie 2023, GRECO a recunoscut progresele înregistrate de țară în ceea ce privește crearea unui cadru instituțional și juridic pentru promovarea integrității și prevenirea corupției în cele mai înalte funcții executive ale administrației centrale și ale autorităților sale de aplicare a legii, dar a solicitat, de asemenea, îmbunătățiri în mai multe domenii.

¹⁰⁶ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

¹⁰⁷ Obiectivul 16, ținta 4: Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de arme, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de criminalitate organizată.

¹⁰⁸ Obiectivul 16, ținta 5: Reducerea substanțială a corupției și mitei sub toate formele lor.

¹⁰⁹ Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

¹¹⁰ Obiectivul 16, ținta 10: Asigurarea accesului publicului la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

¹¹¹ Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția (STE nr. 173) și Convenția civilă privind corupția (STE nr. 174).

¹¹² Convenția Consiliului Europei privind spălarea, percheziția, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului (STE nr. 198).

¹¹³ [Cel mai recent raport de evaluare GRECO](#) a fost adoptat în decembrie 2023 și se referă la a cincea rundă de evaluare a GRECO privind prevenirea corupției și promovarea integrității în administrația centrală (funcțiile executive de top) și în autoritățile de aplicare a legii.

Raportul a menționat că Republica Moldova a dezvoltat un cadru instituțional de integritate format din Centrul Național Anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate și Procuratura Anticorupție. De asemenea, există un program național de integritate și anticorupție. Cadrul său juridic privind integritatea cuprinde mai multe legi care reglementează aspecte precum evaluarea integrității instituționale, gestionarea riscurilor de corupție instituțională și declararea și verificarea activelor și a intereselor personale. O nouă lege privind accesul la informațiile de interes public a intrat în vigoare în ianuarie 2024, iar o lege privind protecția avertizorilor de integritate a intrat în vigoare în octombrie 2023. În plus, GRECO a identificat o serie de domenii în care sunt necesare îmbunătățiri. Autoritățile trebuie să adopte un cod de conduită pentru persoanele cu funcții executive de top (PFET) care să acopere toate aspectele relevante privind integritatea și să instituie un mecanism credibil și eficace de monitorizare și implementare a acestuia. Trebuie să se pună la dispoziția PFET formări specializate de sensibilizare și consiliere confidențială.

În [avizul său din 2023 privind limitarea influenței economice și politice excesive în viața publică \(dezoligarhizare\)](#),¹¹⁴ Comisia de la Veneția a salutat Planul de Acțiuni cu privire la măsurile de limitare a influenței excesive economice și politice în viața publică (dezoligarhizare) și a formulat o serie de recomandări, inclusiv efectuarea unei analize aprofundate și cuprinzătoare a măsurilor sistemice existente vizând deficiențele acestora în ceea ce privește structura, competențele și coordonarea, precum și consolidarea independenței și eficienței principalelor autorități de reglementare și control și a cooperării dintre acestea. De asemenea, într-un alt aviz comun din [2023 privind sistemul judiciar anticorupție și modificarea unor acte normative](#),¹¹⁵ Comisia de la Veneția și DGI au recomandat autorităților să efectueze o evaluare aprofundată a impactului proiectului de lege, inclusiv o analiză a cauzelor care stau la baza problemelor pe care această reformă urmărește să le abordeze, precum și a avantajelor, dezavantajelor și efectelor sale, luând în considerare procesul actual de verificare. De asemenea, s-a recomandat, *inter alia*, ca autoritățile să își continue și să își intensifice eforturile pentru a finaliza procesul de verificare a judecătorilor care ar putea fi desemnați să soluționeze cazuri de corupție și pentru a consolida eficiența organelor și mecanismelor anticorupție, precum și a instanțelor care soluționează cazuri de corupție.

Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană¹¹⁶ a prezentat nouă măsuri pe care Republica Moldova trebuie să le ia pentru a progresa în continuare pe calea extinderii, printre care se numără „finalizarea ... reformei globale a sistemului judiciar ... inclusiv prin utilizarea eficientă a verificării activelor”, „combaterea corupției la toate nivelurile prin luarea de măsuri decisive în vederea unor anchete proactive și eficiente și un istoric credibil al urmăririlor penale și al condamnărilor” și „creșterea implicării societății civile în procesele decizionale la toate nivelurile”. La 8 noiembrie 2023, Comisia Europeană a recomandat deschiderea negocierilor de aderare cu Republica Moldova, având în vedere „progresele importante” înregistrate în îndeplinirea celor nouă cerințe.

Republica Moldova se confruntă cu diverse amenințări privind spălarea banilor, care derivă în principal din corupție, evaziune fiscală și contrabandă comise în țară, precum și din traficul de droguri și traficul de persoane pentru infracțiuni săvârșite în afara țării. Ultimul raport MONEYVAL de monitorizare privind Republica Moldova,¹¹⁷ adoptat în mai 2024, a menționat măsurile pozitive adoptate de autoritățile din Republica Moldova și a condus la creșterea ratingului țării de la „parțial conform” la „în mare măsură conform”, în patru domenii privind activitățile întreprinderilor și profesiilor nefinanciare desemnate, măsurile de precauție privind clientela, persoanele expuse politic și țările cu risc ridicat. Cel mai recent raport MONEYVAL¹¹⁸ a luat act de demersurile întreprinse pentru continuarea alinierii la standardele internaționale privind sancțiunile financiare cu privire la terorism și finanțarea terorismului, precum și la proliferarea armelor de distrugere în masă. Cu toate acestea, în domeniul noilor tehnologii, unde au fost introduse noi cerințe internaționale pentru activele virtuale, ratingul Republicii Moldova rămâne doar „parțial conform”.

MONEYVAL subliniază faptul că, deși Republica Moldova și-a îmbunătățit conformitatea tehnică în ceea ce privește șase din cele 12 recomandări care au fost evaluate ca fiind parțial conforme în cadrul Raportului său de Evaluare Mutuală din 2019, țara nu a îndeplinit așteptările de a soluționa majoritatea deficiențelor de conformitate tehnică în termen de trei ani de la adoptarea raportului. MONEYVAL a îndemnat autoritățile din Republica Moldova să facă acest lucru până în iunie 2025. În cazul nerespectării acestui termen, MONEYVAL va lua măsuri în conformitate cu procedurile sale avansate de consolidare a conformității. Republica Moldova rămâne în procedura de monitorizare avansată și se așteaptă să raporteze MONEYVAL în mai 2025.

¹¹⁴ [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)019-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)019-e)

¹¹⁵ [https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)032-e](https://venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)032-e) .

¹¹⁶ [Avizul Comisiei Europene privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană](#), adoptat la 17 iunie 2022.

¹¹⁷ [Primul raport de consolidat monitorizare privind Republica Moldova](#) a fost adoptat de Comitetul MONEYVAL în cadrul celei de-a 63-a sesiuni plenare (Strasbourg, 16-20 mai 2022).

¹¹⁸ [Al doilea raport consolidat de monitorizare privind Republica Moldova](#) a fost adoptat de Comitetul MONEYVAL în cadrul celei de-a 67-a sesiuni plenare (Strasbourg, 21-24 mai 2024).

Deficiențele identificate de MONEYVAL au în continuare un impact asupra aplicării eficiente a supravegherii bazate pe riscuri a sectorului financiar și, în special, a sectorului întreprinderilor și profesiilor nefinanciare desemnate (IPNFD), asupra aplicării măsurilor preventive bazate pe riscuri, a transparenței beneficiarilor efectivi, a colectării și utilizării informațiilor financiare, precum și asupra investigării și urmăririi penale a spălării banilor. În ceea ce privește colectarea și utilizarea informațiilor financiare, resursele și capacitățile autorităților de aplicare a legii trebuie să fie extinse. În plus, există un bilanț modest al condamnărilor pentru spălare de bani în Republica Moldova și țara trebuie să demonstreze în continuare progrese în acest domeniu. În ceea ce privește recuperarea veniturilor ilicite, autoritățile au adoptat și au implementat mai multe documente strategice și au luat măsuri pentru a introduce mecanisme eficiente de confiscare. Cu toate acestea, datele statistice privind numărul și valoarea bunurilor confiscate nu par să corespundă cu amploarea infracțiunilor generatoare de venituri în țară. Având în vedere rezultatele modeste în ceea ce privește recuperarea veniturilor realizate din infracțiuni, este planificată asistență pentru creșterea eficacității sistemului de recuperare a activelor.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți care solicită Republicii Moldova:

- să introducă mecanisme eficiente de integritate pentru funcțiile executive de top, inclusiv cu privire la verificările de integritate ca parte a recrutării și numirii, și să elaboreze și să aplice, în mod eficiente, codul(urile) de conduită relevant(e) pentru persoanele cu funcții executive de top privind integritatea și consilierea confidențială;
- să consolideze sistemul de gestionare a conflictelor de interese ale persoanelor cu funcții executive de top;
- să elaboreze și să aplice, în mod eficiente, legislația pentru reglementarea primirii de donații de către poliție și poliția de frontieră;
- să instituie un mecanism eficient de supraveghere pentru implementarea normelor privind restricțiile post-angajare în ceea ce privește ofițerii din cadrul autorităților de aplicare a legii;
- să îmbunătățească procesul de analiză a riscurilor în cadrul poliției și al poliției de frontieră și să implementeze eficiente modalitățile de mitigare aferente pentru consolidarea integrității, inclusiv prin măsuri proactive de creștere a reprezentării femeilor;
- să îmbunătățească supravegherea eficientă a riscurilor privind integritatea pentru activitățile externe, implicând ofițerii din cadrul autorităților de aplicare a legii;
- să mențină o înțelegere aprofundată a riscurilor de spălare a banilor, de finanțare a terorismului și de finanțare a proliferării a armelor de distrugere în masă;
- să îmbunătățească înțelegerea, cunoașterea și punerea în aplicare practică de către instituțiile financiare și, în mod special, de către IPNFD-uri a obligațiilor lor în materie de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, inclusiv efectuarea de evaluări ale riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivelul întregii întreprinderi și implementarea măsurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului în funcție de riscuri; de asemenea, se recomandă raportarea activităților suspecte;
- să promoveze o supraveghere eficientă și bazată pe riscuri a organizațiilor non-profit care riscă să fie implicate în finanțarea terorismului;
- să evalueze riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului cu privire la noile produse și tehnologii (cum ar fi noile metode de plată sau sistemele de verificare a clienților care nu se desfășoară față în față) și să introducă măsuri eficiente de atenuare a riscurilor asociate cu utilizarea abuzivă a activelor virtuale, cu furnizorii de servicii de active virtuale și cu tehnologiile financiare în evoluție;
- să instituie un mecanism eficient și eficient, inclusiv furnizarea de instrumente suficiente și consolidarea capacităților instituțiilor relevante, pentru a spori transparența beneficiarilor reali ai persoanelor juridice și ai aranjamentelor juridice, în special prin prisma introducerii instituției „fiduciei” (relații de tip trust) în Codul civil;
- să consolideze cunoștințele și capacitatea anchetatorilor și procurorilor de a efectua investigații și de a urmări în justiție cazurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, inclusiv efectuarea de investigații financiare paralele în conformitate cu riscurile naționale, inclusiv corupția, și utilizarea deplină a informațiilor financiare disponibile;
- să consolideze aplicarea mecanismelor de recuperare a activelor în conformitate cu standardele și practicile internaționale și în funcție de riscurile naționale;

- să implementeze strategia națională privind recuperarea activelor provenite din infracțiuni, menită să sporească eficacitatea măsurilor de confiscare a produselor infracțiunii, în conformitate cu riscurile țării. Să se asigure că anchetatorii, procurorii și sistemul judiciar dispun de capacitățile și expertiza necesare pentru a îmbunătăți eficacitatea în ceea ce privește sechestrarea, confiscarea și gestionarea produselor infracțiunii.

În plus, Consiliul Europei va sprijini Republica Moldova să își alinieze cadrele și practicile legislative și de politică la standardele Consiliului Europei, UE și internaționale în domeniul combaterii criminalității economice, precum și ale recuperării și gestionării activelor, să abordeze riscurile emergente de corupție și spălarea a banilor și să atenueze alte vulnerabilități identificate de organele de monitorizare ale Consiliului Europei în ceea ce privește prevenirea corupției și promovarea integrității la nivel subnațional și în aplicarea modalităților în curs de dezvoltare privind combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului.

Rezultate preconizate

- Autoritățile naționale abordează, în mod eficace, corupția și efectuează controale de integritate.
- Autoritățile naționale respective dispun de capacități sporite și pun în aplicare măsuri consolidate de prevenire a corupției în cadrul funcțiilor executive de top și al autorităților de aplicare a legii, precum și la nivel subnațional.
- Autoritățile naționale de supraveghere dispun de capacități consolidate și de entități de raportare pentru a gestiona riscurile naționale și transfrontaliere relevante privind spălarea banilor, finanțarea terorismului și finanțarea proliferării armelor de distrugere în masă.
- Autoritățile naționale, instituțiile financiare și nefinanciare aplică coordonat măsuri solide și bazate pe riscuri împotriva spălării banilor și finanțării terorismului.
- Autoritățile naționale pun în aplicare practici îmbunătățite pentru depistarea, recuperarea, gestionarea și eliminarea eficace a activelor infracționale.
- Autoritățile naționale, sectorul privat și societatea civilă din Republica Moldova cooperează pentru a promova un mediu de transparență a proprietății și integrității.

Principalii parteneri naționali: Cancelaria de Stat pentru PFET din cadrul administrației centrale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Autoritatea Națională de Integritate a Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (Unitatea de Informații Financiară – UIF), Banca Națională a Republicii Moldova, Agenția Servicii Publice (ASP), organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.5.2 PROVOCĂRI DIGITALE: CRIMINALITATEA INFORMATICĂ - PROTECȚIA DATELOR

Republica Moldova este parte la [Convenția de la Budapesta privind criminalitatea informatică](#). Ea va putea utiliza instrumentele noului [doilea Protocol adițional la acest tratat referitor la cooperarea consolidată și divulgarea probelor electronice](#) odată cu intrarea în vigoare a protocolului. Până în martie 2023, 36 de țări l-au semnat (cu o ratificare), inclusiv Republica Moldova. Instrumentele celui de-al doilea Protocol adițional includ: cooperarea directă cu furnizorii de servicii din alte state părți pentru divulgarea informațiilor privind abonații și cu registratorii pentru informațiile privind înregistrarea numelor de domeniu; cooperarea între guverne pentru punerea la dispoziție a informațiilor privind abonații și a datelor referitoare la trafic; dezvoltarea accelerată a datelor și cooperarea în situații de urgență; echipe comune de investigații și investigații comune; videoconferințe. Aceste instrumente sunt acompaniate de protecția datelor și de alte garanții care trebuie să fie implementate de către părți. Sistemul de justiție penală din Republica Moldova poate mobiliza doar resurse și capacități limitate pentru a preveni, investiga, urmări penal și judeca criminalitatea informatică și numărul tot mai mare de alte infracțiuni care implică probe electronice.

În cadrul Planului de Acțiuni, Consiliul Europei va consolida capacitățile autorităților din Republica Moldova de a implementa un răspuns mai eficace al justiției penale la criminalitatea informatică și la probele electronice, precum și de a spori rezistența cibernetică. Bazându-se pe rezultatele cooperării regionale anterioare, Consiliul Europei va sprijini autoritățile naționale în promovarea unei mai bune conformări cu Convenția de la Budapesta. Un accent deosebit se va pune pe sporirea operativității unităților specializate în domeniul criminalității informatice, atât în ceea ce privește investigațiile interne, cât și cooperarea internațională, pentru a coopera mai eficient cu furnizorii naționali și multinaționali de servicii de internet și, în general, pentru a spori capacitatea instituțiilor de justiție penală de a face față criminalității informatice și probelor electronice. Având în vedere necesitatea recurentă de formare continuă privind criminalitatea informatică și probele electronice din cauza evoluției rapide a realităților din acest domeniu, eforturile

suplimentare de formare vor viza autoritățile de aplicare a legii, procuratura, sistemul judiciar și alți actori de stat și privați din Republica Moldova relevanți pentru lupta împotriva criminalității informatice. Un accent deosebit va fi pus pe necesitatea ca factorii de decizie politică (parlamentari și funcționari guvernamentali) să fie mai conștienți de riscurile pe care le prezintă criminalitatea informatică ca o problemă transversală și internațională și, prin urmare, să sprijine evoluțiile legislative și alocarea de resurse autorităților de justiție penală care se află în prima linie. Sunt necesare abordări coerente și mai strategice pentru a răspunde provocărilor criminalității informatice și ale probelor electronice, precum și implicarea politică.

Consiliul Europei a jucat un rol crucial în implementarea unui număr de reforme în domeniul protecției datelor în Republica Moldova, punând bazele Convenției 108. Având în vedere că Republica Moldova trece în prezent prin procesul de aderare la Uniunea Europeană, țara adaptează în continuare legislația privind protecția datelor, încercând să atingă standarde importante care sunt, de asemenea, stabilite de Uniunea Europeană, cum ar fi Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD). Planul de Acțiuni va promova standardele Consiliului Europei privind gestionarea datelor cu caracter personal și va consolida rolul său de referință în ceea ce privește expertiza internațională și, în mod important, va contribui la alinierea legislației naționale la acquis-ul Uniunii Europene (UE). Rețeaua de experți în protecția datelor a Consiliului Europei este bine cunoscută, iar rolul său activ în sprijinirea statelor membre în implementarea standardelor și orientărilor care au fost elaborate este vital. De asemenea, este esențială continuarea promovării legăturilor cu alte organizații internaționale, care lucrează în domeniul protecției datelor, inclusiv EUROPOL și EUROJUST.

Rezultate preconizate

- Cadrul legislativ și de politică privind criminalitatea informatică și probele electronice în mai mare conformitate cu Convenția de la Budapesta și al doilea Protocol al acesteia.
- Capacități sporite ale autorităților judiciare și de aplicare a legii și cooperare interinstituțională consolidată în lupta împotriva criminalității informatice.
- Consolidarea cooperării pe baza celui de-al doilea Protocol la Convenția de la Budapesta.
- Consolidarea capacităților personalului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal de a implementa legislația privind protecția datelor.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.5.3 INTEGRITATEA ȘI GUVERNANȚA SPORTULUI

Sportul este o componentă majoră a societății, inclusiv în Republica Moldova. Acesta constituie nucleul comunităților și reunește oamenii în jurul unor valori precum respectul, egalitatea, în special egalitatea de gen, și echitatea, fiind astfel un vector și un instrument excelent pentru promovarea principiilor și valorilor Consiliului Europei. Salvagardarea integrității acestuia este esențială pentru protejarea rolului său social și educațional. În același timp, sportul se confruntă cu amenințări complexe și în continuă evoluție, cum ar fi dopajul, violența în cadrul evenimentelor sportive, manipularea competițiilor, corupția și încălcarea drepturilor omului. Toate aceste provocări pot submina încrederea societății în sport și pot expune din ce în ce mai mult sportul la încălcări ale drepturilor omului și la încălcări ale statului de drept. Susținerea integrității sportului necesită un accent mai puternic pe educație și pe implementarea standardelor existente, în special în ceea ce privește protecția avertizorilor de integritate și procedurile disciplinare antidoping echitabile.

Consiliul Europei contribuie la răspunsul global la aceste provocări prin promovarea, implementarea și monitorizarea convențiilor sale privind sportul: Convenția împotriva dopajului (STE nr. 135), Convenția privind manipularea competițiilor sportive (Convenția de la Macolin, STE nr. 215) și Convenția privind o abordare integrată a siguranței, securității și serviciilor la meciurile de fotbal și la alte evenimente sportive (STE nr. 218, Convenția Saint-Denis).

Planul de Acțiuni va contribui la eforturile autorităților naționale din Republica Moldova de a-și actualiza legislația și practicile naționale pentru a asigura un mediu etic, incluziv, echitabil și sigur pentru sport, în conformitate cu standardele Consiliului Europei. În același timp, acesta va sprijini și va consolida capacitățile autorităților de a promova integritatea sportului ca instrument de coeziune socială, în special printr-o mai bună combatere a dopajului în sport și a manipulării competițiilor sportive, precum și prin îmbunătățirea siguranței, securității și serviciilor la evenimentele sportive. Consiliul Europei va asigura o voce europeană puternică (facilitând coordonarea pozițiilor autorităților publice europene) în întreaga lume și față de partenerii internaționali relevanți în cadrul Programului mondial anti-doping.

Rezultate preconizate

- Republica Moldova își actualizează politicile, legislația și practicile pentru un sport etic, incluziv, corect și sigur, în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Republica Moldova își îndeplinește obligațiile de a asigura un sport echitabil, etic, incluziv și sigur și de a respecta convențiile privind sportul.

Principali parteneri naționali: Ministerul Educației și Cercetării, Federațiile sportive naționale, Comitetul Național Olimpic, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.6 ANCORAREA VALORILOR DEMOCRATICE ÎN SOCIETĂȚILE EUROPENE

Republica Moldova și-a continuat eforturile de reformă pentru a consolida democrația și statul de drept, în ciuda numeroaselor provocări legate de războiul de agresiune în curs al Federației Ruse împotriva Ucrainei. În domeniul legislației electorale, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în abordarea și punerea în aplicare recomandărilor neimplementate formulate de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (ODIHR) și de Comisia de la Veneția în avizele lor comune din octombrie 2020¹¹⁹ și, respectiv, octombrie 2022¹²⁰.

Potrivit raportului Libertate în Lume din 2024 al Freedom House,¹²¹ Republica Moldova a obținut un scor global de libertate de 61 din 100 și „are un mediu electoral competitiv, iar libertățile de întrunire, de exprimare și de religie sunt, în mare parte, protejate. Cu toate acestea, corupția generalizată, legăturile dintre figurile politice importante și interesele economice puternice, precum și deficiențele critice în ceea ce privește justiția și statul de drept, toate împiedică guvernarea democratică”.

Legislația electorală a fost modificată, în mod cuprinzător, pentru a elimina inconsecvențele, iar în decembrie 2022 a fost adoptat un nou cod electoral. Capacitatea națională de a revizui legislația electorală în conformitate cu standardele electorale internaționale a fost consolidată. Comisia Electorală Centrală (CEC) a adoptat aproximativ 40 de regulamente în baza noului Cod electoral, inclusiv cele nouă regulamente elaborate cu asistența Consiliului Europei privind finanțarea partidelor politice, soluționarea litigiilor electorale de către organele de management electoral, certificarea funcționarilor electorali, reflectarea campaniilor electorale în mass-media și statutul reprezentantului candidaților electorali. În iulie și octombrie 2023, au fost adoptate noi modificări la Codul electoral, care prevăd posibilitatea de a interzice membrilor partidelor politice declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională să candideze la alegeri. În conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția,¹²² în martie 2024, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile privind interdicția de a candida la alegeri, aplicată unor persoane asociate partidelor politice declarate neconstituționale. În aprilie 2024, a fost adoptată o lege privind implementarea parțială a votului prin corespondență, iar Comisiei de la Veneția i s-a solicitat un aviz.

După cum se menționează în Raportul Comisiei Europene din 2023 privind Republica Moldova, autoritățile trebuie să implementeze legislația electorală prin consolidarea CEC cu suficiente competențe, resurse și expertiză tehnică pentru a-și desfășura activitatea, în mod eficace. Țara trebuie să asigure transparența în ceea ce privește finanțarea partidelor politice și răspunderea în ceea ce privește finanțarea campaniilor electorale. Pentru a reduce și mai mult riscul de ingerințe răuvoitoare, țara trebuie să reglementeze implicarea terților în campaniile electorale. Aceasta trebuie să fie în conformitate cu recomandările Grupului de state împotriva corupției (GRECO), ale Comisiei de la Veneția și ale ODIHR.

¹¹⁹ [www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2020\)027-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2020)027-e) .

¹²⁰ [www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2022\)025-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2022)025-e) .

¹²¹ Raportul Libertate în lume din 2024 al Freedom House, disponibil la adresa <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2024/mounting-damage-flawed-elections-and-armed-conflict>.

¹²² [www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2023\)048](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2023)048).

Modificările din 2023 la Codul electoral și adoptarea cadrului normativ au contribuit, în mod semnificativ, la alegerile locale din noiembrie 2023. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul) a salutat revizuirea Codului electoral 2022, care a eliminat unele lacune juridice identificate anterior și a aplicat recomandările Congresului, în special în ceea ce privește finanțarea campaniilor electorale, candidații independenți și cotele de gen. Congresul a remarcat, de asemenea, eforturile proactive ale autorităților de a combate corupția electorală. În același timp, Congresul a îndemnat autoritățile să adopte o nouă abordare în cazul în care starea de urgență este prelungită din nou și să acorde o atenție deosebită calendarului și aplicării restricțiilor, precum și aplicării relevante de către CEC a prevederilor legale care reglementează procesul de autorizare a mesajelor din partea autorităților publice, în perioada electorală.

Cadrul juridic și financiar existent oferă un mediu propice pentru organizațiile societății civile (OSC-uri). Cadrul juridic este în conformitate cu standardele internaționale. Republica Moldova urmează bunele practici prin implicarea societății civile în procesul decizional. Eforturile suplimentare trebuie să se concentreze pe adoptarea strategiei naționale de dezvoltare a societății civile și pe îmbunătățirea calității proceselor de consultare publică, în vederea sporirii transparenței și implicării OSC-urilor în dialogul politic, în special în dezbaterile parlamentare și la nivel local.

Scopul acestui pilon operațional este de a ancora valorile democratice în Republica Moldova. În consecință, acesta cuprinde următoarele subprograme:

- Libertatea de exprimare și de informare – Siguranța jurnaliștilor;
- Democrația locală;
- Guvernanța democratică și dialogul – Societatea civilă. Alegerile;
- Educația;
- Tineretul;
- Cultura și patrimoniul cultural.

Aceste acțiuni vor contribui la implementarea de către Republica Moldova a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri): Obiectivul 1 (țintele 1.1,¹²³ 1.2¹²⁴ și 1.5),¹²⁵ Obiectivul 3 (țintele 3.8),¹²⁶ Obiectivul 4 (țintele 4.1,¹²⁷ 4.2,¹²⁸ 4.3,¹²⁹ 4.4,¹³⁰ 4.5,¹³¹ 4.6,¹³² 4.7,¹³³ 4.a,¹³⁴ 4.b¹³⁵ și 4.c),¹³⁶

¹²³ Obiectivul 1, ținta 1: Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.

¹²⁴ Obiectivul 1, ținta 2: Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.

¹²⁵ Obiectivul 1, ținta 5: Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.

¹²⁶ Obiectivul 3, ținta 8: Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente și vaccinuri esențiale sigure, eficiente, de calitate și la prețuri accesibile, pentru toți.

¹²⁷ Obiectivul 4, ținta 1: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării.

¹²⁸ Obiectivul 4, ținta 2: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.

¹²⁹ Obiectivul 4, ținta 3: Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.

¹³⁰ Obiectivul 4, ținta 4: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, obținerea unui loc de muncă decent și antreprenoriatul.

¹³¹ Obiectivul 4, ținta 5: Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile.

¹³² Obiectivul 4, ținta 6: Până în 2030, asigurarea faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, sunt alfabetizați și pot efectua exerciții matematice de bază.

¹³³ Obiectivul 4, ținta 7: Asigurarea, până în 2030, că toți elevii și studenții dobândesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenie globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

¹³⁴ Obiectivul 4, ținta a: Construirea și modernizarea unităților de învățământ care să țină seama de copii, persoanele cu dizabilități și dimensiunea de gen și care să ofere tuturor medii de învățare sigure, neviolente, incluzive și eficiente.

¹³⁵ Obiectivul 4, ținta b: Până în 2020, extinderea substanțială, la nivel mondial, a numărului de burse disponibile țărilor în curs de dezvoltare, în special țărilor cel mai puțin dezvoltate, micilor state insulare în curs de dezvoltare și țărilor africane, pentru înscrierea în învățământul superior, inclusiv formarea profesională și tehnologia informației și comunicațiilor, programe tehnice, de inginerie și științifice, în țările dezvoltate și în alte țări în curs de dezvoltare.

¹³⁶ Obiectivul 4, ținta c: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului profesorilor calificați, inclusiv prin cooperarea internațională pentru formarea cadrelor didactice în țările în curs de dezvoltare, în special în țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare.

Obiectivul 5 (țintele 5.1,¹³⁷ 5.5,¹³⁸ 5.b¹³⁹ și 5.c),¹⁴⁰ Obiectivul 8 (țintele 8.5¹⁴¹ și 8.6),¹⁴² Obiectivul 10 (țintele 10.2,¹⁴³ 10.3¹⁴⁴ și 10.7),¹⁴⁵ Obiectivul 11 (țintele 11.3,¹⁴⁶ 11.4¹⁴⁷ și 11.7),¹⁴⁸ Obiectivul 13 (țintele 13.3),¹⁴⁹ și Obiectivul 16 (țintele 16.3,¹⁵⁰ 16.5,¹⁵¹ 16.6,¹⁵² 16.10¹⁵³ și 16.a).¹⁵⁴

2.6.1 LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI DE INFORMARE - SIGURANȚA JURNALIȘTILOR

Consiliul Europei a oferit sprijin de lungă durată radiodifuzorului public din Republica Moldova. S-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește consolidarea capacităților radiodifuzorului de a dezvolta producții de înaltă calitate, cum ar fi documentare premiate, și înființarea unui centru de formare pentru formarea continuă a jurnaliștilor și a profesioniștilor din mass-media de la Teleradio-Moldova.

A fost acordat un sprijin cuprinzător pentru consolidarea instituțională a principalei autorități de reglementare în domeniul audiovizualului din țară, Consiliul Audiovizualului, prin intervenții specifice, consultanță de specialitate pentru CA privind elaborarea unei metodologii de monitorizare și combatere a limbajului sexist în mass-media în timpul alegerilor, abordarea amenințării dezinformării (din cauza războiului de agresiune în curs al Federației Ruse împotriva Ucrainei) și a noilor tipuri de evenimente care afectează activitatea mass-media și a autorităților naționale de reglementare. De asemenea, a fost oferit sprijin pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare privind transparența proprietății mass-media prin intermediul asistenței consultative inter pares din partea autorității de reglementare în domeniul audiovizual din Regatul Unit.

Republica Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale (Convenția de la Tromsø, STE nr. 205) la 2 septembrie 2016 și aceasta a intrat în vigoare la 1 decembrie 2020. O nouă lege privind accesul la informațiile de interes public, elaborată cu asistența Consiliului Europei, a intrat în vigoare în ianuarie 2024. Aceasta introduce numeroase modificări ale modului în care publicul va putea avea acces la informațiile deținute de organele publice, în conformitate cu standardele europene, în special în ceea ce privește aspecte precum cerințele de transparență proactivă, termenele și normele de Accesul liber, echitabil și transparent la informații pentru jurnaliști rămâne o problemă stringentă în peisajul media din Republica Moldova. Eforturile în domeniul monitorizării și îmbunătățirii reglementărilor privind mass-media includ o abordare concentrată asupra accesului la informații și a actelor normative și politicilor asociate, precum și o formare extinsă adaptată funcționarilor publici din cadrul autorităților naționale și locale pentru o mai bună înțelegere a acestor prevederi. comunicare, modelele de control judiciar și sancțiunile financiare.

În aprilie 2022, autoritățile din Republica Moldova au prezentat o solicitare din partea Blocului Comuniștilor și Socialiștilor, o fracțiune parlamentară, pentru un aviz din partea Comisiei de la Veneția cu privire la anumite părți ale Legii nr. 102 cu privire la modificarea unor acte normative și ale Legii nr. 143 cu privire la modificarea

¹³⁷ Obiectivul 5, ținta 1: Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

¹³⁸ Obiectivul 5, ținta 5: Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

¹³⁹ Obiectivul 5, ținta b: Intensificarea utilizării tehnologiei favorabile, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor, pentru a promova emanciparea femeilor.

¹⁴⁰ Obiectivul 5, ținta c: Adoptarea și consolidarea unor politici solide și a unei legislații eficiente pentru promovarea egalității de gen și a emancipării tuturor femeilor și fetelor, la toate nivelurile.

¹⁴¹ Obiectivul 8, ținta 5: Până în 2030, atingerea unei ocupări depline și productive a forței de muncă, locuri de muncă decente pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoane cu dizabilități și remunerație egală pentru muncă egală.

¹⁴² Obiectivul 8, ținta 6: Până în 2020, reducerea substanțială a ponderii tinerilor care nu au un loc de muncă, nici nu urmează cursuri de educație sau formare.

¹⁴³ Obiectivul 10, ținta 2: Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de alte caracteristici.

¹⁴⁴ Obiectivul 10, ținta 3: Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității economice, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

¹⁴⁵ Obiectivul 10, ținta 7: Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.

¹⁴⁶ Obiectivul 11, ținta 3: Până în 2030, îmbunătățirea urbanizării incluzive și durabile și a capacității de planificare și gestionare participative, integrate și durabile a așezărilor umane în toate țările.

¹⁴⁷ Obiectivul 11, ținta 4: Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural mondial.

¹⁴⁸ Obiectivul 11, ținta 7: Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități.

¹⁴⁹ Obiectivul 13, ținta 3: Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

¹⁵⁰ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

¹⁵¹ Obiectivul 16, ținta 5: Reducerea substanțială a corupției și mitei sub toate formele lor.

¹⁵² Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

¹⁵³ Obiectivul 16, ținta 10: Asigurarea accesului publicului la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

¹⁵⁴ Obiectivul 16, ținta a: Consolidarea instituțiilor naționale relevante, inclusiv prin cooperare internațională, pentru consolidarea capacității la toate nivelurile, în special în țările în curs de dezvoltare, pentru a preveni violența și a combate terorismul și criminalitatea.

Codului serviciilor media audiovizuale. Cererea s-a axat pe două aspecte ale recentelor modificări legislative: în primul rând, interdicția privind utilizarea anumitor simboluri în temeiul Legii privind contracararea activității extremiste și al Codului contravențional; în al doilea rând, anumite restricții impuse mass-media în temeiul Codului serviciilor media audiovizuale.

Potrivit avizului Comisiei de la Veneția,¹⁵⁵ emis în octombrie 2022, modificările introduse prin Legea nr. 102 privind interzicerea utilizării anumitor simboluri au îndeplinit, în principiu, condițiile de restricționare legală a dreptului la libertatea de exprimare - protejat de articolul 10 din Convenție și articolul 32 din Constituția Republicii Moldova - însă au fost recomandate unele clarificări juridice suplimentare. În ceea ce privește anumite restricții impuse mass-media în temeiul Codului serviciilor media audiovizuale, Comisia de la Veneția a remarcat că Republica Moldova a fost puternic expusă surselor externe de informare și este o țintă constantă a activităților de dezinformare din surse externe. În acest context, Comisia de la Veneția a considerat că Legea nr. 143 urmărește un scop legitim și că adoptarea sa răspunde unei necesități sociale presante. Cu toate acestea, deoarece unii dintre termenii și expresiile utilizate în textul său nu erau suficient de precise pentru ca mass-media să știe la ce programe se aplică interzicerea anumitor simboluri, Legea nr. 143 ar putea avea un efect de descurajare asupra mass-media din țară. În plus, combinația dintre abordarea bazată pe conținut și cea bazată pe origine utilizată în definirea programelor interzise risca să extindă interdicția de difuzare la programele care nu amenință securitatea informației în Republica Moldova.

Planul de Acțiuni va consolida și va extinde realizările cooperării anterioare, abordând, în același timp, în mod consecvent, necesitățile emergente. Pentru a atinge acest obiectiv, Consiliul European va sprijini implementarea activităților axate pe reforme legislative în sectorul audiovizual, inclusiv alinierea legislației audiovizuale naționale (Codul audiovizualului) la cerințele, directivele și actele UE, precum și la recomandările Comisiei de la Veneția privind autonomia și independența autorității naționale de reglementare și a radiodifuzorului public și sprijinirea consultărilor publice în acest domeniu, precum și instituirea unor mecanisme de protecție eficiente pentru a garanta siguranța jurnaliștilor, dezoligarhizarea pieței media și extinderea cerințelor privind transparența proprietății la presa scrisă și online. Planul de Acțiuni va asigura, de asemenea, consolidarea capacităților profesioniștilor din mass-media și va promova diversitatea de conținut în cadrul radiodifuzorului public național prin producția de documentare de înaltă calitate privind drepturile omului și problemele sociale. De asemenea, va fi oferit sprijin pentru procesul de implementare a noii legislații privind accesul la informație și a reglementărilor privind mass-media online în Republica Moldova. Planul de Acțiuni va continua să sprijine eforturile instituționalizate ale Centrului pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării (StratCom) și ale Consiliului Audiovizualului de a combate dezordinea informațională, de a îmbunătăți educația mediatică și de a consolida rezistența societății la campaniile de dezinformare, care au devenit o provocare majoră pentru țară odată cu începerea războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei. Acesta va crește gradul de conștientizare cu privire la utilizarea inteligenței artificiale pentru a contracara dezinformarea. El va sprijini, de asemenea, organizațiile societății civile și principalele instituții mass-media naționale să abordeze provocările și narațiunile dezinformării și să crească nivelul de cultură mediatică în rândul populației. Planul de Acțiuni va contribui la consolidarea peisajului mass-media și al societății informaționale din Republica Moldova prin implementarea eficientă a legislației audiovizuale îmbunătățite și prin garanții instituționale mai puternice și independente.

Planul de Acțiuni va promova, de asemenea, două noi instrumente – Recomandarea [CM/Rec\(2024\)2](#) privind combaterea utilizării proceselor strategice împotriva participării publice (SLAPP) și [Convenția-cadru a Consiliului European privind inteligența artificială și drepturile omului, democrația și statul de drept](#) – concentrându-se pe creșterea gradului de conștientizare a acestor noi instrumente în rândul părților interesate din Republica Moldova.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului European și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să consolideze capacitățile personalului autorității de reglementare a mass-media de a implementa legislația în conformitate cu cerințele procesului de aderare la UE, elaborând regulamente, orientări și instrucțiuni pentru punerea sa în aplicare și asigurând supravegherea și monitorizarea eficace a punerii sale în aplicare de către parlament, precum și de către alte părți interesate relevante;
- să consolideze capacitatea Centrului pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării (StratCom), a Consiliului Audiovizualului și a societății civile de a combate dezinformarea și de a crește alfabetizarea mediatică;
- să crească abilitatea radiodifuzorului public de a menține un nivel profesionist de informare, inclusiv în ceea ce privește reflectarea alegerilor;

¹⁵⁵ [www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)026](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)026).

- să consolideze capacitățile jurnaliștilor și ale organizațiilor mass-media în domeniul eticii profesionale și al protecției standardelor jurnalistice;
- să faciliteze implementarea noii legislații privind accesul la informații și a Convenției Consiliului Europei privind accesul la documentele oficiale (Convenția de la Tromsø).

Rezultate preconizate

- Autoritățile naționale relevante au capacitatea de a îmbunătăți și de a pune în aplicare cadrul juridic existent în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Serviciile publice de radiodifuziune și mass-media dispun de capacități sporite pentru diversificarea conținutului, independență și profesionalism.
- O mai bună aliniere a principalelor instrumente juridice și de politică din Republica Moldova în domeniile siguranței jurnaliștilor, reglementării mass-media, combaterii dezinformării și accesului la informație, la standardele Consiliului Europei și la cele mai bune practici europene.
- Autoritățile și părțile interesate relevante își consolidează capacitățile și expertiza în vederea implementării cadrului juridic privind audiovizualul și accesul la informație.

Principalii parteneri naționali: Cancelaria de Stat, Consiliul Audiovizualului, Comisia parlamentară pentru mass-media, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării (StratCom), Ministerul Culturii, Teleradio-Moldova, Telefilm Chișinău, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.6.2. DEMOCRAȚIA LOCALĂ

În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat unele progrese în pregătirea pentru reforma administrației publice. În mod special, noua Strategie de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030 a fost adoptată în martie 2023, iar Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023-2026, în iunie 2023. Documentele au fost elaborate cu contribuția administrației locale, reprezentată de Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova.

La nivel local, ambiția Republicii Moldova de a consolida democrația locală rămâne una dintre obligațiile țării în calitate de stat membru al Consiliului Europei și una dintre condițiile pentru aderarea la Uniunea Europeană. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul) sprijină țara în acest demers prin monitorizarea situației democrației locale și prin colaborarea în vederea promovării unei mai bune alinieri a cadrului autonomiei locale la principiile consacrate în Carta Europeană a Autonomiei Locale.

Guvernul Republicii Moldova și-a arătat angajamentul ferm de a implementa [Foaia de parcurs post-monitorizare revizuită privind democrația locală în Republica Moldova](#), semnată în 2021 cu Congresul, ca urmare a Recomandării 436 (2019), abordând astfel principalele demersuri care trebuie întreprinse pentru implementarea recomandărilor Congresului. Ca urmare a activității Consiliului Europei, domeniile prioritare ale foii de parcurs sunt reflectate în noua strategie de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030.

Mecanismul de consultare și dialogul pe mai multe niveluri între autoritățile locale și centrale au fost consolidate în Republica Moldova. Autoritățile naționale și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) au elaborat în comun o politică și un cadru juridic pentru a îmbunătăți în continuare mecanismul de consultare și a-l consacra în lege. Aceste intervenții au contribuit la cel mai satisfăcător nivel de consultare a autorităților locale de către nivelurile superioare de guvernare din ultimii ani, conform [Raportului de post-monitorizare al Congresului din 2023](#).

Cel de-al 5-lea Plan de Acțiuni privind guvernarea deschisă pentru Republica Moldova 2023-2025 a fost elaborat în comun de autoritățile locale și centrale pentru prima dată de când [Republica Moldova a aderat la Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă \(PGD\)](#) în 2011. Acesta este un exemplu concret de dialog pe mai multe niveluri privind guvernarea deschisă și implicarea nivelului local în elaborarea și implementarea Planului de Acțiuni al PGD.

Planul de Acțiuni actual are drept scop să ofere sprijin suplimentar autorităților locale și centrale în implementarea acestor angajamente. Intervențiile vor viza consolidarea în continuare a dialogului politic, sprijinirea îmbunătățirii calității guvernării locale prin integritate, incluziune și participare civică, prevenirea corupției la nivel local, consolidarea drepturilor omului, promovarea guvernării deschise, a eticii în sectorul public și a egalității de gen la nivel local, precum și sprijinirea autorităților în gestionarea migrației. Împreună, aceste eforturi vor contribui în cele din urmă la îmbunătățirea calității democrației locale și la asigurarea faptului că cetățenii Republicii Moldova beneficiază de politici și practici locale care sunt etice, corecte, incluzive și deschise.

Rezultate preconizate

- Părțile interesate din domeniul guvernării pe mai multe niveluri au capacități, cunoștințe și competențe sporite pentru a îmbunătăți cadrul juridic existent în conformitate cu Carta Europeană a Autonomiei Locale.
- Autoritățile relevante la nivel central și local implementează angajamentele reformei administrației publice și teritoriale în Republica Moldova în conformitate cu standardele europene.
- Dialogul politic și cooperarea între autoritățile locale și centrale sunt consolidate.
- Calitatea guvernării locale oferite de autorități este îmbunătățită prin integritate, incluziune și participare civică, prevenirea corupției, guvernare deschisă, etică a sectorului public și egalitate de gen la nivel local.
- Autoritățile locale furnizează servicii publice îmbunătățite, în conformitate cu standardele europene.
- Autoritățile locale implementează politici și strategii locale incluzive și bazate pe drepturile omului în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.
- Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman) și autoritățile locale își consolidează dialogul și promovează respectarea drepturilor omului la nivel local.

Principalii parteneri naționali: localitățile pilot, Congresul Autorităților Locale din Moldova – CALM, Cancelaria de Stat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Parlamentul, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.6.3. GUVERNANȚA DEMOCRATICĂ ȘI DIALOGUL – SOCIETATEA CIVILĂ. ALEGERILE

➤ Guvernanța democratică și societatea civilă

Participarea civilă la procesul decizional este un element important, alături de alegerile electorale, pentru asigurarea unei bune guvernări democratice la nivel local, deoarece oferă o voce cetățenilor și organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri) și este unul dintre principiile democratice care sunt comune tuturor statelor membre ale Consiliului Europei.

Pentru a ajuta statele membre să implementeze standardele în domeniul participării civile și pentru a se asigura că participarea civilă are un impact real asupra proceselor decizionale, Comitetul de Miniștri a adoptat standarde precum Liniile directoare privind participarea civilă la luarea deciziilor politice, Recomandarea [CM/Rec\(2018\)11](#) privind necesitatea consolidării protecției și promovării spațiului societății civile în Europa și Recomandarea [CM/Rec\(2018\)4](#) privind participarea cetățenilor la viața publică locală. În același scop, Conferința OING-urilor și Congresul Autorităților Locale și Regionale au adoptat Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor (revizuit în 2019).

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți care solicită Republicii Moldova:

- să consolideze procesele democratice, în special deschiderea și transparența autorităților publice;
- să consolideze rolul și capacitatea societății civile, conducând la o mai mare coeziune socială și la o mai bună supraveghere civică a activităților autorităților publice;
- să faciliteze participarea cetățenilor, a organizațiilor societății civile și a părților interesate la formularea politicilor, a planurilor de acțiune și a deciziilor, ceea ce va ajuta autoritățile să răspundă necesităților reale și să îmbunătățească calitatea, relevanța și impactul serviciilor.

Rezultate preconizate

- Autoritățile locale și societatea civilă utilizează, în mod activ, mecanismele participative, demonstrând conștientizarea și angajamentul față de luarea deciziilor în comun și participarea la viața publică.
- Cetățenii și organizațiile societății civile din localitățile pilot sunt mai bine implicați în procesele decizionale și participă la viața publică dincolo de participarea lor la alegeri.
- Deciziile politice și politicile sunt fundamentate pe recomandări elaborate în comun de diferite sectoare ale societății, inclusiv de femei, tineri și grupuri marginalizate, și reflectă mai bine necesitățile și opiniile reale ale tuturor cetățenilor.
- Legislația îmbunătățită privind participarea cetățenilor permite și impune autorităților publice să asigure participarea efectivă a cetățenilor la procesul decizional prin utilizarea unor metode îmbunătățite sau inovatoare.

Principali parteneri naționali: localitățile pilot, Congresul Autorităților Locale din Moldova – CALM, Cancelaria de Stat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Parlamentul, organizații ale societății civile (OSC-uri).

➤ Alegerile

Alegerile democratice sunt o piatră de temelie a democrației și sunt decisive pentru asigurarea legitimității instituțiilor democratice. În cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, Consiliul Europei a oferit asistență țării în aducerea legislației și practicilor sale electorale în conformitate cu standardele europene. Comisia Electorală Centrală (CEC) a aprobat în jur de 40 de regulamente în baza noului Cod electoral, care a intrat în vigoare în ianuarie 2023, inclusiv nouă regulamente elaborate cu sprijinul Consiliului Europei privind finanțarea partidelor politice, soluționarea litigiilor electorale de către organele de management electoral, certificarea funcționarilor electorali, reflectarea campaniilor electorale în mass-media și statutul reprezentantului concurenților electorali. În plus, a fost sporită capacitatea autorităților electorale relevante de a funcționa într-un mod profesionist, transparent și incluziv. Expertiza Consiliului Europei în planificarea strategică a ajutat CEC, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral și Consiliul Electoral Central al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia¹⁵⁶ să evalueze implementarea planurilor lor strategice pentru anii 2020-2023 și să elaboreze planuri de monitorizare pentru anii 2024-2027.

În plus, în avizul lor comun, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR)¹⁵⁷ au salutat, de asemenea, o serie de evoluții din noul Cod electoral, subliniind că mai multe dintre recomandările anterioare ale Adunării Parlamentare și ale OSCE/ODIHR „sunt îndeplinite în totalitate sau în mare parte”.

Cu sprijinul Consiliului Europei, capacitatea CEC, a poliției și a organizațiilor societății civile de a preveni și combate mai bine sexismul, hărțuirea și violența bazată pe gen împotriva femeilor în alegeri a fost, de asemenea, consolidată în mod semnificativ. În plus, funcționarii electorali implicați, judecătorii, procurorii și ofițerii de investigații și-au îmbunătățit cunoștințele și abilitățile de a investiga și soluționa problemele privind finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.

Cel mai recent [raport de observare a alegerilor locale din Republica Moldova din 5 noiembrie 2023 a Congresului](#) și raportul final al OSCE/ODIHR¹⁵⁸ au subliniat că „în general, CEC a lucrat profesionist, colegial și într-o manieră deschisă” și „s-a bucurat de încrederea majorității interlocutorilor din Misiunea de Observare a Alegerilor (MOA) a ODIHR”.

[Cu toate acestea, în avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, Comisia Europeană a menționat că „deși ultimele runde de alegeri parlamentare din iulie 2021 au fost bine administrate și competitive, iar libertățile fundamentale au fost în mare parte respectate, mai multe recomandări suplimentare ale ODIHR rămân să fie îndeplinite în domenii precum supravegherea eficientă a finanțării campaniilor electorale, părtinirea politică a canalelor de știri și imparțialitatea Comisiei Electorale Centrale”. Aceste aspecte au fost, de asemenea, observate și evidențiate în rapoartele finale ale Congresului și ale OSCE/ODIHR în timpul alegerilor electorale locale din 5 noiembrie 2023.](#)

¹⁵⁶ Din decembrie 2023, Consiliul Electoral Central al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia funcționează în calitate de organ de management electoral ad-hoc.

¹⁵⁷ [www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2022\)025](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2022)025).

¹⁵⁸ www.osce.org/odihr/elections/moldova/564934.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți care solicită Republicii Moldova:

- să îmbunătățească cadrul juridic electoral, inclusiv cu privire la metodele alternative de vot, în conformitate cu standardele europene;
- să asigure transparența finanțării campaniilor electorale, precum și responsabilitatea finanțării partidelor politice prin intermediul unei supravegheri și al unui control eficient;
- să promoveze o acoperire mediatică imparțială, echilibrată și nepărtinitoare a alegerilor, fără sexism și discurs de instigare la ură;
- să sporească transparența și imparțialitatea Comisiei Electorale Centrale;
- să prevină și să investigheze cazurile de utilizare abuzivă a resurselor administrative, precum și a cazurilor de cumpărare de voturi și de stimulente ilegale pentru alegători.

Rezultate preconizate

- Armonizarea cadrului juridic și a practicilor electorale naționale cu standardele europene.
- Capacitate consolidată a administrației electorale la toate nivelurile și a profesioniștilor de a asigura transparența, echitatea și integritatea proceselor și practicilor electorale, în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Competențe îmbunătățite ale administrației electorale la toate nivelurile și ale profesioniștilor în utilizarea TIC în procesul electoral, a votului electronic și a altor metode alternative de vot, în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Capacitate îmbunătățită a profesioniștilor din domeniul juridic și a administrațiilor electorale în soluționarea litigiilor electorale, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniul electoral.
- Conștientizarea sporită a mass-mediei, a partidelor politice și a altor părți interesate din domeniul electoral, inclusiv a alegătorilor, pentru a identifica, preveni și combate, în mod corespunzător, dezinformarea, discursul de instigare la ură, sexismul, violența bazată pe gen și alte fenomene negative în timpul alegerilor.
- Nivel crescut de implicare a femeilor, a celor care votează pentru prima dată, a minorităților naționale și a altor grupuri vulnerabile, în procesul electoral, ceea ce conduce la procese și practici electorale mai incluzive și mai participative.

Principalii parteneri naționali: Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, Consiliul Electoral Central al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, mass-media, Institutul Național al Justiției, organizații ale societății civile (OSC-uri).

➤ Cooperarea internațională

Cooperarea parlamentară, ca pilon-cheie al guvernantei democratice, este de o importanță crucială pentru acest Plan de Acțiuni. Aceasta urmărește să asigure participarea activă a Parlamentului Republicii Moldova la elaborarea și implementarea politicilor, precum și promovarea transparenței, răspunderii și incluziunii în cadrul societății. Angajamentul parlamentar consolidează eficacitatea Planului de Acțiuni prin reflectarea asupra unei game de perspective diferite și prin consolidarea valorilor democratice în țară, în special pe calea integrării europene a acesteia.

După cum se subliniază în [raportul](#) Adunării Parlamentare a Consiliului Europei privind onorarea obligațiilor și angajamentelor de către Republica Moldova, adoptat în ianuarie 2023, țara dispune, din iulie 2021, de o majoritate parlamentară stabilă dedicată integrării europene, a continuat un proces profund de reformă a instituțiilor sale, în special restaurarea independenței și integrității sistemului judiciar și a Procuraturii, și a sporit eforturile în lupta împotriva corupției. Comitetul de monitorizare a salutat, de asemenea, ratificarea Convenției de la Istanbul și progresele înregistrate în domeniul egalității de gen.

Cu toate acestea, Comitetul de monitorizare subliniază provocările cu care se confruntă Republica Moldova în eradicarea rădăcinilor „capturării statului”, în contextul unei crize economice, energetice și umanitare ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și a afluxului enorm de refugiați. Acest context regional și războiul hibrid amenință funcționarea instituțiilor democratice, inclusiv a parlamentului, în țară.

Cooperarea tehnică care urmează să fie implementată în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Parlamentului Republicii Moldova:

- să sprijine eforturile țării și să încurajeze autoritățile să consolideze procesul de reformă în cooperare cu Consiliul Europei, Adunarea Parlamentară a acestuia și Comisia de la Veneția;
- să îndemne autoritățile să asigure respectarea drepturilor omului, a democrației și a statului de drept prin implicarea opoziției parlamentare și a societății civile pentru a garanta legi de bună calitate și crearea unor instituții durabile și solide;
- să accelereze procesul de modificare a Regulamentului, să își consolideze normele privind integritatea și să adopte un cod de conduită pentru membrii parlamentului și un cod de reguli și proceduri parlamentare pentru a contribui la eradicarea schimbului de partide și a asigura o implicare mai largă a societății civile.

Rezultate preconizate

- Activitatea parlamentară și procedurile democratice ale Republicii Moldova s-au îmbunătățit în conformitate cu standardele și practicile europene.
- Transparența este îmbunătățită prin activități de supraveghere, consultări și audieri publice cu toate părțile interesate relevante, iar răspunderea membrilor parlamentului este sporită.

Principalii parteneri naționali: Parlamentul Republicii Moldova, mediul academic, organizațiile societății civile (OSC-uri).

➤ Măsuri de consolidare a încrederii (MCI)

Consiliul Europei are o vastă experiență în construirea de relații și punți peste râul Nistru începând cu 2010. Programul de măsuri de consolidare a încrederii (MCI) al Consiliului Europei în Republica Moldova a implicat o varietate de sectoare și domenii de interes, inclusiv mass-media, prevenirea și tratarea consumului de droguri, educația și învățământul superior, sprijinirea societății civile, drepturile omului în locurile de detenție și în sfera socială, precum și patrimoniul arhitectural. Capacitatea de a pune în aplicare activitățile MCI depinde în continuare de conjunctura politică globală, inclusiv în contextul situației de securitate create de efectele războiului de agresiune în curs al Federației Ruse împotriva Ucrainei. În timp ce volumul activităților în domeniul MCI a fost limitat în ultimii ani, Consiliul Europei este pregătit să implementeze acțiuni la momentul oportun și în deplină concordanță cu politica autorităților din Republica Moldova în domeniu.

Activitățile MCI pot fi adresate populației, societății civile și factorilor de decizie locali, de pe ambele maluri ale Nistrului, cu scopul de a crea rețele profesionale și diverse platforme pentru discutarea inițiativelor menite să restabilească imaginea celuilalt ca interlocutor valid și necesar în procesul de soluționare a conflictului. Astfel, cunoașterea reciprocă, înțelegerea și încrederea între ambele părți, precum și sensibilizarea cu privire la standardele Consiliului Europei privind drepturile omului, democrația și statul de drept, ar putea contribui la crearea unui mediu general favorabil unui dialog politic pozitiv. Acolo unde este posibil, activitățile MCI trebuie să se concentreze în continuare pe aducerea în dialog a reprezentanților societății civile și a grupurilor profesionale dincolo de liniile de demarcație, sensibilizând în același timp și respectând principiile drepturilor omului, acordând o atenție specială consolidării rezilienței și a competențelor profesioniștilor care lucrează cu grupurile vulnerabile.

Rezultate preconizate

- Interacțiunea dintre tineri, reprezentanții societății civile, grupurile profesionale și factorii de decizie de pe ambele maluri ale râului Nistru este sporită.
- Mediul favorabil consolidării încrederii și dialogului este îmbunătățit.

Principalii parteneri naționali: Biroul politici de reintegrare, Ministerul Afacerilor Externe, organizații ale societății civile (OSC), reprezentanți ai tineretului, grupuri profesionale.

2.6.4 EDUCAȚIA

Crizele recente din Europa au exacerbât unele dintre deficiențele existente ale sistemelor de educație, reducând și mai mult egalitatea de șanse pentru o educație incluzivă și de calitate, în special pentru grupurile dezavantajate. Consiliul Europei a considerat educația, inclusiv dreptul la o educație de calitate pentru toți, într-un context mai larg al drepturilor omului, ca o forță motrice pentru cultura democratică și înțelegerea reciprocă, lupta împotriva intoleranței și a stereotipurilor, promovarea incluziunii și a egalității la toate nivelurile și respectul pentru diversitate. [Declarația de la Reykjavik](#) menționează că „se va acorda prioritate sprijinirii participării tinerilor la viața democratică și la procesele decizionale, inclusiv prin educația privind drepturile omului și valorile democratice fundamentale, precum pluralismul, incluziunea, nediscriminarea, transparența și responsabilitatea”.

În conformitate cu Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024, rolul educației formale în dezvoltarea unei culturi a participării democratice a câștigat o mai mare importanță în Republica Moldova în ultimii ani. Țara a elaborat un cadru de politici și orientări de implementare privind educația pentru cetățenie democratică și guvernarea democratică a școlilor, în conformitate cu principiile [Cartei Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului \(ECD/EDO\)](#) și ale [Cadrului de referință al competențelor pentru cultura democratică \(CRCCD\) al Consiliului Europei](#). De asemenea, Consiliul Europei a asistat fostul Minister al Educației, Culturii și Cercetării în elaborarea programei „Educație pentru societate”, care este predată în școli din septembrie 2018. În plus, profesioniștii care lucrează la Ministerul Educației și Cercetării și-au sporit capacitatea de a elabora și implementa cadrul de politici și orientările metodologice privind educația civică și educația pentru cetățenie digitală, în conformitate cu standardele Consiliului Europei. De asemenea, directorii, cadrele didactice și elevii din școlile pilot din Republica Moldova au o mai bună înțelegere a principiilor guvernantei școlare democratice.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să sprijine inițiativele menite să dezvolte medii școlare favorabile incluziunii și participării;
- să consolideze integritatea și etica academică prin elaborarea de coduri de etică în conformitate cu standardele europene;
- să sprijine programele menite să elimine intimidarea și să promoveze diversitatea, toleranța și dialogul intercultural în școli;
- să sprijine consolidarea capacităților profesioniștilor din domeniul educației, inclusiv cu sprijinul universităților europene.

Rezultate preconizate

- Politici naționale și cadre metodologice îmbunătățite pentru a asigura furnizarea unei educații de calitate la toate nivelurile, care să le permită elevilor să devină cetățeni activi și responsabili, în conformitate cu standardele europene.
- Capacitate îmbunătățită a autorităților naționale și a profesioniștilor din domeniul educației de a aplica în practică, în mod eficace, principiile educației pentru drepturile omului.
- Competențe consolidate ale părților interesate relevante pentru a promova educația prin intermediul unei transformări digitale bazate pe drepturile omului.
- Sprijinirea predării limbii române către populația în ansamblu, cu un accent deosebit pe minoritățile lingvistice și refugiați.
- Access îmbunătățit al tinerilor la educație de calitate pentru cetățenie democratică.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Educației și Cercetării, instituții de învățământ superior, școli primare și secundare, organizații ale societății civile (OSC-uri).

2.6.5 TINERETUL

După cum se subliniază în Declarația de la Reykjavik, sprijinirea participării tinerilor la viața democratică este vitală pentru un viitor democratic și asigură faptul că fiecare este capabil să își joace rolul în procesele democratice. Acțiunea Consiliului Europei în sectorul de tineret este ghidată de o [Strategie a sectorului de tineret 2030](#) cuprinzătoare, implicând tinerii în valorile Consiliului Europei.

Republica Moldova promovează o politică de tineret ancorată în politicile Consiliului Europei, inclusiv în [Strategia sectorului de tineret 2030](#), și accentuează rolul tinerilor și al organizațiilor de tineret în construcția democrației participative. Urmându-și parcursul de aderare la UE, Republica Moldova se aliniază, de asemenea, la standardele de dezvoltare a muncii pentru tineret adoptate de Uniunea Europeană prin intermediul [Programului european pentru munca pentru tineret](#) și al [Strategiei UE în domeniul tineretului pe perioada 2019-2027](#), și are în vedere tinerii ca participanți importanți în procesul de implementare a strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și de realizare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale ONU. La nivel național, țara implementează strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030”, care vizează dezvoltarea unui ecosistem de instituții și organisme responsabile care își coordonează activitățile și își bazează intervențiile pe necesitățile reale ale tinerilor. În plus, responsabilitatea pentru domeniul voluntariatului revine autorității centrale. Eforturile de consolidare a angajamentului civic și a participării tinerilor sunt, de asemenea, continuate prin revizuirea continuă a cadrului juridic actual privind voluntariatul, precum și prin îmbunătățirea instrumentelor și mecanismelor care sprijină și facilitează activitățile de voluntariat.

Cu toate acestea, există o lipsă de investiții pentru consolidarea sectorului de tineret în Republica Moldova, în special în zonele rurale. În același timp, nivelul de participare a tinerilor în procesele decizionale rămâne scăzut. În pofida eforturilor de a stimula participarea democratică a tinerilor în Republica Moldova, mai puțin de 20% dintre tineri participă la activități de influențare a proceselor decizionale din țară.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să dezvolte în continuare măsuri pentru a asigura un nivel sporit de implicare democratică a tinerilor în procesele decizionale;
- să consolideze capacitatea autorităților relevante și a părților interesate de a promova participarea semnificativă a tinerilor la nivel național și local.

Rezultate preconizate

- Mecanisme și instrumente îmbunătățite pentru participarea democratică a tinerilor la nivel național și local, în conformitate cu standardele Consiliului Europei.
- Capacitate îmbunătățită a părților interesate relevante, inclusiv a organizațiilor de tineret, de a promova politici și practici de lucru pentru tineri, care vizează eliminarea obstacolelor din calea participării democratice a tinerilor.
- Capacitate crescută a lucrătorilor tineri de a promova educația pentru cetățenie democratică și drepturile omului pentru tineri.
- Nivel crescut de participare democratică a tinerilor la procesele decizionale.
- Acces îmbunătățit al tinerilor la drepturile sociale, în special al celor aflați în situații vulnerabile, în cooperare cu autoritățile locale.
- Capacitate sporită a liderilor de tineret de a acționa ca multiplicatori, inclusiv în cadrul inițiativelor de dialog și de consolidare a încrederii, prin participarea la Tabăra de tineret pentru pace sau la alte activități organizate în cadrul Centrului European pentru Tineret, ca spațiu neutru, și în coordonare cu partenerii naționali, inclusiv Biroul politici de reintegrare.
- Capacitate consolidată a părților interesate relevante de pe ambele maluri ale râului Nistru, identificate în coordonare cu autoritățile naționale, inclusiv Biroul politici de reintegrare, de a oferi tinerilor o educație privind cetățenia democratică și drepturile omului.

Principalii parteneri naționali: Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Națională pentru Tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Biroul politici de reintegrare, Consiliul Național al Tineretului din Republica Moldova, organizații de tineret, centre de tineret, OSC-uri de tineret, tineri.

2.6.6 CULTURA ȘI PATRIMONIUL CULTURAL

Lipsa de înțelegere reciprocă și de apreciere a istoriilor, identităților și diversităților europene compromise împărțirea valorilor democratice. Tentativele de denaturare a noțiunilor de cultură și patrimoniu cultural, utilizate ca instrumente de polarizare sau stigmatizare, subminează valorile democratice. [Declarația de la Reykjavik](#) reafirmă angajamentul „de a dezvolta înțelegerea reciprocă între popoarele Europei și aprecierea reciprocă a diversității și patrimoniului nostru cultural”.

Republica Moldova este parte la [Convenția culturală europeană](#), [Convenția pentru conservarea patrimoniului arhitectural al Europei](#), [Convenția revizuită pentru protecția patrimoniului arheologic al Europei](#) și [Convenția privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate](#). Din 2023, Republica Moldova este, de asemenea, stat membru al [Acordului parțial extins privind rutele culturale](#), care urmărește să consolideze potențialul rutelor culturale pentru cooperarea culturală, dezvoltarea teritorială durabilă și coeziunea socială, cu un accent deosebit pe teme de importanță simbolică pentru unitatea, istoria, cultura și valorile europene.

Cu toate acestea, la nivel național, există o lipsă de abordare strategică a dezvoltării industriilor culturale și creative și o capacitate limitată în cadrul Ministerului Culturii de a elabora, coordona și pune în aplicare politici și reglementări în domeniul culturii și al patrimoniului cultural.

Cooperarea tehnică care urmează să fie pusă în aplicare în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organelor consultative de experți, care solicită Republicii Moldova:

- să înființeze o nouă entitate juridică cu misiunea finală de a crea un mediu bine coordonat, coerent și favorabil pentru dezvoltarea și consolidarea industriilor culturale și creative în Republica Moldova;
- Capacitate consolidată a Ministerului Culturii de a propune reglementări care să sprijine dezvoltarea industriilor culturale și creative, precum și de a coordona activitățile într-un mod eficient.

Rezultate preconizate

- Politici îmbunătățite privind patrimoniul cultural la nivel național, în conformitate cu convențiile Consiliului Europei privind patrimoniul cultural și cu Strategia patrimoniului cultural european pentru secolul XXI.
- Capacitate crescută a Ministerului Culturii de a elabora și implementa reglementări care să sprijine dezvoltarea industriilor culturale și creative.

Principali parteneri naționali: Ministerul Culturii, organizații ale societății civile (OSC-uri).

PARTEA III – IMPLEMENTARE

3.1 METODOLOGIA

Coordonarea generală a cooperării tehnice desfășurate de Consiliul Europei intră în sfera de competență a Direcției Coordonare Programe (DCP), care dirijează programarea și strângerea de fonduri pentru acțiunile de cooperare, asigurând, în același timp, buna funcționare a Oficiilor Consiliului Europei în teritoriu.

Responsabilitatea substanțială pentru proiectele de cooperare revine „entităților administrative majore” ale Consiliului Europei, care dispun de expertiza relevantă. În conformitate cu implementarea descentralizată a asistenței tehnice și a cooperării de către Organizație, Oficiul Consiliului Europei din Chișinău¹⁵⁹ asigură implementarea proiectelor pe teren. În iunie 2024, în cadrul oficiului din Chișinău lucrau 44 de membri ai personalului.

Implementarea proiectelor Planului de Acțiuni poate include, fără a se limita la acestea, evaluări ale necesităților, expertiză legislativă, consolidarea capacităților, creșterea gradului de conștientizare, evaluări inter pares și analize de gen. Metodologia de implementare, în conformitate cu [Metodologia Consiliului Europei de gestionare a proiectelor](#) (MGP), consolidează asumarea responsabilității de către părțile interesate naționale și asigură durabilitatea rezultatelor. MGP îmbunătățește calitatea implementării proiectelor în ceea ce privește planificarea și monitorizarea, eficiența costurilor și eficacitatea. De asemenea, aceasta permite o mai bună evaluare a riscurilor, încorporarea unei abordări bazate pe drepturile omului și o mai mare atenție acordată dimensiunii de gen.

În plus, cooperarea dezvoltată de Consiliul Europei urmează o „abordare multi-instituțională”, care permite diferitelor instituții și organisme ale Consiliului Europei să se adreseze actorilor guvernamentali, parlamentelor, societății civile, mediului academic, asociațiilor profesionale, instituțiilor independente de guvernare, precum Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), și autorităților locale și regionale. Acest lucru creează o pârgie unică pentru reforme cuprinzătoare, incluzive și de succes, care să conducă la stabilitate și creștere durabilă la nivelul țărilor.

3.1.1 ABORDAREA BAZATĂ PE DREPTURILE OMULUI

Consiliul Europei aplică o abordare bazată pe drepturile omului la toate nivelurile și în toate etapele activităților sale, integrând principiile privind drepturile omului în politicile și programele sale și împuternicind titularii de drepturi să își exercite drepturile și încurajând titularii de obligații să își îndeplinească obligațiile și îndatoririle privind drepturile omului în toate domeniile tematice de intervenție. *Acquisul* său, inclusiv instrumentele juridice și instituțiile Consiliului Europei, combinat cu principiile participării și incluziunii; egalității și nediscriminării; răspunderii; transparenței și accesului la informații, aduce o valoare adăugată suplimentară activităților Consiliului Europei. Împreună cu partenerii săi guvernamentali și neguvernamentali, Consiliul Europei integrează principiile drepturilor omului în elaborarea, pregătirea, implementarea și monitorizarea programelor și proiectelor sale.

¹⁵⁹ www.coe.int/en/web/chisinau/office-in-chisinau

[Abordarea drepturilor omului a Consiliului Europei - Ghid practic pentru proiectele de cooperare](#) urmărește să îmbunătățească înțelegerea realizării drepturilor omului ca obiectiv final al activităților de cooperare ale Consiliului Europei și să aplice principiile de bază la toate intervențiile Consiliului Europei ca parte a gestionării ciclului de proiect și a orientării strategice.

Ca o componentă centrală a acestei abordări bazate pe drepturile omului, Consiliul Europei pune accentul pe integrarea dimensiunii de gen în toate activitățile sale de proiect, în conformitate cu [Strategia sa privind egalitatea de gen 2024-2029](#). Strategia subliniază necesitatea de a se asigura faptul că politicile privind egalitatea de gen și instrumentele relevante oferă beneficii în special grupurilor dezavantajate de femei, dar și persoanelor care se confruntă cu forme multiple și intersecționale de discriminare. În acest scop, și în conformitate cu Declarația de la Reykjavik, s-a pus un accent mai mare pe o abordare intersecțională pentru asigurarea unei Strategii incluzive privind egalitatea de gen 2024-2029 pentru Consiliul Europei și, în cele din urmă, în fiecare dintre cele 46 de state membre, inclusiv Republica Moldova.

[Setul de instrumente pentru integrarea dimensiunii de gen în proiectele de cooperare ale Consiliului Europei](#) oferă orientări practice privind implementarea dimensiunii de gen în activitățile de cooperare din cadrul Organizației, precum și de către partenerii naționali și alte părți interesate. Scopul acestuia este de a asista Consiliul Europei în identificarea priorităților, obiectivelor-cheie și acțiunilor Planului de Acțiuni, precum și de a sprijini autoritățile naționale ale Republicii Moldova în integrarea dimensiunii de gen în reforme, pentru a maximiza eforturile de realizare atât a egalității de gen, cât și a reducerii sărăciei. Implementarea setului de instrumente va fi însoțită de cursuri de formare în domeniul integrării dimensiunii de gen oferite de Organizație întregului personal care lucrează la activitățile de cooperare, precum și partenerilor naționali și părților interesate. Participarea echilibrată de gen va fi asigurată sub rezerva limitărilor în ceea ce privește cunoștințele și experiența sectorială. De exemplu, standardele privind egalitatea de gen și drepturile femeilor vor fi luate în considerare la revizuirea diferitelor legi și cadre naționale prin prisma standardelor europene. De asemenea, egalitatea de gen va fi inclusă în activitățile și programele de formare. Impactul de gen va fi analizat în conceperea, implementarea, raportarea și evaluarea proiectelor. Pe lângă integrarea dimensiunii de gen, vor fi luate în considerare acțiuni specifice de promovare a egalității de gen.

Înainte și în timpul implementării Planului de Acțiuni, echipele de proiect se vor baza pe expertiza unui consilier pentru integrarea dimensiunii de gen, care acoperă regiunea Europei de Est și a Caucazului de Sud. Consilierul pentru integrarea dimensiunii de gen se va asigura că dimensiunea de gen este integrată în proiectele din cadrul Planului de Acțiuni prin promovarea utilizării unor instrumente precum analiza de gen și evaluările impactului asupra egalității de gen și, ulterior, va oferi consultanță cu privire la implementarea recomandărilor relevante pentru integrarea în continuare a dimensiunii de gen. Consilierul va contribui la dezvoltarea instrumentelor și mecanismelor destinate acestui scop și la consolidarea capacităților personalului de proiect al Consiliului Europei din regiune pentru a facilita o abordare sensibilă la dimensiunea de gen în cadrul proiectelor din Planul de Acțiuni.

Ca parte a angajamentului său de lungă durată de a pune copilul în centrul activității sale, Consiliul Europei se angajează să promoveze protecția și promovarea drepturilor copiilor în întreaga Europă, în conformitate cu [Strategia sa pentru Drepturile Copilului 2022-2027](#), care a fost elaborată în cadrul programului „Construirea unei Europe pentru și cu copiii”, lansat în 2006. Strategia include, printre altele, un obiectiv privind drepturile copilului în mediul digital, care este consolidat de Recomandarea [CM/Rec\(2018\)7](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind orientările pentru respectarea, protejarea și exercitarea drepturilor copilului în mediul digital.

În mod similar, Consiliul Europei promovează participarea activă a societății civile la activitățile proiectelor, în conformitate cu [Liniile directoare privind participarea organizațiilor societății civile la activitățile de cooperare ale Consiliului Europei](#). Pagina web [pentru societatea civilă](#) oferă acces liber la manualul său intitulat „Colaborarea cu Consiliul Europei: ghid practic pentru societatea civilă”, care prezintă informații detaliate cu privire la diferitele forme de acces, cooperare, contribuție, participare și/sau parteneriat care sunt posibile și relevante pentru organizațiile neguvernamentale (ONG-uri).

[Foaia de parcurs a Secretarului General privind angajamentul Consiliului Europei față de societatea civilă pentru perioada 2024-2027](#) marchează un pas semnificativ în continuarea [Declarației de la Reykjavik – Uniți în jurul valorilor noastre](#) și prezintă propuneri menite să contureze o politică de participare semnificativă și eficientă a societății civile, inclusiv a societății civile de tineret, la toate aspectele activităților interguvernamentale de stabilire a standardelor, de monitorizare și de cooperare ale Organizației. În ultimii ani, consolidarea participării civile la procesele democratice a fost una dintre principalele priorități ale asistenței Consiliului Europei pentru Republica Moldova.

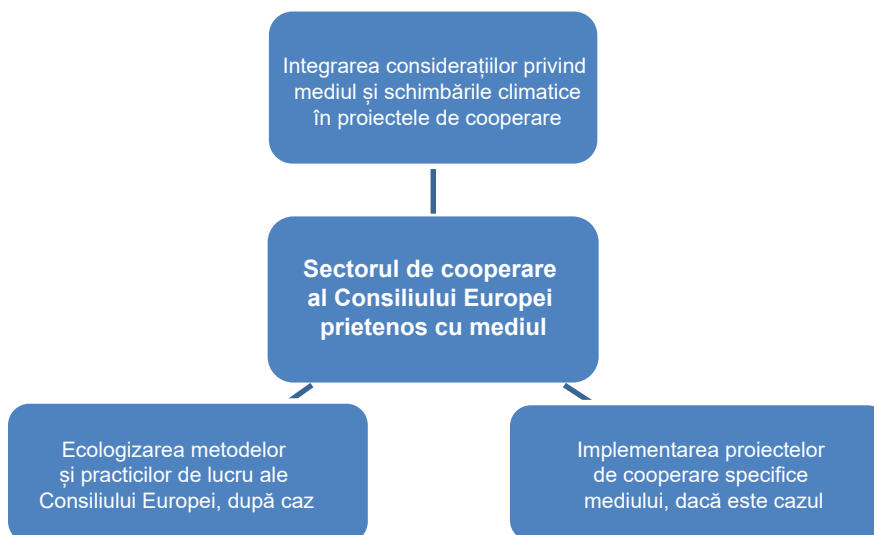
Societatea civilă și ONG-urile vor continua să joace un rol direct în implementarea proiectelor Consiliului Europei în Republica Moldova prin furnizarea de servicii, expertiză tematică, implementarea granturilor, monitorizarea reformelor și elaborarea de rapoarte analitice, contribuind astfel la asigurarea protecției drepturilor omului, democrației și statului de drept în țară.

Politica „Speak up” a Consiliului Europei privind raportarea faptelor ilicite și protecția împotriva represaliilor a intrat în vigoare la 1 iunie 2023 și face parte din cadrul etic al Organizației.

Declarația de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre se angajează, de asemenea, să consolideze activitatea privind aspectele privind drepturile omului în domeniul mediului și să inițieze procesul de la Reykjavik de concentrare și consolidare a activității Consiliului Europei în acest domeniu, astfel cum se prevede în Anexa V, „Consiliul Europei și mediul”. Această anexă subliniază „urgența adoptării de măsuri coordonate pentru protejarea mediului prin combaterea triplei crize planetare a poluării, a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității” și afirmă „că drepturile omului și mediul sunt interconectate și că un mediu curat, sănătos și durabil face parte integrantă din exercitarea deplină a drepturilor omului de către generațiile prezente și viitoare”. Se așteaptă ca procesul de la Reykjavik să „concentreze și să eficientizeze activitățile Organizației, în vederea promovării cooperării între statele membre”. De asemenea, acesta va „identifica provocările ridicate de tripla criză planetară a poluării, a schimbărilor climatice și a pierderii biodiversității pentru drepturile omului și va contribui la dezvoltarea unor răspunsuri comune la acestea, facilitând, în același timp, participarea tinerilor la aceste discuții”. Acest lucru se va realiza „prin consolidarea și coordonarea activităților existente ale Consiliului Europei cu privire la mediu” și prin înființarea unui nou comitet interguvernamental privind mediul și drepturile omului.

Sectorul de cooperare al Consiliului Europei are potențialul de a introduce o dimensiune climatică și de mediu în discuțiile din sectoare și în rândul părților interesate, care nu sunt obișnuite, în mod tradițional, să ia în considerare aceste teme. În acest sens, se poate baza pe angajamentele și tratatele obligatorii ale Consiliului Europei care abordează, în mod direct sau indirect, problemele de mediu, pe metodele sale de lucru bine stabilite care includ dialogul și cooperarea interguvernamentală și pe rețelele sale extinse și diverse de expertiză din întreaga Europă.

În acest context, sectorul de cooperare al Consiliului Europei își propune să facă din lupta împotriva schimbărilor climatice și a degradării mediului o parte integrantă și mai explicită a acțiunii sale. Acest lucru poate fi realizat prin: 1) integrarea considerațiilor privind protecția mediului și schimbările climatice în proiectele de cooperare; 2) conceperea și elaborarea de proiecte de cooperare cu obiective specifice mediului; 3) îmbunătățirea metodelor și practicilor de lucru ale Consiliului Europei pentru a fi mai ecologice și mai neutre din punct de vedere climatic.

1) Integrarea considerentelor privind protecția mediului și schimbările climatice în proiectele de cooperare ale Consiliului Europei

Prin intermediul integrării, se analizează, în mod sistematic, dacă ar fi posibil să se contribuie la cauza mediului prin ajustarea implementării proiectului, fără a schimba însăși natura și obiectivele acestuia. Integrarea se bazează pe o evaluare de mediu simplificată a proiectului, care urmează să fie efectuată de managerii de proiect în etapa de planificare a proiectului și în cooperare cu partenerii și părțile interesate locale, pentru a: 1) evalua în ce măsură aspectele referitoare la mediu și la schimbările climatice sunt relevante în contextul proiectului; 2) se interesa cu privire la posibilul impact negativ pe care proiectul l-ar putea avea asupra mediului; și 3) identifica oportunitățile pe care proiectul le-ar putea valorifica pentru a contribui, în mod pozitiv, la combaterea schimbărilor climatice și a degradării mediului. Activitățile identificate sunt apoi integrate în implementarea proiectului pe cât posibil.

2) Conceperea și elaborarea proiectelor de cooperare cu obiective specifice mediului

Exercitarea drepturilor omului, accesul la justiție, procedurile democratice eficiente și protecția mediului sunt intrinsec conectate. Drepturile fundamentale ale omului, cum ar fi dreptul la viață, hrană, apă, sănătate și adăpost, sunt amenințate, la nivel mondial, de perturbările mediului. În plus, degradarea mediului afectează, în mod disproporționat, persoanele aflate în situații vulnerabile, cu dimensiuni specifice de gen și intergeneraționale. Deși justificarea implicării Consiliului Europei în domenii specifice este clară, este important să reamintim faptul că Consiliul Europei nu este o organizație de mediu care urmărește o schimbare radicală sau generală în sectorul său de cooperare. Unele resurse extrabugetare propuse în Program și Buget se referă deja la proiecte cu obiective de mediu care depășesc domeniul de aplicare „tradițional” al Consiliului Europei. Aceste proiecte servesc drept „laborator” pentru a testa valoarea adăugată a Consiliului Europei în acest domeniu și pentru a inspira politicile organizaționale în viitor. Este important să reamintim că proiectele trebuie să se bazeze pe jurisprudența Curții Europene sau pe recomandările organelor consultative și de monitorizare ale Consiliului Europei. Ca atare, este de așteptat ca acestea să rămână destul de limitate pentru moment și să se concentreze pe domenii specifice de intervenție. Proiectele de cooperare specifice ar putea acoperi următoarele aspecte.

- a) Cadrul juridic și de reglementare/politicile durabile - pentru a armoniza legislația națională privind protecția mediului cu standardele de mediu internaționale și europene, în conformitate cu abordarea bazată pe drepturile omului a Consiliului Europei.
- b) Cadrul instituțional și punerea în aplicare - pentru a dezvolta capacitățile instituționale, know-how-ul și resursele în vederea implementării eficiente a legislației existente și a stopării degradării mediului.
- c) Cooperare și coordonare - pentru a consolida cooperarea între state și instituții.
- d) Conștientizarea și educația în domeniul mediului - pentru a spori înțelegerea provocărilor de mediu de către autorități și a crește gradul de conștientizare cu privire la măsurile de mitigare care ar putea fi utilizate pentru abordarea acestora.

3) Îmbunătățirea metodelor și practicilor de lucru ale Consiliului Europei

Îmbunătățirea metodelor de lucru în conformitate cu bunele practici ecologice este denumită, de obicei, proces de ecologizare, prin care o organizație se angajează într-o tranziție către o mai mare sustenabilitate ecologică în ceea ce privește gestionarea infrastructurilor și operațiunilor sale (achiziții, resurse umane, gestionarea infrastructurilor, deplasări, evenimente, tehnologii ale informației și comunicațiilor).

În contextul procesului său general de reformă, Consiliul Europei a analizat metodele și practicile sale de lucru pentru a-și reduce impactul general asupra mediului. Acțiunile concrete vizează eficiența energetică, consumul de hârtie, cateringul, gestionarea deșeurilor și măsurile de reducere a poluării, precum și campaniile de informare care încurajează personalul să adopte comportamente sănătoase și ecologice.

Politicile și măsurile menționate mai sus sunt discutate și au fost implementate pentru Consiliul Europei în ansamblu și nu, în mod specific, pentru sectorul cooperării. Cu toate acestea, sectorul cooperării, datorită naturii sale extrem de operaționale în domeniu, poate deveni un laborator pentru dezvoltare.

Consiliul Europei și-a menținut rolul de lider în elaborarea de standarde în era digitală pentru a proteja drepturile omului, atât online, cât și offline, și în varii contexte. Având în vedere că inteligența artificială (IA) este cea mai fascinantă tehnologie a timpului nostru, adoptarea, în mai 2024 a [Convenției-cadru privind inteligența artificială, drepturile omului, democrația și statul de drept](#), bazată pe standardele Consiliului Europei și pe alte standarde internaționale relevante și cu potențial de aplicare la nivel mondial, a reprezentat o realizare majoră a Organizației. Convenția-cadru a fost deschisă spre semnare la 5 septembrie 2024.

Consiliul Europei recunoaște impactul pozitiv și oportunitățile create de tehnologiile digitale noi și emergente, recunoscând, în același timp, necesitatea de a atenua riscul consecințelor negative ale utilizării acestora asupra drepturilor omului, democrației și statului de drept, inclusiv noile forme de violență împotriva femeilor și a grupurilor vulnerabile generate și amplificate de tehnologiile moderne. Acest prim instrument global obligatoriu din punct de vedere juridic urmărește să garanteze că IA respectă standardele comune privind drepturile omului, democrația și statul de drept și minimizează riscul subminării acestora. Tratatul și cadrul său de implementare oferă, de asemenea, noi oportunități de cooperare cu statele care vor fi luate în considerare, după caz, pe parcursul implementării Planului de Acțiuni.

3.1.2 LECȚIILE ÎNVĂȚATE

Programul comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei „Parteneriatul pentru Buna Guvernare” - Faza II și Planul de Acțiuni pentru Republica Moldova pe anii 2021-2024 au fost evaluate de evaluatori independenți care au constatat, printre altele, că:

- intervențiile Planului de Acțiuni sunt determinate de cerere, răspund necesităților și priorităților Republicii Moldova în diferite domenii de cooperare și sunt relevante pentru procesul de reformă în curs, în special pe calea aderării la UE;
- rezultatele Planului de Acțiuni au contribuit sau sunt susceptibile de a contribui la consolidarea capacității instituționale a partenerilor naționali, urmată de îmbunătățiri ale legislației și politicilor în domeniile prioritare de cooperare;
- implementarea Planului de Acțiuni a abordat provocările unice reprezentate de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, în special necesitățile emergente ale autorităților naționale de a răspunde rapid și, în mod coordonat, la criza refugiaților;
- implementarea Planului de Acțiuni a fost sporită și a beneficiat de o bună cooperare cu o serie de donatori bilaterali, organizații internaționale și organizații internaționale neguvernamentale specializate (OING-uri);
- monitorizarea orientată spre rezultate trebuie consolidată, concentrându-se mai mult pe utilizarea ulterioară a noilor cunoștințe, abilități și competențe; indicatorii calitativi pot juca un rol productiv în această privință;
- vizibilitatea și calitatea aplicării abordării bazate pe drepturile omului trebuie dezvoltate în continuare, pe baza experiențelor și practicilor bune, asigurându-se că lacunele, progresele și impactul în ceea ce privește drepturile omului sunt măsurate în raport cu standardele în materie de drepturi ale omului, identificând titularii de obligații și titularii de drepturi și că obiectivele și indicatorii sunt bine definiți;
- abordarea integratoare a dimensiunii de gen trebuie consolidată în continuare prin promovarea și integrarea mai sistematică a egalității de gen (instrumente informatice practice, formare, indicatori) în proiecte și programe, completând activitatea desfășurată în domeniile prioritare de cooperare;
- necesitățile privind resursele umane, recrutarea și gestionarea în cadrul Planului de Acțiuni trebuie să rămână prioritare pentru a asigura implementarea eficace a Planului de Acțiuni și trebuie abordate în cadrul unei strategii de resurse umane la diferite niveluri;
- valoarea adăugată a Consiliului Europei ca executant de programe și rolul său unic în facilitarea agendei de aderare la UE sunt recunoscute pe scară largă.

Prezentul Plan de Acțiuni ia în considerare, de asemenea, lecțiile învățate pe parcursul implementării Planului de Acțiuni pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, inclusiv următoarele:

- Implementarea Planului de Acțiuni în 2021 în contextul pandemiei Covid-19 cu dependența sporită de activitățile online a avut avantajul neașteptat de a spori capacitatea Consiliului Europei de a ajunge la mai mulți beneficiari din regiuni. Echipele de proiect ale Consiliului Europei au învățat despre raportul cost-eficacitate al activităților online. Cu toate acestea, experiența dobândită nu poate fi transferată decât într-o anumită măsură în viitoarele practici de implementare, deoarece persistă provocări în ceea ce privește eficiența deplină a modurilor online și hibride, în special în ceea ce privește transferul de cunoștințe, pe care proiectele au trebuit să le abordeze pe parcurs.

- Ca urmare a consecințelor războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei și a necesităților emergente ale autorităților naționale de a face față afluxului de refugiați, în 2022, Consiliul European și-a extins portofoliul în Republica Moldova, concentrându-se pe protecția refugiaților care fugeau de războiul din Ucraina. Ulterior, în 2023, relevanța Planului de Acțiuni a crescut ca urmare a dobândirii de către Republica Moldova a statutului de candidat la UE și a deschiderii negocierilor de aderare. Ținând cont de impactul preconizat al intervențiilor Consiliului European, flexibilitatea și adaptabilitatea activităților din cadrul Planului de Acțiuni rămân importante pentru a răspunde noilor provocări și pentru a sprijini agenda de reforme pentru aderarea Republicii Moldova, bazată pe standardele Consiliului European.
Ca urmare a parteneriatelor puternice cu părțile interesate din cadrul Planului de Acțiuni, este de așteptat ca intensitatea cooperării să fie foarte ridicată și să crească, depășind chiar numărul inițial definit de activități de proiect. Prin urmare, este necesar să se ia în considerare posibile creșteri ale bugetelor proiectelor pentru a acoperi nevoile emergente ale partenerilor în materie de expertiză și în alte domenii.
- Implicarea regulată a organizațiilor societății civile (OSC-uri) în activitățile proiectelor este esențială pentru consolidarea protecției drepturilor omului ale grupurilor vulnerabile, deoarece OSC-urile continuă să joace un rol-cheie în prevenire, furnizarea de servicii și protecție. Cooperarea și coordonarea între autoritățile din Republica Moldova și autoritățile internaționale și organizațiile locale consolidează răspunsul la nevoile celor mai vulnerabili.
- În timpul reuniunilor Comitetului Director al Planului de Acțiuni, participanții au reiterat importanța flexibilității și adaptabilității Planului de Acțiuni. Acordarea statutului de țară candidată de către Uniunea Europeană a necesitat ajustări ale Planului de Acțiuni în conformitate cu obiectivele sale generale, astfel încât să ofere sprijin țării în agenda sa de reformă pentru aderare, pe baza standardelor Consiliului European.
- Coordonarea continuă cu părțile interesate și partenerii naționali cu privire la progresele înregistrate în implementarea, identificarea riscurilor și găsirea de soluții de atenuare sunt esențiale pentru identificarea de măsuri care să abordeze nevoile emergente și să obțină rezultate durabile și semnificative. Menținerea unor canale de comunicare deschise între autorități și parteneri cu privire la aspecte care sunt intersecționale și implică cooperarea între mai multe agenții permite crearea de sinergii sub forma fertilizării încrucișate și a „mutualizării” anumitor instrumente sau eforturi de promovare.
- Reuniunile și schimburile cu părțile interesate locale din regiuni au arătat că nivelul de înțelegere și de pregătire al părților interesate locale variază, iar prezența și implicarea OSC-urilor locale sunt importante pentru asigurarea unor rezultate semnificative. Reuniunile comune între partenerii locali pentru schimbul de experiență constituie o bună practică pentru sporirea eficacității.
- Este necesară o atenție continuă pe schimbarea mentalităților. Strategiile care vizează schimbarea convingerilor, de exemplu în ceea ce privește aplicarea predominantă a abordărilor punitive în sistemul de justiție penală, trebuie să fie răspândite la toate nivelurile din domeniul justiției penale și să depășească îmbunătățirea cadrului juridic. Idei precum resocializarea, pronunțarea unor sentințe mai umane, echilibrul de gen și schimbarea comportamentală s-au confruntat cu reticența inițială din partea partenerilor. De aceea, este esențial să se recunoască natura pe termen lung a acestor provocări și să se sublinieze importanța persistenței și a angajamentului consecvent pentru a încuraja acceptarea și înțelegerea. Înțelegând că inițiativele transformative necesită timp, Consiliul European trebuie să sublinieze importanța unui angajament pe termen lung pentru schimbarea comportamentală.
- În cazuri specifice, acordarea de subvenții părților interesate naționale, în special OSC-urilor, a fost o măsură eficientă și eficace.

3.1.3 GESTIONAREA RISCURILOR ȘI DURABILITATEA

Datorită naturii mandatului său, Consiliul Europei operează în medii complexe și instabile care îl expun la riscuri. Analiza riscurilor Planului de Acțiuni și posibilele strategii de atenuare sunt identificate în Anexa II la prezentul Plan de Acțiuni, pe baza Politicii de gestionare a riscurilor¹⁶⁰ și a Liniilor directoare privind gestionarea riscurilor ale Consiliului Europei. Toate proiectele implementate în cadrul Planului de Acțiuni au propriile strategii de evaluare a riscurilor și de atenuare a acestora. Riscurile identificate în cadrul activităților de cooperare sunt incluse în registrul riscurilor organizaționale, care este adus, în mod periodic, în atenția Secretarului General și a Grupului de conducere superioară al Consiliului Europei. Auditul intern, auditul extern și Comitetul Consultativ de Supraveghere vor analiza rezultatele.

Consiliul Europei atenuază riscurile de finanțare prin activități continue de strângere de fonduri cu donatori, prin includerea finanțării pentru planurile de acțiuni în Bugetul ordinar și printr-o planificare strategică diligentă și o comunicare constantă cu toate părțile interesate implicate în implementarea Planului de Acțiuni.

Situația volatilă cauzată de apropierea războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei generează numeroase riscuri, care sunt prezentate în registrul riscurilor din Anexa II de mai jos. Aceste riscuri includ, printre altele, o posibilă propagare a războiului în Republica Moldova, acțiuni subversive ale Federației Ruse în Republica Moldova pentru a influența alegerile, polarizarea sporită a societății din cauza unei astfel de influențe, un nou aflus masiv de refugiați și o fluctuație ridicată a personalului guvernamental și neguvernamental și a altor parteneri-cheie.

3.2 CONTRIBUȚIA LA OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

Consiliul Europei s-a angajat de mult timp să promoveze implementarea la nivel național a [Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale Organizației Națiunilor Unite](#) (ODD-uri). În plus, [Declarația de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre](#), adoptată la cel de-al 4-lea Summit al Șefilor de State și de Guverne ai Consiliului Europei, impune o cooperare sporită și dezvoltarea de sinergii suplimentare cu Organizația Națiunilor Unite (ONU), în special în ceea ce privește implementarea ODD-urilor. În acest context, implementarea Planului de Acțiuni va susține eforturile autorităților Republicii Moldova în realizarea următoarelor ODD-uri, în special a Obiectivelor 1, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 13, 15 și 16.

- **Obiectivul 1. Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context**

Acțiunile Consiliului Europei care urmează să fie implementate în Republica Moldova în domeniile: (2.2) promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil, acționând pentru egalitate, diversitate și respect (2.3) și ancorarea valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 1, în special a țintelor 1.1,¹⁶¹ 1.2,¹⁶² 1.3¹⁶³ și 1.5.¹⁶⁴

- **Obiectivul 3. Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă**

Acțiunile întreprinse în cadrul noului Plan de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 în domeniile promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acționării pentru egalitate, diversitate și respect (2.3), consolidării încrederii în instituțiile publice (2.4) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 3, în special a țintelor 3.5¹⁶⁵ și 3.8.¹⁶⁶

¹⁶⁰ Politica revizuită de gestionare a riscurilor a fost adoptată de Secretarul General al Consiliului Europei la 15 decembrie 2023 și a intrat în vigoare imediat. Pentru a promova o abordare pragmatică, coerentă și transparentă a gestionării riscurilor în cadrul Consiliului Europei, această versiune actualizează dispozițiile politicii anterioare (adoptată în 2016) prin: plasarea gestionării riscurilor într-o perspectivă instituțională mai largă; asigurarea complementarității cu celelalte componente ale sistemului de guvernare al Organizației (cum ar fi controlul intern, protecția datelor, etica, gestionarea crizelor și continuitatea activității); implementarea recomandărilor Direcției de Supraveghere Internă și ale Comitetului Consultativ de Supraveghere al Consiliului Europei; și clarificarea rolurilor și responsabilităților în cadrul Organizației. Contribuind la o mai mare maturitate în gestionarea riscurilor care pot afecta Consiliul Europei, politica revizuită va consolida, de asemenea, sistemul de guvernare al Organizației.

¹⁶¹ Obiectivul 1, ținta 1: Până în 2030, eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 \$ pe zi.

¹⁶² Obiectivul 1, ținta 2: Până în 2030, reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.

¹⁶³ Obiectivul 1, ținta 3: Implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.

¹⁶⁴ Obiectivul 1, ținta 5: Până în 2030, crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.

¹⁶⁵ Obiectivul 3, ținta 5: Întărirea prevenirii și tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool.

¹⁶⁶ Obiectivul 3, ținta 8: Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente și vaccinuri esențiale sigure, eficiente, de calitate și la prețuri accesibile, pentru toți.

- **Obiectivul 4. Asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții, pentru toți**

Sprrijinul acordat de Consiliul Europei Republicii Moldova în domeniile promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunii pentru egalitate, diversitate și respect (2.3) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) va contribui la realizarea Obiectivului 4, mai exact a țintelor 4.1,¹⁶⁷ 4.2,¹⁶⁸ 4.3,¹⁶⁹ 4.4,¹⁷⁰ 4.5,¹⁷¹ 4.6,¹⁷² 4.7,¹⁷³ 4.a,¹⁷⁴ 4.b¹⁷⁵ și 4.c.¹⁷⁶

- **Obiectivul 5. Realizarea egalității de gen și emanciparea tuturor femeilor și fetelor**

Acțiunile întreprinse în cadrul noului Plan de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 în domeniile garantării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (2.1), promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunii pentru egalitate, diversitate și respect (2.3), consolidării încrederii în instituțiile publice (2.4), susținerii siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor (2.5) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 5, în special a țintelor 5.1,¹⁷⁷ 5.2,¹⁷⁸ 5.3,¹⁷⁹ 5.4,¹⁸⁰ 5.5,¹⁸¹ 5.6,¹⁸² 5.a,¹⁸³ 5.b¹⁸⁴ și 5.c.¹⁸⁵

¹⁶⁷ Obiectivul 4, ținta 1: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării.

¹⁶⁸ Obiectivul 4, ținta 2: Până în 2030, asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.

¹⁶⁹ Obiectivul 4, ținta 3: Până în 2030, asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.

¹⁷⁰ Obiectivul 4, ținta 4: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, obținerea unui loc de muncă decent și antreprenoriatul.

¹⁷¹ Obiectivul 4, ținta 5: Până în 2030, eliminarea disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile

¹⁷² Obiectivul 4, ținta 6: Până în 2030, asigurarea faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, sunt alfabetizați și pot efectua calcule matematice de bază.

¹⁷³ Obiectivul 4, ținta 7: Asigurarea, până în 2030, că toți elevii și studenții dobândesc cunoștințele și abilitățile necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenie globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

¹⁷⁴ Obiectivul 4, ținta a: Construirea și modernizarea unităților de învățământ care să țină seama de copii, persoanele cu dizabilități și dimensiunea de gen și care să ofere tuturor medii de învățare sigure, neviolente, incluzive și eficiente.

¹⁷⁵ Obiectivul 4, ținta b: Până în 2020, extinderea substanțială, la nivel mondial, a numărului de burse disponibile țărilor în curs de dezvoltare, în special țărilor cel mai puțin dezvoltate, micilor state insulare în curs de dezvoltare și țărilor africane, pentru înscrierea în învățământul superior, inclusiv formarea profesională și tehnologia informației și comunicațiilor, programe tehnice, de inginerie și științifice, în țările dezvoltate și în alte țări în curs de dezvoltare.

¹⁷⁶ Obiectivul 4, ținta c: Până în 2030, creșterea substanțială a numărului profesorilor calificați, inclusiv prin cooperarea internațională pentru formarea cadrelor didactice în țările în curs de dezvoltare, în special în țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare.

¹⁷⁷ Obiectivul 5, ținta 1: Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

¹⁷⁸ Obiectivul 5, ținta 2: Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului de ființe umane, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare.

¹⁷⁹ Obiectivul 5, ținta 3: Eliminarea tuturor practicilor dăunătoare, cum ar fi căsătoria minorilor, căsătoria precoce și forțată și mutilarea genitală feminină.

¹⁸⁰ Obiectivul 5, ținta 4: Recunoașterea și monetizarea sarcinilor de îngrijire neremunerate și activităților casnice prin furnizarea de servicii publice, infrastructură și politici de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în cadrul gospodăriei și familiei, la nivel național.

¹⁸¹ Obiectivul 5, ținta 5: Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

¹⁸² Obiectivul 5, ținta 6: Asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă și a drepturilor reproductive, în conformitate cu prevederile Programului de acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare și ale Platformei de acțiune de la Beijing și a documentelor finale ale conferințelor de revizuire ale acestora.

¹⁸³ Obiectivul 5, ținta a: Întreprinderea de reforme pentru a acorda femeilor drepturi egale la resursele economice, precum și acces la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, servicii financiare, moștenire și resurse naturale, în conformitate cu legislația națională.

¹⁸⁴ Obiectivul 5, ținta b: Intensificarea utilizării tehnologiei favorabile, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor, pentru a promova emanciparea femeilor.

¹⁸⁵ Obiectivul 5, ținta c: Adoptarea și consolidarea unor politici solide și a unei legislații aplicabile pentru promovarea egalității de gen și a emancipării tuturor femeilor și fetelor, la toate nivelurile.

- **Obiectivul 8. Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a muncii decente pentru toți**

Consiliul Europei va contribui la realizarea Obiectivului 8, în special a țintelor 8.5,¹⁸⁶ 8.6,¹⁸⁷ 8.7¹⁸⁸ și 8.8¹⁸⁹, prin sprijinirea părților interesate relevante din Republica Moldova în domeniile garantării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (2.1), promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunii pentru egalitate, diversitate și respect (2.3) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6).

- **Obiectivul 10. Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări**

Acțiunile Consiliului Europei care urmează să fie implementate în Republica Moldova în domeniile garantării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (2.1), promovării justiției sociale, sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunii pentru egalitate, diversitate și respect (2.3) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 10, mai exact a țintelor 10.2,¹⁹⁰ 10.3¹⁹¹ și 10.7.¹⁹²

- **Obiectivul 11. Orașe și a așezări umane incluzive, sigure, reziliente și durabile**

Acțiunile întreprinse în cadrul noului Plan de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 în domeniile promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunii pentru egalitate, diversitate și respect (2.3), apărării siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor (2.5) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 11, în special a țintelor 11.1,¹⁹³ 11.3,¹⁹⁴ 11.4,¹⁹⁵ 11.7¹⁹⁶ și 11.b.¹⁹⁷

- **Obiectivul 13. Măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor**

Consiliul Europei va contribui la realizarea Obiectivului 13, în special a țintelor 13.1,¹⁹⁸ 13.2¹⁹⁹ și 13.3,²⁰⁰ prin sprijinirea părților interesate relevante din Republica Moldova în domeniile garantării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (2.1), promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6).

¹⁸⁶ Obiectivul 8, ținta 5: Până în 2030, atingerea unei ocupări depline și productive a forței de muncă, locuri de muncă decente pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoane cu dizabilități și remunerație egală pentru muncă egală.

¹⁸⁷ Obiectivul 8, ținta 6: Până în 2020, reducerea substanțială a ponderii tinerilor care nu au un loc de muncă, nici nu urmează cursuri de educație sau formare.

¹⁸⁸ Obiectivul 8, ținta 7: Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.

¹⁸⁹ Obiectivul 8, ținta 8: Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei cu locuri de muncă precare.

¹⁹⁰ Obiectivul 10, ținta 2: Până în 2030, abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de alte caracteristici.

¹⁹¹ Obiectivul 10, ținta 3: Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității economice, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

¹⁹² Obiectivul 10, ținta 7: Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.

¹⁹³ Obiectivul 11, ținta 1: Până în 2030, accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și modernizarea cartierelor sărace.

¹⁹⁴ Obiectivul 11, ținta 3: Până în 2030, îmbunătățirea urbanizării incluzive și durabile și a capacității de planificare și gestionare participative, integrate și durabile a așezărilor umane în toate țările.

¹⁹⁵ Obiectivul 11, ținta 4: Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural mondial.

¹⁹⁶ Obiectivul 11, ținta 7: Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități.

¹⁹⁷ Obiectivul 11, ținta b: Până în 2020, creșterea substanțială a numărului de orașe și așezări umane care adoptă și implementează politici și planuri integrate pentru incluziune, utilizarea eficientă a resurselor, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, reziliența la dezastre, precum și dezvoltarea și implementarea, în conformitate cu Cadrul de la Sendai pentru Reducerea Riscurilor de Dezastre 2015-2030, a gestionării holistice a riscurilor de dezastre, la toate nivelurile.

¹⁹⁸ Obiectivul 13, ținta 1: Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare la riscurile legate de climă și dezastrelor naturale în toate țările.

¹⁹⁹ Obiectivul 13, ținta 2: Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.

²⁰⁰ Obiectivul 13, ținta 3: Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

- **Obiectivul 15. Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate**

Acțiunile Consiliului Europei care urmează să fie implementate în Republica Moldova în domeniul promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2) vor contribui la realizarea Obiectivului 15, mai exact a țintelor 15.3,²⁰¹ 15.5²⁰² și 15.9.²⁰³

- **Obiectivul 16. Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile**

Sprijinul acordat de Consiliul Europei Republicii Moldova în domeniile garantării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (2.1), promovării justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil (2.2), acțiunilor pentru egalitate, diversitate și respect (2.3), consolidării încrederii în instituțiile publice (2.4), susținerii siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor (2.5) și ancorării valorilor democratice în societățile europene (2.6) vor contribui la realizarea Obiectivului 16, în special a țintelor 16.1,²⁰⁴ 16.3,²⁰⁵ 16.4,²⁰⁶ 16.5,²⁰⁷ 16.6,²⁰⁸ 16.10,²⁰⁹ 16.a²¹⁰ și 16.b.²¹¹

3.3 COORDONARE

Coordonarea pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor și relevanța acțiunilor Consiliului Europei se realizează la diferite niveluri și în diferite forumuri, inclusiv în cadrul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

Activitățile Consiliului Europei sunt definite și implementate astfel încât să se concentreze asupra domeniilor în care Organizația are o expertiză și o valoare adăugată solide. Cooperarea comună cu autoritățile din Republica Moldova va fi dezvoltată pe baza unei analize aprofundate a obiectivelor urmărite de alte organizații și actori internaționali din domeniu, precum și a activităților întreprinse și/sau planificate de aceștia pentru atingerea acestor obiective.

La 23 iunie 2022, Consiliul European a acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată la UE. În decembrie 2023, Consiliul a deschis negocierile de aderare cu Republica Moldova, felicitând-o pentru progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivelor din cadrul statutului său de candidat. Pentru a asigura relevanța acțiunilor sale, Consiliul Europei lucrează în strânsă coordonare cu partenerii internaționali relevanți, în special Uniunea Europeană (UE) și cu precădere Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova. Prezentul Plan de Acțiuni va fi implementat în contextul Planului Național de Acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la UE pentru anii 2024-2027, care a fost elaborat în cooperare cu numeroase instituții și în consultare activă cu societatea civilă și adoptat de Guvernul Republicii Moldova în octombrie 2023.

Coordonarea este, de asemenea, asigurată cu alți parteneri internaționali, inclusiv agențiile Organizației Națiunilor Unite (ONU), cum ar fi Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR) și ONU Femei, precum și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Misiunea de Parteneriat a UE.

²⁰¹ Obiectivul 15, ținta 3: Până în 2030, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații și depunerea de eforturi pentru a atinge o lume neutră din punct de vedere al degradării solului.

²⁰² Obiectivul 15, ținta 5: Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, a stopa pierderea biodiversității și, până în 2020, a proteja și preveni extincția speciilor amenințate.

²⁰³ Obiectivul 15, ținta 9: Până în 2020, integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii și planurile de reducere a sărăciei.

²⁰⁴ Obiectivul 16, ținta 1: Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și a ratelor de deces ce rezultă din acestea, pretutindeni.

²⁰⁵ Obiectivul 16, ținta 3: Promovarea statutului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesului egal la justiție pentru toți.

²⁰⁶ Obiectivul 16, ținta 4: Până în 2030, reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de arme, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de criminalitate organizată.

²⁰⁷ Obiectivul 16, ținta 5: Reducerea substanțială a corupției și mitei sub toate formele lor.

²⁰⁸ Obiectivul 16, ținta 6: Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

²⁰⁹ Obiectivul 16, ținta 10: Asigurarea accesului publicului la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

²¹⁰ Obiectivul 16, ținta a: Consolidarea instituțiilor naționale relevante, inclusiv prin cooperare internațională, pentru consolidarea capacității la toate nivelurile, în special în țările în curs de dezvoltare, pentru a preveni violența și a combate terorismul și criminalitatea.

²¹¹ Obiectivul 16, ținta b: Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru dezvoltarea durabilă.

Ori de câte ori este cazul, sunt create platforme de coordonare cu alte organizații internaționale și sunt întreprinse activități comune.

Pentru a asigura eficiența și a evita suprapunerea activităților, Consiliul Europei își coordonează, de asemenea, activitatea cu agențiile de dezvoltare și ambasaderele statelor sale membre/observatoare.

3.4 FINANȚARE

Necesitățile globale de finanțare ale Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 sunt estimate la 30 de milioane EUR. Finanțarea în valoare de 8 milioane EUR (26,7 % din necesitățile estimate) a fost asigurată până la 10 octombrie 2024.

Proiectele din cadrul Planului de Acțiuni urmează să fie finanțate din mai multe surse. Finanțarea va fi asigurată din Bugetul ordinar al Consiliului Europei, din contribuțiile voluntare ale țărilor donatoare și din programele comune ale Uniunii Europene/Consiliului Europei, cum ar fi Parteneriatul pentru Buna Guvernare.²¹²

Ca rezultat direct al [Declarației de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre](#), care recunoaște importanța dimensiunii de cooperare a Consiliului Europei, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a inclus, pentru prima dată, în Bugetul său ordinar pe anii 2024-2027 o contribuție pentru dimensiunea de cooperare. Furnizarea unei surse de finanțare mai stabile și mai previzibile pentru activitățile de cooperare asigură o implementare mai eficace și mai eficientă a Planurilor de Acțiuni. În plus, această abordare asigură faptul că proiectele de cooperare pot fi concepute, implementate și evaluate pentru impactul lor pe termen lung, fără întreruperi. În mod special, în primul său an, 2025, Planul de Acțiuni va beneficia de o injecție puternică din partea acestei contribuții pentru a permite demararea la timp și susținută a proiectelor sale.

Ca urmare a acestei contribuții, raportarea cu privire la acest Plan de Acțiuni, ca și în cazul altor Planuri de Acțiuni, va fi îmbunătățită în comparație cu Planurile de Acțiuni anterioare, printr-un raport scris anual privind progresele înregistrate în implementare.

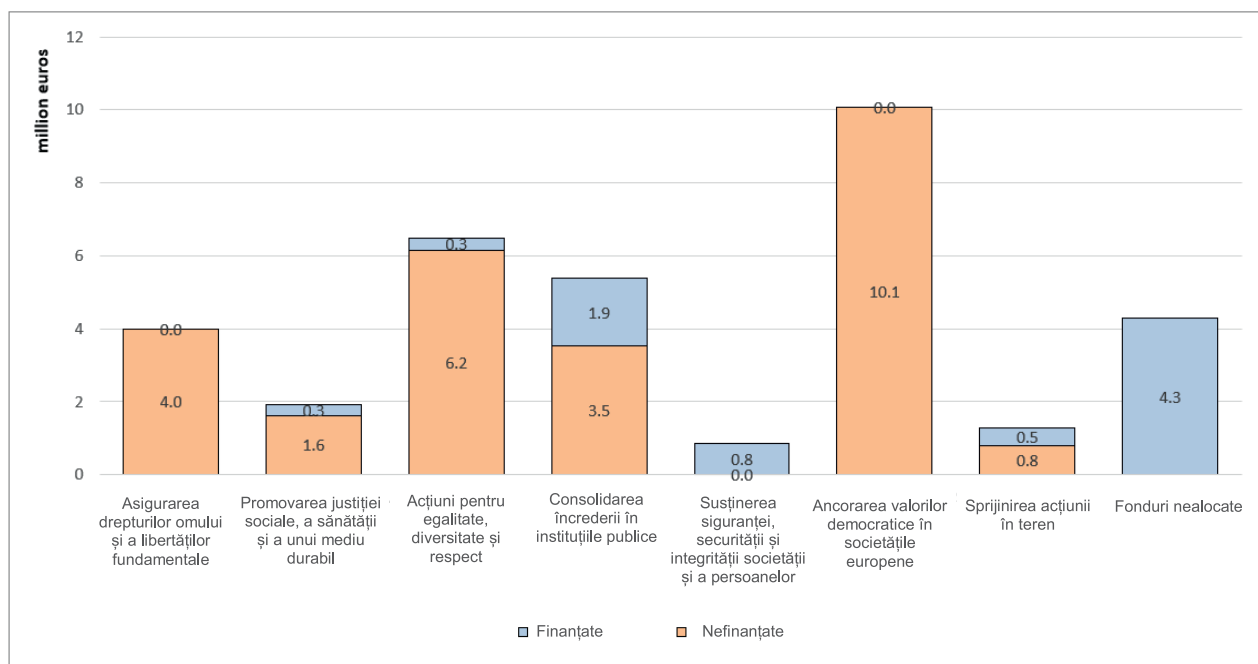
Coordonarea implementării Planului de Acțiuni generează costuri generale de gestionare care nu depășesc 7% din costurile directe ale Planului de Acțiuni.

În conformitate cu strategia de mobilizare a resurselor a Consiliului Europei, eforturile de strângere de fonduri sub coordonarea Direcției Coordonare Programe (DCP) se concentrează asupra Planului de Acțiuni în ansamblu. Finanțarea la nivelul Planului de Acțiuni, în mod special, oferă flexibilitate pentru alocarea fondurilor acolo unde acestea sunt cel mai necesare (cum ar fi atunci când se abordează necesitățile de cooperare emergente) și acolo unde este cel mai probabil să contribuie la durabilitatea reformelor politice și instituționale esențiale. Consiliul Europei promovează, de asemenea, acorduri-cadru de cooperare pe termen lung și contracte multianuale cu principalii parteneri și donatori pentru a facilita parteneriate strategice și eficace și pentru a asigura o finanțare previzibilă și flexibilă.

Continuarea sprijinului financiar pentru prezentul Plan de Acțiuni va permite Organizației să se bazeze și să creeze activități care susțin principiile Convenției Europene a Drepturilor Omului (Convenția) și alte instrumente juridice și standarde ale Consiliului Europei. Consiliul Europei urmărește din ce în ce mai mult să pună în aplicare mai degrabă prioritățile strategice convenite, decât proiectele și activitățile individuale.

Structura prezentului Plan de Acțiuni pentru anii 2025-2028 este aliniată la structura Programului și Bugetului Consiliului Europei și la cele două cicluri bugetare bienale ale acestuia, pentru a spori consecvența, complementaritatea și coordonarea.

²¹² Republica Moldova beneficiază în prezent de cea de-a treia fază a Programului comun al Uniunii Europene/Consiliului Europei Parteneriatul pentru Buna Guvernare pentru țările Parteneriatului Estic.

Figura 2: Necesitățile estimate pentru fiecare pilon al Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2025-2028 (în milioane de EUR)

3.5 GUVERNANȚA

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei evaluează rezultatele globale ale implementării Planului de Acțiuni prin intermediul Grupului său de raportori pentru democrație (GR-DEM).

Consiliul Europei va furniza actualizări periodice cu privire la progresele și rezultatele Planului de Acțiuni. În acest scop, Direcția Coordonare Programe (DCP) va prezenta Comitetului de Miniștri rapoarte anuale, intermediare și finale, după cum urmează:

- un raport oral, la 12 și 36 de luni de la data începerii implementării Planului de Acțiuni, pentru a prezenta stadiul de progres după lansarea oficială a acestuia;
- un Raport intermediar de progres, în scris, la 24 de luni de la data începerii implementării Planului de Acțiuni;
- un Raport intermediar de progres, în scris, după încheierea implementării Planului de Acțiuni;
- rapoarte anuale scrise privind progresele înregistrate în implementarea Planului de Acțiuni până la data de 30 iunie a fiecărui an.

În plus, pot fi organizate, după caz, reuniuni de informare cu toate reprezentanțele permanente interesate pe lângă Consiliul Europei, Directorul DCP și Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, în strânsă coordonare cu autoritățile din Republica Moldova. Aceste reuniuni vor constitui o ocazie pentru schimburi de opinii și discuții cu privire la progresele înregistrate în implementarea Planului de Acțiuni, pe de o parte, și la schița successorului acestuia, pe de altă parte.

Din partea Guvernului Republicii Moldova, implementarea Planului de Acțiuni va fi supravegheată de Ministerul Afacerilor Externe. Coordonarea implementării Planului de Acțiuni se va realiza în strânsă consultare cu ministerele de resort și organele relevante.

Progresele înregistrate în cadrul Planului de Acțiuni vor fi, de asemenea, evaluate în comun de către Consiliul Europei și autoritățile din Republica Moldova. În acest scop, va fi instituit un Comitet Director al Planului de Acțiuni, compus din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe și ai altor părți interesate naționale, inclusiv ai societății civile, implicate în implementarea Planului de Acțiuni, precum și din reprezentanți ai Consiliului Europei.

Acest Comitet Director va evalua implementarea proiectelor aprobate, va discuta provocările și propunerile pentru cooperarea viitoare și va recomanda, dacă este cazul, măsuri pentru îmbunătățirea eficacității Planului de Acțiuni. Reuniunile vor avea loc în termen de 24 de luni de la data de începere a implementării Planului de Acțiuni, pentru a evalua implementarea la jumătatea perioadei, și înainte de sfârșitul Planului de Acțiuni, pentru a evalua implementarea generală.

În plus, DCP va adresa rapoarte anuale privind Planul de Acțiuni donatorilor care contribuie la finanțare la nivelul Planului de Acțiuni, în conformitate cu cerințele de raportare.

Contactele Planului de Acțiuni

Direcția Coordonare Programe (DCP)
Consiliul European
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel: + 33 (0)3 90 21 56 54
E-mail : dpc@coe.int
www.coe.int/programmes

Oficiul Consiliului European la Chișinău
Bulevardul Ștefan cel Mare 73/1, Chișinău, MD-2001
Tel: + 373 (0) 22 202 304
E-mail : fieldchisinau@coe.int
www.coe.int/en/web/chisinau

Impact	Obiectiv	Beneficiar final / grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
	<p>O societate mai incluzivă, justă, democratică și rezistentă, cu practici legislative și instituționale îmbunătățite, care vor alinia și mai mult Republica Moldova la standardele europene privind drepturile omului, statul de drept și democrația</p>	<p>Titularii de drepturi din Republica Moldova, în special utilizatorii instanțelor, jurnaliștii; tinerii și grupurile vulnerabile, cum ar fi femeile, copiii, persoanele cu dizabilități, minoritatea romă, persoanele LGBTI, șomerii, migranții și refugiații; deținuții; infractorii aflați în probațiune, pacienții din instituțiile psihiatrice, locuitorii localităților sprijinite</p>	<p>Nivelul de tratament și de protecție a titularilor de drepturi, evaluat în funcție de criterii specifice: - Nivelul de acces al titularilor de drepturi la informațiile privind drepturile lor - Nivelul de acces al titularilor de drepturi la servicii și sprijin specifice - Nivelul de tratament egal și nediscriminare a titularilor de drepturi - Nivelul de participare a titularilor de drepturi la procesele care afectează exercitarea drepturilor</p> <p>Nivelul de acces la justiție pentru grupurile dezavantajate și vulnerabile, evaluat în funcție de următoarele criterii a) accesibil b) fizic c) social</p> <p>Nivelul de încredere publică în protecția drepturilor și libertăților omului, statul de drept, guvernarea democratică și administrația publică la toate nivelurile</p> <p>Nivelul de implicare civică și a tinerilor în comunitățile locale, în funcție de următoarele criterii: - Dorința de a acționa pentru drepturile omului - Dorința de a acționa pentru acțiune socială - Dorința de a participa mai mult la guvernarea locală</p> <p>Nivelul de avansare în procesul de aderare la UE, în special în ceea ce privește îndeplinirea criteriilor de la Copenhaga referitoare la stabilitatea instituțiilor care garantează drepturile omului, democrația, statul de drept și respectarea și protecția minorităților</p>	<p>Jurisprudența CtEDO Rapoartele de monitorizare/consiliere ale organelor Consiliului Europei Rapoartele anuale ale CE Rapoartele inițiale Rapoartele de proiect</p> <p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea progreselor și sondajele experților</p> <p>Sondaje de opinie publică</p> <p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea progreselor, sondajele experților și grupurile de reflecție</p> <p>Rapoartele de monitorizare/consiliere ale organelor Consiliului Europei Rapoartele anuale ale autorităților naționale și ale CE</p>	<p>Nu se aplică</p>

2.1 Asigurarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale				
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
Asigurarea aplicării consecutive a Convenției și a altor standarde conexe ale Consiliului Europei și consolidarea rolului instituțiilor naționale pentru drepturile omului și al OSC-urilor în această aplicare	Funcționarii publici, membrii ai Parlamentului, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsman), Procuratura și Oficiul Agentului Guvernamental, autoritățile judiciare, de urmărire penală și de aplicare a legii, profesioniștii din domeniul juridic și OSC-urile	Numărul de cazuri importante închise de Comitetul de Miniștri Nivelul de executare a hotărârilor Curții Europene evaluat în funcție de următoarele criterii: a) numărul hotărârilor executate; b) timpul mediu de luare a măsurilor de executare; c) schimbările sistematice și/sau structurale care rezultă din problemele identificate de Curtea Europeană; d) numărul de cazuri noi comunicate de Curtea Europeană	Rapoartele anuale ale Comitetului de Miniștri privind supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene Bazele de date HUDOC și HUDOC-Exec, Rapoartele anuale ale Comitetului de Miniștri privind supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene Planurile de acțiune/rapoarte ale Agentului Guvernamental către Comitetul de Miniștri, rapoarte ale OSC-urilor specializate, baza de date HUDOC-Exec și Rapoartele anuale ale Comitetului de Miniștri privind supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene Baza de date HUDOC-Exec, Rapoartele anuale ale Comitetului de Miniștri privind supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene de proiect	Autoritățile Republicii Moldova își mențin angajamentul de a asigura executarea hotărârilor Curții Europene cu privire la Republica Moldova, precum și de a îmbunătăți legislația, politicile și practicile pentru a implementa mai bine Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la nivel național, în beneficiul titularilor de drepturi
Rezultate				

Rezultate	<p>Îmbunătățirea legislației, a politicilor și a cunoștințelor pentru a permite implementarea Convenției Europene a Drepturilor Omului la nivel național</p>		<p>Numărul de acte juridice și documente de politică adoptate care sprijină executarea de către instituțiile relevante a hotărârilor Curții Europene la nivel național.</p> <p>Nivelul de cunoaștere a jurisprudenței Curții Europene de către profesioniștii din domeniul juridic evaluat în funcție de următoarele criterii a) percepțiile privind rolul Convenției Europene a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în contextul național; b) accesibilitatea și calitatea informațiilor și cunoștințelor privind practicile CEDO; c) aplicarea practicii CEDO în muncă și provocările asociate cu aceasta</p>	<p>Numărul de recomandări furnizate</p> <p>Numărul de entități sprijinite</p> <p>Numărul de politici/acte publice elaborate și/sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale</p> <p>Numărul de utilizatori ai platformei HELP a Consiliului Europei</p> <p>Număr de persoane din instituții și alți actori implicați</p> <p>Număr de persoane instruite</p>	<p>Baza de date HUDOC-Exec, Rapoartele anuale ale Comitetului de Miniștri privind supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene</p>	
	<p>Furnizarea de asistență juridică, orientări, recomandări, metodologii, consultanță de specialitate și sprijin tehnic pentru instituțiile pentru drepturile omului cu privire la strategiile și mecanismele de protecție în conformitate cu standardele și bunele practici ale Consiliului Europei</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Dorința autorităților relevante de a primi și de a utiliza în practică cunoștințele și capacitățile sporite</p>		

2.2 Promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil				
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
<p>Consolidarea protecției drepturilor omului cu privire la justiția socială, sănătate și un mediu durabil în domeniul biomedical și al sănătății</p>	<p>Părți interesate și profesioniști din domeniul sănătății, entități de afaceri și OSC-uri naționale</p>	<p>Numărul de instituții care adoptă și pun în aplicare politici în domeniile biomedicinii și sănătății, care se bazează pe standardele Consiliului Europei</p>	<p>Statisticile oficiale, rapoartele de monitorizare, rapoartele la nivel de proiect privind aderarea la standardele Consiliului Europei de către profesioniștii din domeniul sănătății în practica de zi cu zi</p>	<p>Autoritățile din Republica Moldova își mențin angajamentul de a îmbunătăți legislația, politicile și practicile în beneficiul titularilor de drepturi</p>
		<p>Numărul de acțiuni de supraveghere întreprinse împotriva profesioniștilor pentru nerespectarea standardelor Consiliului Europei</p>		
<p>Îmbunătățirea legislației, a politicilor și a cunoștințelor naționale privind promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil și protejarea drepturilor omului aferente</p>		<p>Numărul de încălcări ale securității datelor sau de incidente raportate care implică informații personale privind sănătatea</p>	<p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea nivelului de cunoștințe cu privire la Convenția de la Oviedo în rândul partenerilor și al părților interesate naționale</p>	
		<p>Numărul de plângeri oficiale cu privire la probleme de mediu (de ex., poluare, defrișare, degradarea terenurilor), care au fost soluționate în favoarea comunităților sau a persoanelor afectate</p>		
		<p>Nivelul de cunoaștere a Convenției privind drepturile omului și biomedicina (Convenția de la Oviedo) și a protocoalelor adiționale la aceasta în rândul părților interesate naționale, evaluat pe baza următoarelor criterii: a) cunoașterea Convenției de la Oviedo; b) cunoașterea jurisprudenței respective; c) cunoașterea standardelor Convenției</p>	<p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea nivelului de cunoștințe cu privire la Convenția de la Oviedo în rândul partenerilor și al părților interesate naționale</p>	
		<p>Nivelul de cunoaștere a sistemului Cartei Sociale Europene de către părțile interesate naționale evaluat în funcție de a) cunoașterea sistemului Cartei Sociale Europene (CSE) (existența și funcția documentului); b) cunoașterea domeniului de aplicare acoperit de CSE; c) cunoașterea procedurilor respective de către părțile interesate (lucrul la rapoartele alternative); d) cunoașterea jurisprudenței Comitetului European pentru Drepturi Sociale</p>	<p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea nivelului de cunoștințe privind CSE în rândul partenerilor naționali și al partenerilor și al părților interesate naționale</p>	

Rezultate	Furnizarea de asistență juridică, consiliere în materie de politici, formare tematică și sprijin metodologic funcționarilor guvernamentali, profesioniștilor din domeniul sănătății, entităților de business și OSC-urilor		Nivelul de cunoaștere a conținutului și implicațiilor dreptului la un mediu sănătos și durabil în rândul partenerilor și al părților interesate naționale, evaluat în funcție de: a) cunoașterea <u>Convenției Consiliului Europei privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (Convenția de la Berna)</u> și a standardelor sale b) cunoașterea <u>Convenției europene a peisajului a Consiliului Europei și a standardelor sale, c) cunoașterea <u>Acordului EUR-OPA Riscurile majore</u>, a abordării și procedurilor sale de implementare</u>	Raportul la nivel de proiect referitor la evaluarea nivelului de cunoaștere a standardelor europene pentru drepturile omului și mediul durabil în rândul partenerilor și al părților interesate naționale	
	Numărul de recomandări furnizate	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	Disponibilitatea partenerilor și a părților interesate naționale relevante, inclusiv a entităților de business și a societății civile, de a primi și de a utiliza asistență și consultanță de specialitate	
	Numărul de entități sprijinite	Numărul de politici/acte publice elaborate și/sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	
	Număr de persoane din instituții și alți actori implicați	Număr de persoane instruite	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	
			Rapoarte de activitate la nivel de proiect	Rapoarte de activitate la nivel de proiect	

2.3 Acțiuni pentru egalitate, diversitate și respect				
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
<p>Consolidarea luptei împotriva violenței împotriva femeilor (VIF) și a violenței domestice (VD), a discriminării, urii, rasismului și intoleranței și protejarea drepturilor grupurilor vulnerabile, inclusiv ale femeilor, copiilor, persoanelor cu dizabilități, minorității rome, persoanelor LGBTI și migranților</p>	<p>Autoritățile naționale, profesioniștii din domeniul juridic, autoritățile de aplicare a legii, inclusiv organele de promovare a egalității și sistemul judiciar; actorii nestatali, precum OSC-urile și tineretul; membrii Parlamentului, apărătorii drepturilor omului, mass-media și jurnaliștii</p>	<p>Numărul de urmăriri penale cu privire la infracțiunile motivate de prejudecăți, inclusiv cele care vizează grupurile vulnerabile și minoritățile (defalcate pe tipuri de grupuri vulnerabile și minoritare), (defalcate pe cazuri raportate, trimise în instanță și hotărâri pronunțate)</p> <p>Nivelul de aplicare de către profesioniștii din domeniul juridic a standardelor în materie de egalitate de gen, evaluat în funcție de a) luarea în considerare a nevoilor specifice ale victimelor și supraviețuitorilor VIF și VD (timpul petrecut pentru înțelegerea contextului, evaluarea riscurilor și importanța acordată acestui aspect de către profesionistul din domeniul juridic); b) utilizarea unei abordări sensibile la dimensiunea de gen (de ex., prevenirea victimizării secundare)</p> <p>Nivelul de integrare a conținutului sensibil la dimensiunea de gen în conținutul mediatic evaluat în funcție de următoarele criterii a) utilizarea de termeni neutri din punct de vedere al genului b) reprezentarea tuturor genurilor, b) evitarea stereotipurilor c) limbaj pozitiv și respectuos</p>	<p>Statistici oficiale, rapoarte ale OSC-urilor, rapoarte CERİ</p> <p>Raportul la nivel de proiect referitor la evaluarea aplicării standardelor privind egalitatea de gen de către profesioniștii din domeniul juridic</p> <p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea sensibilității la dimensiunea de gen în conținutul media</p>	<p>Autoritățile Republicii Moldova își mențin angajamentul de a îmbunătăți legislația, politicile și practicile, inclusiv comunicarea lor cu victimele violenței, discriminării, discursului de instigare la ură și infracțiunilor motivate de ură și de a proteja drepturile grupurilor vulnerabile, inclusiv femeile, copiii, persoanele cu dizabilități, minoritatea romă, persoanele LGBTI și migranții</p>
Rezultate				

Rezultate	<p>Îmbunătățirea legislației, politicilor și cunoștințelor naționale în domeniul egalității de gen, al anti-discriminării și al protecției drepturilor grupurilor vulnerabile, inclusiv femeile, copiii, persoanele cu dizabilități, minoritatea romă, persoanele LGBTI și migrații</p>	<p>Nivelul de aliniere a cadrului juridic și politic la standardele Consiliului Europei, evaluat pe baza următoarelor criterii: a) recomandările Grupului de experți privind acțiunea împotriva violenței asupra femeilor și violenței domestice (GREVIO) și prevederile Convenției de la Istanbul; b) Convenția privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane (GRETA); c) recomandările organismelor de monitorizare ale Consiliului Europei, precum CERI</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea alinierii cadrului juridic și politic, rapoarte GREVIO, rapoarte GRETA, rapoarte CERI</p>	
	<p>Nivelul de cunoaștere al standardelor de egalitate de gen în rândul profesioniștilor evaluat în funcție de următoarele criterii: a) recunoașterea stereotipurilor de gen; b) percepția rolurilor de gen; c) impactul stereotipurilor asupra comportamentului; d) percepția egalității de gen; e) expunerea la stereotipuri de gen; f) atitudini față de contestarea stereotipurilor</p>	<p>Raportul la nivel de proiect privind evaluarea cunoștințelor privind standardele de egalitate de gen în rândul profesioniștilor</p>		
	<p>Acordarea de asistență juridică, consultanță în materie de politici, formare, evaluare de către experți, recomandări și expertiză tehnică organismelor de promovare a egalității, funcționarilor guvernamentali, sistemului judiciar, profesioniștilor din domeniul educației, lucrătorilor sociali și comunitari, OSC-urilor, mass-media și tinerilor</p>	<p>Numărul de recomandări furnizate</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Autoritățile naționale, sistemul judiciar și organele de aplicare a legii sunt deschise la o abordare sensibilă și informată cu privire la traumă și la acțiuni de răspuns</p>
	<p>Numărul de entități sprijinite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>		
	<p>Numărul de politici/acte publice elaborate și/sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>		
	<p>Număr de persoane din instituții și alți actori implicați</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>		
	<p>Număr de persoane instruite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>		

2.4 Consolidarea încrederii în instituțiile publice				
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
Implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției în conformitate cu standardele Consiliului Europei, în special pentru justiția penală	Profesioniștii din domeniul juridic, reprezentanții autorităților de aplicare a legii, judecătorii, procurorii, personalul secretariatelor instanțelor, mediatorii, conducerea penitenciarelor și a serviciului de probațiune și personalul operațional respectiv, entitățile raportoare din sectorul privat, membrii Parlamentului, partidele politice, OSC-urile.	Nivelul de implementare a Strategiei de reformă a sectorului justiției în raport cu următoarele criterii evaluate în funcție de a) programa implementată în conformitate cu standardele europene privind independența, imparțialitatea și responsabilitatea sistemului judiciar; b) numărul de funcționari judiciari care aplică, în mod eficace, noile standarde și practici; c) numărul de proceduri interne noi și îmbunătățite în conformitate cu standardele și bunele practici europene; d) numărul de trimiteri la standardele și practicile europene în hotărârile instanțelor naționale de-a lungul timpului; e) nivelul de îmbunătățire a instrumentelor bazelor de date pentru a facilita accesibilitatea pentru utilizatori	Raportul Ministerului Justiției privind progresele înregistrate în ceea ce privește Strategia de reformă a sectorului justiției, raportul la nivel de proiect privind evaluarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției.	Sistemul judiciar, organele de aplicare a legii și procuratura sunt angajate să acționeze într-un mod transparent și cu răspundere și sunt dispuse să aplice standardele europene privind independența, imparțialitatea și răspunderea în activitatea lor zilnică
		Numărul de acte juridice și documente de politică/acte administrative/măsuri implementate cu obiectivul de a spori independența și imparțialitatea, eficiența, calitatea și/sau răspunderea sistemului național de justiție	Rapoartele Ministerului Justiției privind progresele înregistrate în ceea ce privește Strategia de reformă a sectorului justiției, rapoartele la nivel de proiect privind evaluarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției	
		% din recomandările (avizele) referitoare la sectorul justiției incluse în politicile, legile și cadrele de reglementare finale	Raportul la nivel de proiect privind evaluarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției	
Rezultat				

		<p>Nivelul de cunoaștere a Strategiei de reformă a sectorului justiției în rândul partenerilor și al părților interesate naționale, evaluat în funcție de a) programa elaborată în conformitate cu standardele europene privind independența, imparțialitatea și răspunderea sistemului judiciar; b) numărul de funcționari judiciari pregătiți cu privire la modul de aplicare eficace a noilor standarde și practici; c) numărul de proceduri interne noi și îmbunătățite în conformitate cu standardele și bunele practici europene; d) numărul de trimiteri la standardele și practicile europene în hotărârile instanțelor naționale de-a lungul timpului; e) nivelul de îmbunătățire a instrumentelor de baze de date pentru a facilita accesibilitatea pentru utilizatori</p>	<p>Raportul Ministerului Justiției privind progresele înregistrate în ceea ce privește Strategia de reformă a sectorului justiției, raportul la nivel de proiect privind evaluarea implementării Strategiei de reformă a sectorului justiției.</p>	
<p>Îmbunătățirea independenței, eficienței și calității sistemului judiciar, a sistemului de executare a pedepselor și modernizarea gestionării instanțelor judecătorești, a penitenciarelor, a sistemului de probațiune și a instituțiilor de tip închis, în conformitate cu standardele europene</p>		<p>Nivelul de aplicare de către instanțele și organele de urmărire penală a metodologiilor și instrumentelor Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) în ceea ce privește gestionarea și datele judiciare, evaluat în funcție de: a) evaluarea utilizării indicatorilor de performanță judiciară; b) analiza metodelor de colectare a datelor, de raportare și de luare a deciziilor aplicate de instanțe și de părțile interesate din sectorul justiției; c) utilizarea de către instanțe a unui mecanism de reducere a întârzierilor; d) numărul de recomandări implementate privind îmbunătățirea comunicării, gestionarea resurselor umane de către instanțe și procuratori; e) progresele înregistrate în ceea ce privește recurgerea la mediere, inclusiv efectul asupra volumului de lucru al instanțelor</p>	<p>Statistici ale instanțelor, rapoarte privind implementarea reformelor/strategiilor din sectorul justiției, rapoarte ale autorităților naționale către Consiliul European și Uniunea Europeană (în cadrul negocierilor de aderare), rapoarte ale Consiliului European și UE de evaluare a progreselor din sectorul justiției, raport la nivel de proiect privind evaluarea aplicării metodologiilor și instrumentelor CEPEJ</p>	

<p>Consolidarea soluționării alternative a litigiilor, cu mediatori calificați și o recurgere sporită la mediere</p>		<p>Numărul de litigii soluționate cu sprijinul mediatorilor</p>	<p>Statistici oficiale</p>	
<p>Utilizarea unui cadru mai bun de condamnare penală, inclusiv sancțiuni comunitare mai eficiente</p>		<p>Numărul de sentințe care implică sancțiuni comunitare adecvate</p>	<p>Statistici judiciare</p>	
<p>Consolidarea competențelor și cunoștințelor actorilor din domeniul justiției penale în vederea aplicării eficiente a garanțiilor fundamentale privind drepturile omului și a abordărilor de reabilitare în contextul procedurilor penale și al executării pedepselor</p>		<p>Nivelul de cunoștințe privind garanțiile fundamentale în contextul procedurilor penale în rândul actorilor din domeniul justiției penale, evaluat în funcție de a) înțelegerea standardelor privind drepturile omului în toate instituțiile de justiție penală, inclusiv în penitenciare și în serviciul de probațiune; b) principiile unui proces echitabil; c) garanțiile împotriva torturii și a relelor tratamente, a violenței între deținuți și a aplicării securității dinamice în penitenciare; d) garanțiile în timpul arestului preventiv și al arestului la domiciliu, precum și alternativele la arestul preventiv; e) standardele de protecție a grupurilor vulnerabile; f) standardele etice și g) alternativele la detenție</p>	<p>Statistici oficiale, rapoarte anuale ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, raport la nivel de proiect privind evaluarea cunoștințelor privind garanțiile fundamentale ale procedurilor penale în rândul actorilor din domeniul justiției penale</p>	
		<p>Numărul de deținuți, infractori aflați în probațiune, pacienți în privința cărora nu au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, dar și a celor pacienți în privința cărora așa tip de măsuri au fost aplicate, angajați în probațiune, instituții de tip închis în programele educaționale, terapeutice, de reintegrare și reabilitare psihosocială în cadrul entităților sprijinite</p>	<p>Statistici oficiale, rapoarte anuale ale Ministerului Justiției și Ministerului Sănătății</p>	

<p>Consolidarea abordării de reabilitare a infractorilor, inclusiv prin sancțiuni comunitare mai eficiente pentru asigurarea reintegrării lor pe parcursul aflării în detenție și în alte medii închise.</p>	<p>Funcționarii publici, personalul penitenciar și de probațiune, personalul medical și nonmedical din penitenciare și instituții psihiatrice</p>	<p>Numărul de entități care pilotează instrumente privind siguranța, securitatea și garanțiile drepturilor omului în penitenciare și instituții de tip închis din Republica Moldova, în conformitate cu standardele Consiliului Europei</p>	<p>Rapoarte la nivel de proiect referitoare la evaluarea aplicării instrumentelor privind siguranța, securitatea și drepturile omului de către consultanți independenți / externi</p>	<p>Aderarea instituțiilor partenere la prioritățile, metodologia de implementare și modalitățile de cooperare convenite. Alocarea și gestionarea fondurilor necesare.</p>
		<p>Numărul de unități cu condiții materiale modernizate în cadrul serviciului medical al penitenciarelor și al spitalului penitenciar; spații de reabilitare psihosocială în instituțiile psihiatrice și centrele de zi de probațiune pilot</p>	<p>Rapoarte anuale ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, rapoarte ale autorităților locale și ale serviciilor comunitare de sănătate mintală</p>	
		<p>Numărul de inițiative comune între autoritățile / părțile interesate din domeniul justiției și al sănătății</p>	<p>Rapoarte anuale ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, rapoarte ale autorităților locale și ale serviciilor comunitare de sănătate mintală</p>	
		<p>Procentul de personal medical și nemedical din penitenciare și instituții psihiatrice care obține calificări în cadrul inițiativelor de dezvoltare profesională</p>	<p>Rapoarte anuale ale Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, rapoarte ale autorităților locale și ale serviciilor comunitare de sănătate mintală</p>	

		<p>Nivelul de integrare a standardelor Consiliului Europei în cadrul juridic și de reglementare privind administrarea penitenciarelor, evaluat în funcție de următoarele criterii a) norme noi/modernizate, proceduri standard de operare și orientări privind abordarea individualizată a gestionării și tratamentul infractorilor în penitenciare și serviciul de probațiune; b) programe de reabilitare psihosocială și c) informații privind garanțiile în timpul tratamentului pacienților din instituțiile psihiatrice în privința cărora nu au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, dar și a celor pacienți în privința cărora așa tip de măsuri au fost aplicate.</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea alinierii cadrului juridic și de reglementare privind administrarea penitenciarelor la standardele Consiliului Europei</p>	
	<p>Numărul de recomandări furnizate</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Membrii sistemului judiciar și ai procuraturii, reprezentanții organelor de aplicare a legii sunt dispuși să participe la activitățile de consolidare a capacităților și să aplice cunoștințele dobândite în activitatea lor zilnică</p>	
	<p>Numărul de entități sprijinite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Membrii sistemului judiciar și ai procuraturii, reprezentanții organelor de aplicare a legii sunt dispuși să participe la activitățile de consolidare a capacităților și să aplice cunoștințele dobândite în activitatea lor zilnică</p>	
	<p>Numărul de politici/acte publice elaborate și/ sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Membrii sistemului judiciar și ai procuraturii, reprezentanții organelor de aplicare a legii sunt dispuși să participe la activitățile de consolidare a capacităților și să aplice cunoștințele dobândite în activitatea lor zilnică</p>	
	<p>Număr de persoane din instituții și alți actori implicați</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Membrii sistemului judiciar și ai procuraturii, reprezentanții organelor de aplicare a legii sunt dispuși să participe la activitățile de consolidare a capacităților și să aplice cunoștințele dobândite în activitatea lor zilnică</p>	
	<p>Număr de persoane instruite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Membrii sistemului judiciar și ai procuraturii, reprezentanții organelor de aplicare a legii sunt dispuși să participe la activitățile de consolidare a capacităților și să aplice cunoștințele dobândite în activitatea lor zilnică</p>	
	<p>Rezultate</p>	<p>Oferirea de expertiză, sprijin metodologic și tehnic, care vizează prevederile de reglementare, instrumentele, normele, protocoalele și procedurile standard de operare; condițiile materiale, standardele de performanță și de calitate în serviciul de probațiune, penitenciare și instituții psihiatrice; tratamentul de sănătate fizică și mentală, programele de reabilitare și reintegrare pentru infractorii cu vulnerabilitate crescută din penitenciare, serviciul de probațiune, și pacienții din instituțiile psihiatrice în privința cărora nu au fost aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, dar și a celor în privința cărora așa tip de măsuri au fost aplicate; capacitatea personalului de a aplica noi standarde și metode de lucru; și cooperarea interinstituțională între actorii din domeniul justiției penale din Republica Moldova.</p>		

2.5 Susținerea siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor				
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze
Consolidarea luptei împotriva corupției, spălării banilor și finanțării terorismului, precum și a criminalității informatice		Nivelul de eficacitate al autorităților de aplicare a legii în ceea ce privește investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție, spălare de bani, finanțare a terorismului și criminalitate informatică, utilizând proceduri și instrumente operaționale evaluate în funcție de următoarele criterii: a) investigații financiare; b) cooperare interinstituțională și schimbul de informații; c) urmărirea, recuperarea și gestionarea activelor		
Consolidarea cooperării interinstituționale în lupta împotriva corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și a criminalității informatice	Reprezentanți ai entităților judiciare și de aplicare a legii, ai organelor anticorupție, ai entităților de supraveghere și raportare CSB/CFT, membri ai Parlamentului, OSC-uri	Nivelul cooperării interinstituționale în cazurile de corupție, spălare de bani, terorism financiar și criminalitate informatică, evaluat în funcție de următoarele criterii a) sisteme și baze de date specializate; b) cooperare internațională; c) cazuri de cooperare; d) recuperarea activelor	Rapoartele MONEYVAL, rapoartele GRECO, rapoartele CPT, recomandările Comisiei de la Veneția, rapoartele OCDE, rapoartele UE, statisticile oficiale, Raportul la nivel de proiect privind evaluarea cooperării între agenții, Raportul la nivel de proiect privind evaluarea alinierii cadrelor legislative și instituționale	Autoritățile Republicii Moldova s-au angajat să îmbunătățească legislația, politicile și practicile în beneficiul protecției victimelor
Îmbunătățirea legislației naționale, a cadrului de reglementare și a politicilor în domeniul combaterii corupției, spălării banilor, finanțării terorismului și criminalității informatice, în conformitate cu standardele europene		Nivelul de aliniere a cadrelor și practicilor legislative și instituționale de combatere a corupției, a spălării banilor (SB), a finanțării terorismului (FT), a finanțării proliferării armelor de distrugere în masă (FP) și a criminalității informatice la standardele europene și internaționale, evaluat în funcție de a) numărul de modificări legislative care vizează alinierea la recomandările FATF și la directivele UE privind combaterea spălării banilor; b) prezența unor evaluări naționale și sectoriale ale riscurilor de SB/FT; c) numărul de instrumente adoptate sau implementate pentru a gestiona riscurile identificate la care este expusă țara; d) numărul de recomandări MONEYVAL și GRECO adoptate sau implementate de autoritățile respective		

<p>Îmbunătățirea cunoștințelor privind standardele europene și internaționale de prevenire și combatere a corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și a criminalității informatice în rândul partenerilor și al părților interesate naționale</p>		<p>Nivelul de cunoaștere a standardelor europene și internaționale privind prevenirea și combaterea corupției, spălării banilor și finanțării terorismului, precum și a criminalității informatice în rândul reprezentanților autorităților judiciare și de aplicare a legii, evaluat în funcție de următoarele criterii a) Sisteme și baze de date specializate; b) Cooperare internațională; c) Cazuri de cooperare; d) Recuperarea activelor</p>	<p>Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea cunoașterii standardelor europene și internaționale privind prevenirea și combaterea corupției, spălării banilor, finanțării terorismului și criminalității informatice în rândul autorităților judiciare și de aplicare a legii</p>	
<p>Îmbunătățirea cunoștințelor și a capacității privind standardele Consiliului Europei pentru un sport etic, incluziv, echitabil și sigur în rândul partenerilor și al părților interesate naționale</p>	<p>Ministerul Tineretului și Sportului, asociații sportive</p>	<p>Nivelul de aliniere a legislației și politiciii privind sportul etic, incluziv, echitabil și sigur la standardele Consiliului Europei</p> <p>Nivelul de cunoștințe privind standardele Consiliului Europei pentru un sport etic, incluziv, echitabil și sigur în rândul partenerilor și al părților interesate naționale (defalcat pe grupuri țintă)</p>	<p>Site-ul de internet al Consiliului Europei, Raportul la nivel de proiect privind evaluarea alinierii legislației și politicilor la standardele Consiliului Europei</p> <p>Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea cunoștințelor privind standardele Consiliului Europei pentru un sport etic, incluziv, echitabil și sigur în rândul partenerilor și al părților interesate naționale</p>	
<p>Asigurarea unei mai bune protecții a datelor pe baza standardelor Consiliului Europei</p>	<p>Autoritatea pentru protecția datelor</p>	<p>Nivelul de cooperare interinstituțională privind protecția datelor pe baza standardelor Consiliului Europei pentru protecția datelor cu caracter personal în rândul partenerilor și al părților interesate naționale (defalcat pe grupuri țintă)</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea cooperării interinstituționale în domeniul protecției datelor</p>	<p>Dorința autorităților naționale de a ratifica Protocolul de modificare a Convenției</p>

Rezultate	<p>pentru protecția datelor cu caracter personal în rândul părților interesate naționale</p>		<p>Nivelul de aliniere a politicilor de protecție a datelor cu caracter personal la nivel național, la Convenția Consiliului Europei</p> <p>Nivelul de cunoaștere al standardelor Consiliului Europei privind protecția datelor cu caracter personal în rândul partenerilor și al părților interesate naționale (defalcat pe grupuri țintă)</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea gradului de aliniere a politicilor de protecție a datelor cu caracter personal, la standardele Consiliului Europei</p> <p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea cunoștințelor referitoare la standardele Consiliului Europei privind protecția datelor cu caracter personal</p>	<p>pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (STE nr. 223)</p>
	<p>Revizuirea cadrelor legislative, de reglementare și instituționale furnizate; Asistența juridică, recomandările, formarea și expertiza tehnică furnizate reprezentanților entităților de aplicare a legii, organelor anticorupție, entităților de supraveghere și raportare CSB/CFT, reprezentanților Autorității pentru protecția datelor și ai altor entități de stat relevante</p>	<p>Numărul de recomandări furnizate</p> <p>Numărul de entități sprijinite</p> <p>Numărul de politici/acte publice elaborate și/sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale</p> <p>Număr de persoane din instituții și alți actori implicați</p> <p>Număr de persoane instruite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p> <p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Disponibilitatea pentru alinierea legislației la standardele și practicile europene</p>	

2.6 Ancorarea valorilor democratice în societățile europene					
Obiectiv	Grup țintă	Indicator	Surse de date	Ipoteze	
Asigurarea efectivă a siguranței jurnaliștilor, a reglementării mass-media și a accesului la informație în conformitate cu standardele Consiliului Europei	Cancelaria de Stat, Consiliul Audiovizualului, Comisia parlamentară pentru mass-media, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării (StratCom), OSC-uri, jurnaliști, reprezentanți ai instituțiilor mass-media	Nivelul de implementare a standardelor Consiliului Europei în raport cu următoarele criterii: a) siguranța jurnaliștilor; b) reglementarea mass-media; c) combaterea dezinformării și d) accesul la informații cu standardele Consiliului Europei, cum ar fi Platforma pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor și raportul privind starea libertății de exprimare în statele membre ale Consiliului Europei	Rapoartele organelor de monitorizare și consultative ale Consiliului Europei	Autoritățile din Republica Moldova își mențin angajamentul de a îmbunătăți legislația, politicile și practicile	
		Nivelul de integrare în instrumentele juridice și de politici a standardelor Consiliului Europei în raport cu următoarele criterii a) siguranța jurnaliștilor; b) reglementarea mass-media; c) combaterea dezinformării și d) accesul la informații cu standardele Consiliului Europei, cum ar fi Platforma pentru promovarea protecției jurnalismului și siguranței jurnaliștilor și Raportul privind starea libertății de exprimare în statele membre ale Consiliului Europei	Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea alinierii instrumentelor juridice și de politică privind siguranța jurnaliștilor, reglementarea mass-media și accesul la informație în conformitate cu standardele Consiliului Europei		
Îmbunătățirea cunoștințelor serviciului public de radiodifuziune și mass-media	Serviciul public de radiodifuziune și mass-media	Evaluarea nivelului de cunoștințe în rândul personalului serviciului public de radiodifuziune și al mass-media în funcție de următoarele criterii: a) standarde de siguranță; b) standarde journalistice profesionale; c) strategii de diversificare a conținutului	Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea cunoștințelor privind standardele de siguranță, standardele journalistice profesionale și diversificarea conținutului în rândul reprezentanților mass-media		

<p>Consolidarea cooperării și a dialogului pe mai multe niveluri între autoritățile centrale și locale cu privire la alinierea procedurilor democratice la standardele europene</p>	<p>Parlament, Cancelaria de Stat, demnitari, funcționari publici, aleși locali, asociațiile naționale a autorităților locale, organizații ale societății civile, Agenția Națională pentru Tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, organizații de tineret, centre de tineret.</p>	<p>Numărul de consultări pe mai multe niveluri, incluzând parteneri și părți interesate naționale, organizate între autoritățile locale și centrale</p>	<p>Rapoarte la nivel de proiect privind evaluarea colaborării între autoritățile locale și centrale</p>	<p>Există o cooperare permanentă între autoritățile centrale, regionale și locale în vederea consolidării și dezvoltării autogovernărilor locale</p>
<p>Consolidarea deschiderii, transparenței și nivelului participativ de guvernare ancorat în abordări bazate pe drepturile omului la nivel local</p>	<p>Parlament, Cancelaria de Stat, demnitari, funcționari publici, aleși locali, asociațiile naționale a autorităților locale, organizații ale societății civile, Agenția Națională pentru Tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, organizații de tineret, centre de tineret.</p>	<p>Numărul de inițiative specifice conduse de entitățile sprijinite la nivel național și local (dintre care: abordarea drepturilor omului, participarea tinerilor, participarea grupurilor vulnerabile, interculturalitate)</p>	<p>Rapoarte la nivel de proiect privind evaluarea inițiativelor autorităților locale</p>	<p>Există o cooperare permanentă între autoritățile centrale, regionale și locale în vederea consolidării și dezvoltării autogovernărilor locale</p>
<p>Consolidarea politicilor privind patrimoniul cultural la nivel național, în conformitate cu convențiile Consiliului Europei privind patrimoniul cultural și cu Strategia patrimoniului cultural european pentru secolul XXI</p>	<p>Parlament, Cancelaria de Stat, demnitari, funcționari publici, aleși locali, asociațiile naționale a autorităților locale, organizații ale societății civile, Agenția Națională pentru Tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, organizații de tineret, centre de tineret.</p>	<p>Numărul de inițiative specifice privind patrimoniul cultural conduse de entitățile sprijinite (dintre care: acordul verde, agenda digitală, intergeneraționale, interculturale)</p>	<p>Rapoarte la nivel de proiect privind evaluarea inițiativelor autorităților locale</p>	<p>Există o cooperare permanentă între autoritățile centrale, regionale și locale în vederea consolidării și dezvoltării autogovernărilor locale</p>
<p>Îmbunătățirea legislației, a mecanismelor și a instrumentelor pentru participarea democratică a cetățenilor, inclusiv a tinerilor și a grupurilor vulnerabile, în procesele decizionale</p>	<p>Parlament, Cancelaria de Stat, demnitari, funcționari publici, aleși locali, asociațiile naționale a autorităților locale, organizații ale societății civile, Agenția Națională pentru Tineret din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, Ministerul Tineretului și Sportului, Consiliul Național al Tineretului din Moldova, organizații de tineret, centre de tineret.</p>	<p>Nivelul de integrare în cadrul juridic și politic a standardelor Consiliului Europei privind implicarea publicului, evaluat în funcție de următoarele criterii: a) abordarea drepturilor omului; b) participarea locală; c) participarea tinerilor; d) participarea grupurilor vulnerabile; e) patrimoniul cultural; f) intercultural</p>	<p>Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea alinierii cadrului juridic și politic privind angajamentul publicului față de standardele Consiliului Europei</p>	<p>Există o cooperare permanentă între autoritățile centrale, regionale și locale în vederea consolidării și dezvoltării autogovernărilor locale</p>

<p>Consolidarea capacității autorităților naționale și a profesioniștilor din domeniul educației de a aplica în practică, în mod eficace, principiile educației pentru drepturile omului</p>	<p>Ministerul Educației și Cercetării, instituții de învățământ superior, școli primare și secundare, OSC-uri, elaboratori de programe școlare, cadre didactice și profesori universitari de istorie, educatori (în contexte formale și informale), cadre universitare și autorități publice</p>	<p>Nivelul de utilizare în programa școlară și în manualele școlare a standardelor și a orientărilor de către profesioniștii din domeniul educației în raport cu următoarele criterii: a) etică și democrație; b) plurilingvism; c) interculturalitate; d) cultura nediscriminării</p> <p>Numărul de inițiative specifice conduse de entitățile sprijinite (dintre care: cetățenia democratică, guvernanta democratică a școlilor, abordarea bazată pe drepturile omului, transformarea digitală)</p> <p>Nivelul de aliniere a politicilor naționale și a cadrelor metodologice la standardele europene pentru a asigura furnizarea unei educații de calitate la toate nivelurile, care să transforme elevii și studenții în cetățeni activi și responsabili în raport cu următoarele criterii: a) etică și democrație; b) plurilingvism; c) interculturalitate; d) cultura nediscriminării</p> <p>Numărul de profesioniști calificați în domeniul educației incluzive de calitate</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea utilizării principiilor educației pentru drepturile omului în programele și manualele școlare</p> <p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea inițiativelor entităților sprijinite</p> <p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea alinierii politicilor naționale și a cadrelor metodologice pentru o educație de calitate, la standardele europene</p> <p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea cunoștințelor privind cetățenia democratică și guvernanta democratică în rândul profesioniștilor din domeniul educației</p>	<p>Accesul tinerilor la o educație de calitate pentru cetățenie democratică, cultură și creativitate este îmbunătățit și promovat</p>
<p>Consolidarea competențelor părților interesate relevante de a promova educația pentru cetățenie democratică și guvernanta democratică a școlilor, inclusiv prin intermediul unei transformări digitale bazate pe drepturile omului</p>				

<p>Creșterea cunoștințelor Ministerului Educației și Cercetării privind elaborarea și implementarea reglementărilor care sprijină dezvoltarea industriei culturale și creative</p>		<p>Nivelul de cunoștințe privind reglementările pentru industriile culturale și creative în rândul personalului Ministerului Educației și Cercetării evaluat prin a) cunoștințe privind reglementările și b) aplicarea standardelor pentru industriile culturale și creative în rândul personalului Ministerului Educației și Cercetării.</p>	<p>Raport la nivel de proiect referitor la evaluarea cunoștințelor privind reglementările pentru industriile culturale și creative în rândul personalului Ministerului Educației și Cercetării</p>	
<p>Consolidarea participării Republicii Moldova la Observatorul privind predarea istoriei în Europa (OPIE) învățământ de istorie de calitate în conformitate cu standardele Consiliului Europei.</p>		<p>Nivelul de implicare în activitățile OPIE</p>	<p>Rapoartele generale și tematice ale OPIE, rapoartele reuniunilor OPIE</p>	<p>Accesul și participarea deplină a Republicii Moldova la Observatorul privind predarea istoriei în Europa (OPIE)</p>
<p>Promovarea unei guvernări deschise și promovarea unor abordări democratice inovatoare și bazate pe drepturile omului pentru elaborarea politicilor și implicarea populației</p>	<p>Personalul autorităților locale și centrale, organizațiile de tineret, femeile și grupurile subreprezentate, OSC-urile</p>	<p>Numărul de inițiative ale părților interesate relevante care vizează promovarea drepturilor omului și a guvernării deschise</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea utilizării guvernării deschise și a abordărilor democratice bazate pe drepturile omului de către autoritățile locale și centrale</p>	<p>Societatea civilă, inclusiv tinerii, este activă și dorește să se implice, în mod activ, în procesele decizionale</p>
<p>Îmbunătățirea politicilor și practicilor menite să elimine obstacolele din calea participării civice democratice, la toate nivelurile</p>		<p>Numărul de inițiative ale părților interesate relevante menite să promoveze participarea civică democratică</p>	<p>Raport la nivel de proiect privind evaluarea promovării participării civice democratice de către autoritățile locale și centrale</p>	

<p>Îmbunătățirea cunoștințelor autorităților publice la nivel central și local cu privire la dialogul pe mai multe niveluri și cu publicul, inclusiv cu OSC-urile, tinerii și grupurile vulnerabile</p>		<p>Nivelul de cunoștințe al demnitarilor și al funcționarilor publici, evaluat în funcție de cunoștințele privind standardele și bunele practici ale Consiliului Europei pentru buna guvernare democratică, participarea civică și a tinerilor</p>	<p>Raport la nivel de proiect întocmit de un consultant privind evaluarea nivelului de cunoștințe și a capacității de aplicare a standardelor europene</p>	
<p>Rezultate</p>	<p>Furnizarea de asistență juridică, consultanță la nivel de politici, mecanisme de cooperare, formare, expertiză tehnică, precum și echipamente hardware și software furnizate autorităților naționale, regionale și locale, organizațiilor societății civile, mass-media, instituțiilor de învățământ și organizațiilor de tineret</p>	<p>Numărul de recomandări furnizate</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	<p>Autoritățile relevante, funcționarii și reprezentanții societății civile se angajează să dobândească și să aplice noi cunoștințe și competențe</p>
		<p>Numărul de entități sprijinite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	
		<p>Numărul de politici/acte publice elaborate și/sau cu amendamente elaborate în consultare cu partenerii și părțile interesate naționale</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	
		<p>Număr de persoane din instituții și alți actori implicați</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	
		<p>Număr de persoane instruite</p>	<p>Rapoarte de activitate la nivel de proiect</p>	

ANEXA II: REGISTRUL RISCURILOR

Context

Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei a schimbat dramatic mediul geopolitic al Republicii Moldova și aduce provocări semnificative pentru stabilitatea și securitatea țării. Republica Moldova este a doua cea mai afectată țară de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și un front hibrid în cadrul acestuia. Țara continuă să solicite sprijin internațional și să ofere asistență pentru peste 113.000 de refugiați din Ucraina - mai mulți per capita decât orice altă țară. Numărul celor înregistrați pentru protecție temporară este în continuă creștere.

Războiul de agresiune în curs al Rusiei în Ucraina și afluxul mare de refugiați din Ucraina care rezultă din acesta au contribuit, de asemenea, la creșterea presiunilor economice și sociale în țară. Înrautățirea situației socioeconomice, exacerbată de prețurile ridicate la energie și de inflația ridicată, riscă să submineze popularitatea guvernului național pro-reformă și să încurajeze opoziția politică.

În decembrie 2023, Uniunea Europeană a decis că Republica Moldova poate începe negocierile de aderare la UE. La 25 iunie 2024, Uniunea Europeană a organizat prima conferință interguvernamentală la nivel ministerial și a deschis negocierile de aderare cu Republica Moldova. Agenda de reforme a țării se bazează, în mare parte, pe acordurile de aderare cu Uniunea Europeană.

Din august 2019, alegerile parlamentare se bazează pe un sistem de reprezentare proporțională. Alegerile locale au fost organizate în octombrie 2023. Primul tur al acestora a fost dominat de interferența excesivă a Rusiei, prin finanțarea ilegală și propaganda finanțată de oligarhii exilați. Cu două zile înainte de alegeri, Republica Moldova a interzis participarea candidaților din partea partidului Șansă - succesorul de facto al partidului Șor scos în afara legii. Acest lucru a avut loc la câteva zile după ce Republica Moldova a suspendat canale mass-media pentru răspândirea dezinformării. Alegerile prezidențiale și un referendum privind aderarea la UE au avut loc la 20 octombrie 2024. Următoarele alegeri parlamentare sunt programate pentru 2025.

Deteriorarea contextului geopolitic a generat noi preocupări cu privire la riscurile la adresa stabilității țării în ceea ce privește conflictul transnistrean, care a rămas nerezolvat din 1992 și pune în discuție suveranitatea și integritatea teritorială a țării. În timp ce formatul „5+2” a fost suspendat din februarie 2022, schimburile continuă în contexte funcționale 1+1 (inclusiv în cadrul grupurilor de lucru conexe menite să consolideze măsurile de consolidare a încrederii între cele două maluri ale Nistrului), precum și în cadrul Comisiei comune de control, permițând menținerea păcii și stabilității, depășirea crizelor legate de incidente și soluționarea problemelor urgente.

Planul de Acțiuni va fi implementat într-un mediu dificil. Acesta a fost elaborat ținând seama de provocările existente și viitoare din Republica Moldova și înțelegând faptul că acestea s-ar putea schimba brusc. Principalele riscuri și strategiile de atenuare propuse sunt prezentate în Matricea de evaluare a riscurilor de mai jos.

Planul de Acțiuni ia în considerare pe deplin contextul volatil și oferă un nivel de flexibilitate pentru a răspunde nevoilor emergente. Consiliul Europei înțelege necesitatea de a adapta prioritățile Planului de Acțiuni la condițiile în schimbare și de a valorifica resursele disponibile pentru a asigura implementarea cu succes a Planului de Acțiuni pentru Republica Moldova.

Riscurile și strategiile de atenuare vor fi continuu evaluate, coordonate și discutate, pe plan intern, în cadrul Consiliului Europei și cu autoritățile naționale. În cazul în care implementarea activităților din cadrul Planului de Acțiuni este împiedicată sau încetinită din orice motiv, Direcția Coordonare Programe, în strânsă legătură cu Oficiul său de la Chișinău, va comunica tuturor entităților Consiliului Europei, precum și partenerilor și părților interesate naționale din Republica Moldova, motivele și impactul potențial și va identifica împreună modalitățile de urmat în continuare.

Descrierea riscului	Probabilitate	Impact	Acțiuni de mitigare
<p>Riscuri politice și de guvernanță</p>			
<ul style="list-style-type: none"> Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei continuă. <p>Consecințele războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei pot avea un impact negativ asupra capacității actorilor relevanți și a disponibilității resurselor (umane, tehnice, financiare) de a implementa procesele de reformă la nivel național și asupra activităților planificate de Consiliul Europei în cadrul Planului de Acțiuni.</p>	<p>Ridicat</p>	<p>Mediu</p>	<p>Situația va fi monitorizată îndeaproape de către Consiliul Europei pentru a asigura continuarea activităților în domeniu.</p> <p>Oficiul Consiliului Europei la Chișinău va rămâne în contact strâns cu autoritățile naționale și va lua măsuri eficiente și eficiente pentru implementarea Planului de Acțiuni.</p> <p>Dacă situația o va impune, Consiliul Europei va pune în aplicare măsuri de adaptabilitate care îi vor permite să adapteze rapid prioritățile și obiectivele strategice ale Planului de Acțiuni pentru a răspunde necesităților în schimbare.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei se extinde asupra Republicii Moldova. <p>Aceasta ar putea afecta capacitatea Consiliului Europei de a implementa Planul de Acțiuni (cel puțin temporar) și ar putea duce la o creștere semnificativă a necesităților și, în consecință, a finanțării.</p>	<p>Scăzut</p>	<p>Ridicat</p>	<p>Consiliul Europei va continua să monitorizeze îndeaproape situația și să se coordoneze cu partenerii din țară. Vor fi identificate măsuri de atenuare, iar punerea lor în aplicare va fi discutată și convenită cu autoritățile naționale.</p> <p>Securitatea și reziliența Oficiului Consiliului Europei din Chișinău vor fi consolidate.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Un aflux continuu de refugiați ar putea pune și mai mult presiune pe serviciile publice și pe infrastructură și ar putea diminua din concentrarea guvernului asupra reformei. <p>Acest lucru ar putea conduce la introducerea unor activități/ componente suplimentare în cadrul Planului de Acțiuni și la o creștere a costurilor bugetare aferente.</p>	<p>Scăzut</p>	<p>Mediu</p>	<p>Modalitățile de implementare vor fi revizuite și adaptate în permanență, în funcție de situația din țară.</p> <p>Bugetele proiectului au fost revizuite pentru a acoperi costurile suplimentare pentru primele de asigurare aferente activităților și deplasărilor în persoană.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • O schimbare a priorităților Guvernului și Parlamentului Republicii Moldova poate duce la diminuarea sprijinului național pentru reformă. <p>Acest lucru ar putea pune în așteptare activitățile planificate și ar putea duce la revizuirea priorităților Planului de Acțiuni și a sprijinului Consiliului Europei pentru țară, în general.</p>	<p>Mediu</p>	<p>Ridicat</p>	<p>Continuarea extinderii sprijinului politic vizibil acordat Republicii Moldova prin intermediul canalelor specifice Consiliului Europei (conducerea Organizației, organismele politice), pe lângă sprijinul financiar, tehnic și de specialitate relevant. Interacțiune strânsă cu Uniunea Europeană și cu alți parteneri internaționali.</p> <p>Continuarea comunicării și coordonării strânse cu un spectru larg de parteneri naționali și internaționali, în special Uniunea Europeană, cu privire la sprijinul Consiliului Europei pentru procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.</p> <p>Promovarea dialogului între autorități și societatea civilă cu privire la aplicarea standardelor Consiliului Europei.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa unei cooperări suficiente între nivelurile național și local sau dificultăți în schimbul de informații cu alte părți interesate și parteneri la nivel național și local. <p>Acest lucru ar putea conduce la întâzieri în implementarea proiectelor.</p>	<p>Mediu</p>	<p>Mediu</p>	<p>Facilitarea dialogului interinstituțional între principalele părți interesate, concentrarea asupra căutării unor remedii accesibile și orientate spre practică pentru cele mai vulnerabile grupuri de persoane afectate de război, includerea societății civile în procesul de elaborare a cadrului juridic național și a practicilor judiciare prin intermediul grupurilor de coordonare donator-guvern, al platformelor de dialog și al grupurilor de lucru tematice interinstituționale.</p> <p>Consolidarea capacităților de susținere ale autorităților locale și ale asociațiilor lor naționale în vederea protejării intereselor autonomiei locale.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Polarizarea crescută a societății. <p>Aceasta ar putea duce la un mediu lipsit de susținere în ceea ce privește reformele și la o percepție mixtă în rândul cetățenilor Republicii Moldova și al organizațiilor societății civile cu privire la rolul și mandatul Consiliului Europei.</p>	<p>Mediu</p>	<p>Scăzut</p>	<p>Creșterea gradului de conștientizare a grupurilor țintă pentru a le sensibiliza cu privire la importanța aplicării standardelor Organizației.</p> <p>Concentrarea pe protejarea drepturilor grupurilor vulnerabile.</p> <p>Facilitarea contactului și cooperarea între susținătorii reformelor din cadrul diferitelor ramuri ale autorităților și din cadrul societății civile și promovarea dialogului între autorități și societatea civilă, la toate nivelurile de guvernare, privind aplicarea standardelor Consiliului Europei.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Schimbarea priorităților donatorilor. <p>Aceasta ar putea duce la reducerea contribuțiilor voluntare pentru Planul de Acțiuni pentru Republica Moldova.</p>	<p>Scăzut</p>	<p>Mediu</p>	<p>Menținerea unui dialog și a unei comunicări regulate cu donatorii cu privire la prioritățile, provocările și rezultatele implementării Planului de acțiuni.</p>
<p>Riscuri privind realizarea proiectului/programului</p>			

<ul style="list-style-type: none"> • Constrângeri financiare privind implementarea Planului de Acțiuni. <p>Acest lucru ar putea duce la întreruperea cooperării într-o serie de domenii și la pierderea dinamicii, afectând ritmul de implementare și relevanța percepută a Consiliului Europei.</p>	<p style="text-align: center;">Mediu</p>	<p style="text-align: center;">Mediu</p>	<p>Asigurarea eforturilor eficiente de mobilizare a resurselor în coordonare cu sediul central și cu Oficiul Consiliului Europei din Chișinău.</p> <p>Menținerea la maxim canalele de comunicare cu toți donatorii existenți și explorarea de noi surse de finanțare. Organizarea evenimentelor dedicate donatorilor.</p> <p>Elaborarea unei strategii revizuite de alocare a resurselor, luând în considerare potențialul de sinergie și eficacitatea globală.</p> <p>Continuarea răspunderii la feedback-ul din partea partenerilor și a donatorilor pentru a îmbunătăți conceperea, implementarea, monitorizarea bazată pe rezultate și practicile de raportare cu privire la proiecte, în vederea atragerii și păstrării donatorilor.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa coordonării cu partenerii naționali și internaționali. <p>Aceasta ar putea duce la suprapuneri, sinergii ratate, resurse irosite și probleme de reputație.</p>	<p style="text-align: center;">Mediu</p>	<p style="text-align: center;">Scăzut</p>	<p>Consolidarea eforturilor de coordonare la nivel național, inclusiv prin intermediul grupurilor de lucru donator-guvern, al grupurilor de lucru tematiche, al Planului de Acțiuni și al reuniunilor Comitetului Director la nivel de proiect, pentru a asigura complementaritatea și a evita duplicarea sau mesajele contradictorii.</p> <p>Menținerea unei coordonări periodice cu Uniunea Europeană și alte organizații internaționale la un nivel mai tehnic, prin intermediul diverselor grupuri de coordonare a donatorilor și la nivel bilateral, pentru a asigura că activitatea Consiliului Europei este implementată în conformitate cu agenda de aderare a Republicii Moldova la UE.</p> <p>Utilizarea forumurilor de discuții disponibile ale Consiliului Europei pentru a promova coordonarea și a asigura relevanța sprijinului.</p> <p>Asigurarea unei comunicări adecvate între părțile interesate cu privire la planuri și la implementarea coordonată, după caz.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Fluctuația ridicată a personalului, pierderea productivității și a motivației și deteriorarea bunăstării personalului local. <p>Acest lucru ar putea duce la o scădere a productivității și a capacității de implementare a Planului de Acțiuni.</p>	<p style="text-align: center;">Mediu</p>	<p style="text-align: center;">Ridicat</p>	<p>DCP, în coordonare cu unitățile relevante ale organizației, se va asigura că personalul local beneficiază de formare tematică periodică (MGP, raportare bazată pe rezultate, etică, achiziții publice, securitate etc.) pentru a îmbunătăți cunoștințele și competențele practice ale acestuia și pentru a-i spori creșterea profesională și motivația.</p> <p>Vor fi organizate reuniuni periodice ale personalului/evenimente de consolidare a capacităților pentru a motiva personalul și a consolida spiritul de echipă.</p> <p>În cele din urmă, se va acorda o atenție deosebită sănătății, siguranței și bunăstării personalului printr-o serie de măsuri, inclusiv, dar fără a se limita la, asigurarea faptului că infrastructura biroului (spații, echipamente, software) respectă standardele organizației.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Fluctuația ridicată a personalului guvernamental și neguvernamental și a altor parteneri-cheie. Acest lucru poate duce la pierderea know-how-ului, a memoriei instituționale și a contactelor de rețea și la perturbarea implementării Planului de Acțiuni. 	Mediu	Scăzut	<p>Monitorizarea atentă a schimbărilor de personal și restabilirea rapidă a contactelor.</p> <p>Sprejinierea memoriei instituționale pe termen lung la nivelul instituțiilor partenere și contribuirea la practicile durabile de gestionare a cunoștințelor.</p> <p>Încurajarea unei abordări comune a conducerii în ceea ce privește implementarea proiectelor pentru a spori responsabilitatea beneficiarilor și angajamentul față de rezultate.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Lipsa capacităților și a aplicării unei abordări bazate pe drepturi, în special a integrării dimensiunii de gen și a unei abordări sensibile la dimensiunea de gen în rândul instituțiilor beneficiare și al partenerilor. Acest lucru ar putea duce la reducerea impactului Planului de Acțiuni. 	Mediu	Mediu	<p>În toate proiectele și în toate etapele de implementare a Planului de Acțiuni va fi aplicată o abordare sensibilă la dimensiunea de gen, cu sprijinul consilierului regional pe probleme de gen.</p> <p>Consiliul Europei va oferi formare personalului de proiect, partenerilor naționali și părților interesate pentru a le spori cunoștințele privind integrarea dimensiunii de gen și egalitatea de gen în implementarea Planului de Acțiuni.</p> <p>Comunicarea sensibilă la dimensiunea de gen va fi asigurată la nivel intern și extern, cu partenerii și părțile interesate naționale.</p>
Riscuri privind comunicarea			
<ul style="list-style-type: none"> Comunicare insuficientă sau ineficace. Acesta ar putea duce la o cunoaștere deficitară în rândul principalilor parteneri internaționali și naționali, al grupurilor țintă și al populației, în general, cu privire la beneficiile reformelor și la contribuția Consiliului Europei la procesul de reformă în curs, în special la implementarea agendei de aderare la UE. 	Scăzut	Ridicat	<p>Asigurarea că fiecare proiect își dezvoltă strategia de comunicare pentru a informa părțile interesate și pentru a stimula interesul pentru activitățile Consiliului Europei în Republica Moldova.</p> <p>Asigurarea unei comunicări oportune și eficiente, care să ajungă la diferite grupuri țintă cu mesaje clare privind contribuția Consiliului Europei la reformele din Republica Moldova și impactul acesteia asupra vieții de zi cu zi a cetățenilor săi.</p> <p>Asigurarea disponibilității informațiilor relevante în limba română.</p>

ANEXA III: TABEL FINANCIAR LA 10 OCTOMBRIE 2024

Sectoare	Necesități estimate în EUR
Asigurarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	4.000.000
Promovarea justiției sociale, a sănătății și a unui mediu durabil	1.933.333
Acțiuni pentru egalitate, diversitate și respect	6.484.445
Consolidarea încrederii în instituțiile publice	5.382.480
Susținerea siguranței, securității și integrității societății și a persoanelor	857.639
Ancorarea valorilor democratice în societățile europene	10.066.667
Sprijinirea acțiunii în teren	1.275.436
TOTAL	30.000.000

ANEXA IV: SURSE/DOCUMENTE RELEVANTE

Documente ale Consiliului Europei

1. Secretarul General al Consiliului Europei

[Raportul anual al Secretarului General al Consiliului Europei 2024 - Drepturile noastre, viitorul nostru](#)
[Raportul Secretarului General al Consiliului Europei 2023 - Starea democrației, a drepturilor omului și a statului de drept](#)

[Foaia de parcurs a Secretarului General privind angajamentul Consiliului Europei față de societatea civilă 2024-2027](#)

2. Cooperarea tehnică cu Republica Moldova

[Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024](#)
[Raport de evaluare a progreselor, ianuarie 2021 - martie 2023](#)
[Planul de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2017- 2020](#)
[Raport Final 2017-2020](#)
[Raport de evaluare a progreselor, ianuarie 2017 - octombrie 2019](#)

3. Curtea Europeană a Drepturilor Omului

[Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în legătură cu Republica Moldova](#)
[Curtea Europeană a Drepturilor Omului, fapte și cifre defalcate pe state](#)
[Executarea hotărârilor judecătorești de către Republica Moldova, fișa informativă de țară](#)

4. Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului

[Raport Misiune 2022](#)
[Raport în urma vizitei în Republica Moldova, în 2020](#)

5. Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei

[Nota de informare a coraportorilor privind vizita de documentare la Chișinău și Comrat - februarie 2024](#)
[Rezoluția 2484 \(2023\) „Onorarea obligațiilor și angajamentelor de către Republica Moldova” - ianuarie 2023](#)

6. Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei

[Carta Europeană a Autonomiei Locale](#)
[Protocolul adițional la Carta Europeană a Autonomiei Locale privind dreptul de a participa la activitatea unei autorități locale](#)

7. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei

[Declarația de la Reykjavik - Uniți în jurul valorilor noastre](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2022\)13 privind impactul tehnologiilor digitale asupra libertății de exprimare](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2018\)7 a Comitetului de Miniștri – Orientările pentru respectarea, protejarea și exercitarea drepturilor copilului în mediul digital](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2022\)11 privind principiile de guvernanță în domeniul mass-media și al comunicării](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2018\)1 privind pluralismul mass-media și transparența proprietății mass-media](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2018\)2 privind rolurile și responsabilitățile intermediarilor pe internet](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2010\)5 privind măsurile de combatere a discriminării bazate pe orientarea sexuală sau identitatea de gen](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2015\)1 privind integrarea interculturală](#)
[Rec\(2000\)21 privind libertatea de a exercita profesia de avocat](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2018\)4 privind participarea cetățenilor la viața publică locală](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2016\)3 privind drepturile omului și mediul de afaceri](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2010\)7 – Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului](#)
[Recomandarea CM/Rec\(2022\)6 privind protejarea societății civile de tineret și a tinerilor și sprijinirea participării lor la procesele democratice](#)

8. Mecanisme de monitorizare și organe consultative de experți

Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția)

Raportul comun amicus curiae al Comisiei de la Veneția și BIDDO privind ineligibilitatea persoanelor care au legături cu partidele politice declarate neconstituționale, aprobat de Consiliul pentru Alegeri Democratice în cadrul celei de-a 79-a reuniuni (Veneția, 14 decembrie 2023) și adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 137-a sesiuni plenare (Veneția, 15-16 decembrie 2023)

Avizul comun de urmărire al Comisiei de la Veneția și al BIDDO la Avizul comun privind amendamentele la Codul electoral și alte legi conexe referitoare la ineligibilitatea persoanelor care au legături cu partidele politice declarate neconstituționale, aprobat de Consiliul pentru Alegeri Democratice în cadrul celei de-a 79-a reuniuni (Veneția, 14 decembrie 2023) și adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 137-a sesiuni plenare (Veneția, 15-16 decembrie 2023)

Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei cu privire la proiectul de lege privind sistemul judecătoresc anticorupție și modificarea unor acte normative, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 136-a sesiuni plenare (Veneția, 6-7 octombrie 2023)

Avizul de urmărire a avizului referitor la proiectul de lege privind serviciul de informații și securitate, precum și la proiectul de lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 136-a sesiuni plenare (Veneția, 6-7 octombrie 2023)

Avizul comun de urmărire al Comisiei de la Veneția și al Directoratului General Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) a Consiliului Europei la avizul comun privind proiectul de lege privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 136-a sesiuni plenare (Veneția, 6-7 octombrie 2023)

Avizul final privind limitarea influenței economice și politice excesive în viața publică (dezoligarhizare), adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 135-a sesiuni plenare (Veneția, 9-10 iunie 2023)

Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (CERI)

Raportul CERI privind Republica Moldova (al șaselea ciclu de monitorizare) - 2024

Grupul de experți privind acțiunile împotriva traficului de ființe umane (GRETA)

Raport privind a treia rundă de evaluare 2020

Grupul de experți privind acțiunile împotriva violenței asupra femeilor și violenței domestice (GREVIO)

Raport de evaluare de referință noiembrie 2023

Recomandarea Comitetului părților decembrie 2023

Comitetul European pentru Drepturi Sociale (CEDS)

Raport ad hoc privind criza costului vieții, ianuarie 2024

Concluziile Comitetului European pentru Drepturi Sociale 2022 cu privire la Republica Moldova (Grupul tematic Drepturile lucrătorilor)

Concluziile Comitetului European pentru Drepturi Sociale 2021 cu privire la Republica Moldova (Grupul tematic Sănătate, securitate socială și protecție socială)

Concluziile Comitetului European pentru Drepturi Sociale 2019 cu privire la Republica Moldova (Grupul tematic Copii, familii și migranți)

Convenția Europeană pentru prevenirea torturii și a tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)

Vizita ad-hoc în Republica Moldova efectuată de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (CPT) - decembrie 2022

Grupul de state împotriva corupției (GRECO)

Raportul celei de-a cincea runde de evaluare privind Republica Moldova – martie 2024

Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului

Al doilea raport consolidat de urmărire și reevaluare a conformității tehnice privind Republica Moldova - mai 2024

9. Ghiduri

Metodologia de gestionare a proiectelor a Consiliului Europei

Abordarea Consiliului Europei privind drepturile omului - Ghid practic pentru proiectele de cooperare

Set de instrumente privind integrarea dimensiunii de gen pentru proiectele de cooperare ale Consiliului Europei

Orientări privind participarea organizațiilor societății civile la activitățile de cooperare ale Consiliului Europei

Resurse online pentru societatea civilă

Colaborarea cu Consiliul Europei: un ghid practic pentru societatea civilă

Orientări pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor politice

Strategia privind egalitatea de gen 2024-2029

Strategia pentru Drepturile Copilului 2022-2027

Politica „Speak up” a Consiliului Europei privind raportarea faptelor ilicite și protecția împotriva represaliilor

Agenda ONU 2030 pentru dezvoltare durabilă

Documentele de politică națională ale Republicii Moldova²¹³

Strategia Națională de Dezvoltare (Moldova Europeană 2030)

Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025

Programul național pentru asigurarea respectării drepturilor omului pentru perioada 2024-2027

Programul de Promovare și Asigurare a Egalității între Femei și Bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027

Programul național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027

Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și Planul său de Acțiuni

Programul pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028

Strategia Națională „Educația 2030”

Planul național „Construirea unei Moldove europene”

Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030

Strategia securității informaționale pentru anii 2019-2024

Programul național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028 și Planul de Acțiuni pentru integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028

Programul național de adaptare la schimbările climatice până în anul 2030 și Planul său de Acțiuni

Planul Național de Acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027

²¹³ Au fost consultate documentele strategice naționale relevante care identifică prioritățile și/sau direcțiile principale de acțiune pentru a se asigura că sprijinul Consiliului Europei corespunde necesităților și priorităților țării și este consecvent cu alte inițiative naționale. Orice referire în prezentul Plan de Acțiuni la legislația, strategiile, politicile, planurile de acțiuni naționale sau la orice alt document național nu reprezintă o aprobare a acestor documente de către Consiliul Europei.

Consiliul European
Biroul Direcției Generale de Programe

Avenue de l'Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
E-mail: dpc@coe.int
www.coe.int/programmes

Oficiul Consiliului European la Chișinău

str. Vlaicu Pârcălab 63,
Chișinău 2012, Republica Moldova
Tel: + 373 22 202 304; + 373 22 888 899
Fax: + 373 22 202 305
E-mail: fieldchisinau@coe.int
www.coe.int/chisinau
www.coe.int

www.coe.int

Consiliul European este principala organizație pentru drepturile omului de pe continent. Aceasta cuprinde 46 de state membre, inclusiv cele ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului European au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat menit să protejeze drepturile omului, democrația și statul de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.